

Àmbit Administració de justícia

CENTRE D'ESTUDIS JURÍDICS
I FORMACIÓ ESPECIALITZADA

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Ausiàs March, 40
08010 Barcelona
TEL. 93 207 31 14
FAX: 93 207 67 47

D O C U M E N T S D E T R E B A L L

INVESTIGACIÓ

(Ajuts a la investigació, 2010)

Les oficines d'assenyalament immediat:

**Diagnosi del seu funcionament,
identificació dels problemes pràctics i
propostes de millora**

Autors

Frederic Adan Domènech

Joan Picó i Junoy

Elisabet Cerrato Guri

Roser Casanova Martí

Xènia Fuguet Carles

Novembre 2011

El Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada ha editat aquesta recerca respectant el text original dels autors, que en són responsables de la correcció lingüística.

Les idees i opinions expressades en la recerca són de responsabilitat exclusiva dels autors, i no s'identifiquen necessàriament amb les del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Avis legal

Els continguts d'aquesta investigació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya de Creative Commons, el text complet de la qual es troba disponible a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>.

Així, doncs, se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sempre que se citi l'autor del text i la font (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada), tal com consta en la citació recomanada inclosa a cada article. No se'n poden fer usos comercials ni obres derivades.

Resum en català:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>

Índex

CAPÍTOL I.- ESTUDI SOCIOLÒGIC _____	5
1.-Anàlisi estadístic _____	5
1.1.- Introducció _____	5
1.2.- Valoració general dels problemes de l'Estat _____	6
1.3.- Valoració específica en front l'Administració de Justícia _____	8
3. Dret a un procés públic sense dilacions indegudes _____	16
CAPÍTOL II.- ANÀLISI LEGISLATIU DE LES COMPETÈNCIES DE CATALUNYA EN MATÈRIA JUDICIAL I LA SEVA CORRELACIÓ AMB LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL 5A LEC _____	22
1.- Introducció _____	22
2.- El marc constitucional _____	24
3.- El marc estatutari _____	28
4.- La participació de Catalunya en l'establiment d'Oficines d'Assenyament Immediat després de la STC 31/2010 de 28 de juny _____	31
CAPÍTOL III.- REGULACIÓ PROCESSAL DE LES OFICINES D'ASSENYALAMENT IMMEDIAT _____	34
1.- Regulació vigent _____	34
2.- Sol·licitud d'instauració _____	43
4.- Matèries _____	48
5.- Tramitació _____	50
6.- Terminis especials en els assenyaments _____	64
7.- Activitat posterior del òrgan judicial _____	67
8.- Sol·licitud d'assistència jurídica gratuïta _____	68
CAPÍTOL IV.- INCIDÈNCIA DE LA REGULACIÓ DE LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL CINQUENA DE LA LEC EN LA TRAMITACIÓ DELS PROCEDIMENTS CIVILS _____	69
1.- Anàlisi de les dades en la globalitat de Jutjats de primera instància ____	69
2.- Anàlisi de les dades individualitzant Jutjats de primera instància ____	70
3.- Percentatge de les matèries regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal _____	73
CAPÍTOL V.- VALORACIÓ DE LA REFORMA PELS COL·LECTIUS PROFESSIONALS _____	76
1.- Valoració de la instauració de les oficines d'assenyalament immediat _	77

CONCLUSIONS _____	93
Primera.- Els ciutadans no tenen confiança en el funcionament de l'Administració de Justícia: _____	93
Segona.- La lentitud de la Justícia pot vulnerar el dret a un procés sense dilacions indegudes, i en conseqüència el dret a la tutela judicial efectiva: _____	93
Tercera.- Catalunya es troba legitimada per demanar la creació de les oficines d'assenyalament immediat: _____	94
Quart.- L'article 105 del Estatut d'Autonomia de Catalunya és constitucional: _____	95
Cinquè.- La regulació legal de les oficines d'assenyalament immediat continguda a la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil és incompleta. _____	95
Sisè.- La tramitació de les matèries civils regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal no arriba a la meitat del total d'assumptes civils tramitats: _____	96
Setè.- Els processos verbals i de divorci son les matèries regulades en la disposició addicional cinquena més incoats davant dels nostres Jutjats: _____	96
Vuitè.- La creació de les oficines d'assenyalament immediat contribueixen a agilitzar els procediments judicials: _____	96
Novè.- El correcte funcionament de les oficines d'assenyalament immediat es troba condicionat a la implantació d'una sèrie de mesures: _____	97
Desè.- La falta de presa de mesures comporta el fracàs de les oficines d'assenyalament immediat: _____	98
PROPOSTES DE MILLORA _____	101

CAPÍTOL I.- ESTUDI SOCIOLÒGIC

1.-Anàlisi estadístic

1.1.- Introducció

Durant les últimes dècades s'ha produït un augment considerable de la durada dels procediments judicials, aquest endarreriment fa que sovint, els mateixos deixen d'ajustar-se als terminis establerts a les lleis processals. Aquesta realitat té com a conseqüència directa que els ciutadans espanyols hagin identificat l'alentiment del sistema judicial com un dels principals mals endèmics que cal eradicar i solucionar. Per aquest motiu ens proposem examinar quines han estat les circumstàncies que han propiciat aquesta problemàtica a l'Administració de Justícia per, a continuació, buscar les possibles vies de solució que permetin evitar la seva degradació i retornar la confiança dels ciutadans.

Aquest primer anàlisi esdevé necessari, doncs la implantació de les Oficines d'assenyalament immediat constitueix una eina destinada a agilitzar la tramitació i la resposta judicial envers a concretes matèries civils, fet que denota la preocupació del legislador tant per la lentitud del sistema judicial com per la negativa percepció que té el ciutadà del seu funcionament i estructura organitzativa.

A priori, hem considerat oportú fer un anàlisi exhaustiu de diverses enquestes que centren el seu interès en l'Administració de Justícia¹. En concret, hem basat el nostre estudi en els baròmetres corresponents als anys 2003, 2005, 2008 i 2011 sobre

¹ Les enquestes han estat facilitades pel Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS). El CIS és un organisme autònom dependent del Ministeri de la Presidència. La funció principal que el CIS té encomanada és la de contribuir al coneixement científic de la societat espanyola. El CIS recull les dades necessàries per a la investigació en àmbits molt diversos, des de l'evolució de l'opinió pública a la recerca aplicada.

Així, el CIS és el responsable de dur a terme estudis que proporcionin diagnòstics necessaris per poder orientar la tasca dels poders públics responsables de les diferents administracions. Aquests estudis es duen a terme a través de convenis de col·laboració o encàrrecs de gestió, quan impliquen la col·laboració d'altres organismes públics o de recerca. El CIS és conegut principalment per la realització d'enquestes que permeten avançar en el coneixement de la societat espanyola i la seva evolució al llarg del temps. Però, a banda d'aquesta tasca, desenvolupa altres fonamentals de suport a la formació i a la investigació en l'àmbit de les ciències socials.

justícia². Així, a través de les mencionades enquestes podem veure quina és la principal preocupació dels ciutadans espanyols envers la Justícia i quins són els problemes que segons el seu criteri ocasionen el seu mal funcionament.

En primer lloc seran analitzades les qüestions generals en front l'Administració de Justícia, on principalment es pregunta, de forma genèrica, als entrevistats sobre quins creuen que són els tres principals problemes de l'Estat Espanyol.

Un cop efectuada l'anterior valoració en termes generals, passarem a l'estudi de les qüestions específiques referents a la Justícia. Concretament les relatives a la confiança amb aquesta institució, al seu funcionament i a les conseqüències que se'n deriven d'aquest, com és la falta de mitjans materials i personals a l'Administració de Justícia i la seva lentitud en la resolució dels conflictes.

1.2.- Valoració general dels problemes de l'Estat

El primer dels apartats és el referent a la valoració general que fan els ciutadans dels problemes que té l'Estat Espanyol. De manera específica se'ls pregunta quins creuen que són els tres principals problemes que existeixen a Espanya i, durant els anys analitzats, la seva resposta és contundent, afirmant que l'atur és la principal dificultat de la nostra societat³. Tot i així, es posa també de manifest la presència d'una llarga llista de matèries objecte de crítica per part de la població, entre les quals trobem l'Administració de Justícia.

No obstant això, hem de reconèixer que donada la greu situació de crisi econòmica que estem patint des de fa uns anys, i que afecta de manera molt directa a les famílies, – concretament des de l'any 2007 - el malestar suscitat entorn la Justícia passa a un segon pla, com es desprèn de les dades estadístiques analitzades.

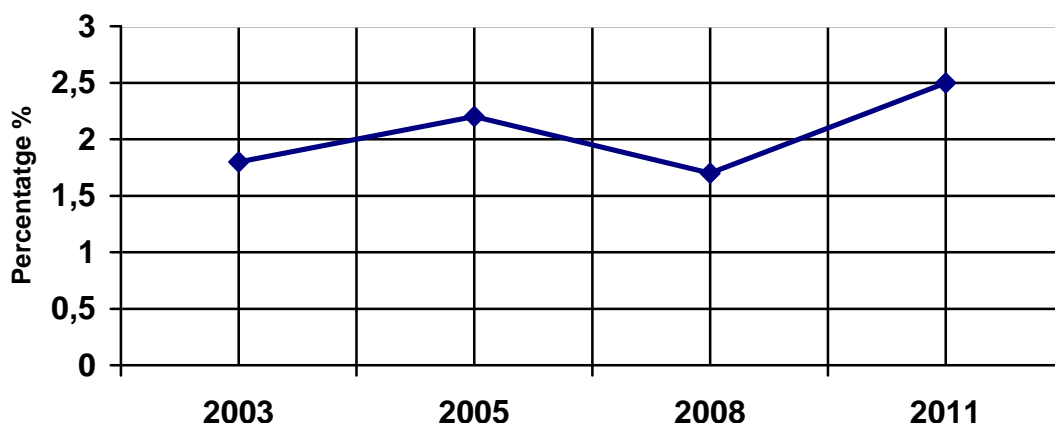
De manera més concreta, si ens fixem en l'evolució dels diferents anys estudiats podem extreure que s'ha produït un increment de la preocupació en front aquesta

²Vid. http://www.cis.es/cis/opencm/ES/1_encuestas/estudios/listaTematico.jsp?tema=113& todos= no.

³ Concretament, durant els anys analitzats s'ha produït un augment en la preocupació respecte de l'atur. Així, l'any 2005 un 46.6% de la població considerava que l'atur era un dels 3 principals problemes de l'Estat Espanyol, l'any 2008 un 71.4% i, finalment, l'any 2011 un 83.7% ho considera.

institució. En concret, l'any 2011, un 2.50% de la població creu que l'Administració de Justícia és un dels principals problemes de l'Estat, en front un 1.80% que ho consideraven l'any 2003. En relació amb aquest increment cal destacar que l'any 2008 hi va haver una davallada en la inquietud respecte la Justícia, extrem que podem relacionar amb l'esclat de la crisi econòmica que, com ja hem apuntat en anterioritat, provoca que determinats assumptes essencials passin a ocupar els primers llocs de la llista de preocupacions. La evolució de la identificació per part dels ciutadans del incorrecte funcionament de l'Administració de Justícia com un dels principals problemes del Estat, resulta reflectit en el següent gràfic, on es consignen els resultats de les enquestes.

La Justicia com un dels 3 principals problemes de l'Estat

De forma mediàtica aquesta falta de confiança també ha estat plasmada en diferents mitjans de comunicació, deixant constància d'aquesta preocupació. Un exemple clar i evident el tenim en la notícia recollida a la cadena Ser, en data de 13 de setembre de 2011, on es denuncia els següents extrems:

El Poder Judicial no conecta con la ciudadanía

Los españoles suspenden al Consejo del Poder Judicial, según el barómetro de Metroscopia para el Consejo General de la Abogacía

13-09-2011

El Consejo General de la Abogacía Española ha presentado el IV barómetro

elaborado por Metroscopia. La encuesta refleja que la cifra de ciudadanos que ha visto reducida su confianza en la Justicia alcanza la mayoría absoluta y se sitúa en un 54%. La Institución que se lleva la peor parte es el Consejo General del Poder Judicial. Los encuestados piensan que no es independiente y que se rige por criterios políticos.

1.3.- Valoració específica en front l'Administració de Justícia

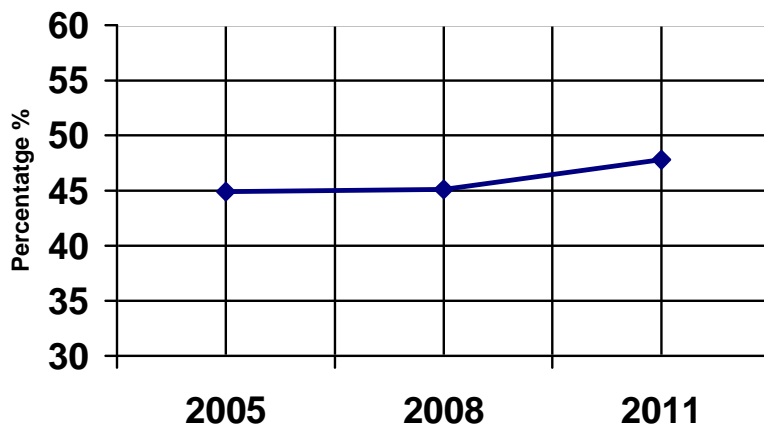
En aquest segon apartat analitzem els problemes específics que es detecten envers l'Administració de Justícia. Tot i no ser aquesta una de les principals preocupacions de la nostra societat, quan de manera més concreta es pregunta als ciutadans per la Justícia consideren que aquesta Administració ha de millorar en molts aspectes.

De manera més concreta observem que les qüestions que han estat valorades són les quatre següents: la confiança amb aquesta institució, el seu funcionament, els mitjans materials i personals al seu abast i la lentitud en resoldre els problemes.

Pel que fa a la confiança amb l'Administració de Justícia, les enquestes posen de relleu el descontentament amb aquesta institució dels ciutadans entrevistats. Seguint una evolució cronològica, trobem que hi ha hagut un acreixement de la falta de confiança amb aquesta Administració, de manera que si a l'any 2005 el resultat ja era força decebedor, doncs el 44.90 % de la població expressava la seva poca confiança en la institució, les dades empitjoren encara més l'any 2011, essent gairebé la meitat dels preguntats (el 47.8%) de la població la que té poca confiança amb l'Administració de Justícia.

En conseqüència, de l'estudi realitzat es desprèn l'esforç que requereixen fer els diferents operadors involucrats en el funcionament del sistema judicial per fer recuperar la confiança als nostres ciutadans respecte del funcionament del sistema judicial, doncs aquesta percepció dels ciutadans, moltes vegades fruit d'experiències personals viscudes com a usuaris del sistema judicial condiona la resta de qüestions preguntades. La falta de confiança dels ciutadans envers a l'Administració de Justícia es posada de manifest en el següent quadre:

Mitjana/Poca confiança amb l'Administració de Justícia

Aquesta falta de confiança en el funcionament judicial no ha passat desapercibuda per l'òrgan rector del personal Judicial, assumint el Consell General del Poder Judicial la preocupació per aquesta negativa percepció dels ciutadans, tal i com s'acredita a la notícia publicada en un mitja digital, en concret a la "voz digital" de 15 de novembre de 2011, en que es manifestaven els objectius de les jornades de treball del personal judicial tant a nivell nacional com internacional.

El Poder Judicial reconoce que la justicia sufre una crisis de confianza

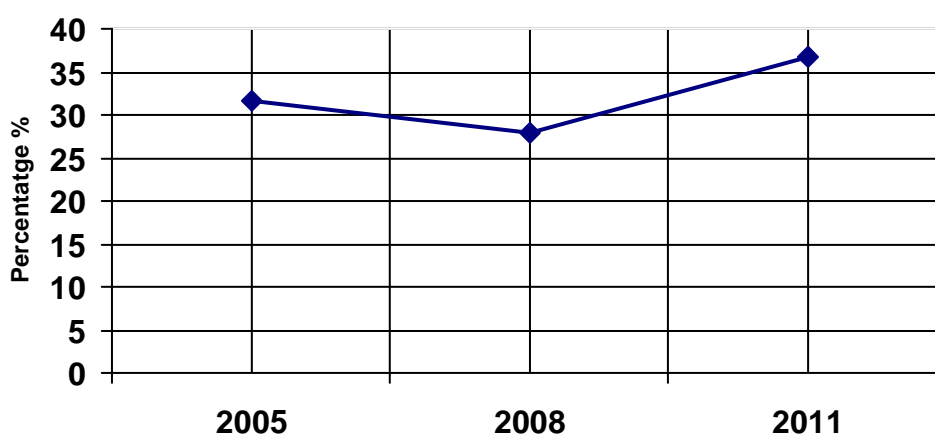
Más de 60 magistrados de veintitrés países distintos se reúnen en Cádiz para preparar la próxima Cumbre Judicial Iberoamericana

Aumentar la confianza ciudadana en la justicia es, precisamente, uno de los objetivos de esta decimosexta cumbre de jueces, en la que también se abordará la modernización de la administración judicial, la incorporación de nuevas tecnologías y una mejora de la transparencia. Además de debates, la cumbre también será el germen de algunos proyectos comunes entre poderes judiciales de los distintos países, como una plataforma de atención a las víctimas

En quant al funcionament d'aquesta ens trobem amb què en moltes ocasions els ciutadans manifesten que l'Administració de Justícia no opera massa bé o, inclòs, a vegades ho fa malament. Així, de l'evolució seguida a través de les enquestes ens adonem que s'ha produït un augment de la població que considera que existeix un mal funcionament d'aquesta institució. Per tal d'especificar, l'any 2011 un 36.70% dels ciutadans espanyols considera que la Justícia funciona malament, en front un

31.70% que ho pensaven l'any 2005. En aquest context s'ha de tenir en compte que el punt d'inflexió el marca l'any 2008, ja que es produeix una davallada en relació a l'any 2005, essent un 28% els que creien que la institució analitzada funcionava malament, la qual, de nou, la podríem atribuir a l'esclat de la crisi econòmica. La evolució d'aquestes dades es recull gràficament en el següent gràfic:

Mal funcionament de l'Administració de Justícia

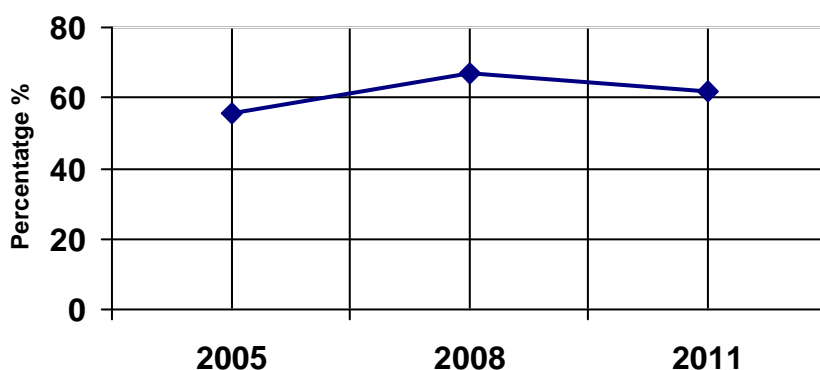
Un altra de les preguntes relatives al funcionament de l'Administració de Justícia és la relativa a si aquest ha millorat durant els últims anys. Del baròmetre del 2005 se'n desprèn que quasi un 60% de la població considerava que no havia millorat en els darrers anys. En canvi, del baròmetre de 2011 s'observa un lleuger descens de l'anterior resultat, ja que només un 51.8% dels ciutadans consideren que el seu funcionament no ha millorat. Segons es desprèn de més del 50% de la població, això es degut a la falta de recursos i mitjans materials de què disposen el personal judicial per desenvolupar la seva feina, la qual cosa justifica al mateix temps la referida falta de confiança dels ciutadans.

En aquest marc, són així mateix objecte d'anàlisi els mitjans dels quals disposa l'Administració de Justícia per desenvolupar la seva tasca, que segons la majoria dels entrevistats són insuficients per què aquesta pugui treballar correctament, incrementant d'aquesta manera l'esmentat mal funcionament. Seguint els diferents

anys analitzats podem observar el creixement d'aquesta inquietud, ja que l'any 2011 la preocupació envers la falta de mitjans de l'Administració de Justícia és del 61.60% respecte d'un 55.80% de l'any 2005.

Aquestes dades són recollides gràficament en el quadre que a continuació plasmem en el treball.

Falta de mitjans personals i materials

Per resoldre la problemàtica indicada, la població posa de relleu que és necessari un augment del personal en aquesta institució, des de jutges i magistrats fins al personal al servei de la Administració de Justícia, que hauria d'anar acompanyat d'una millora de les instal·lacions i una modernització dels mitjans informàtics al seu abast, doncs l'estat actual de les mateixes influeix negativament en el tracte i malestar dels ciutadans en front del sistema judicial, com s'ha recollit en diferents mitjans de comunicació.

EL PAÍS edición impresa

La cara poco humana de la justicia

La anticuada organización de los tribunales, el boato judicial y las rígidas estructuras explican el trato que se da a los ciudadanos

24/02/2011

No es sencillo encontrar a una persona que no haya ido al juzgado en alguna ocasión por un accidente de tráfico, un conflicto laboral, un divorcio, a realizar cualquier gestión o a declarar en un juicio. La justicia es un servicio público más, pero sigue apareciendo como el más trasnochado y deshumanizado tras 30 años de democracia e innumerables promesas de modernización de los sucesivos Gobiernos, sean del

PSOE o el PP, que no se traducen en ninguna mejora. Las explicaciones a ese trato que recibe el ciudadano hay que buscarlas en la anticuada organización de los tribunales, sus rígidas estructuras y el boato judicial. A eso hay que sumar las insuficientes reformas del proceso judicial para hacerlo más ágil y rápido, la necesidad de incorporación las nuevas tecnologías a los juzgados más allá de ordenadores que sirven para poco más que para escribir y la atención adecuada al ciudadano siguen siendo asignaturas pendientes.

Així, arribem a la conclusió de que aquesta falta de recursos existents al nostre sistema judicial explica, en bona mesura, la lentitud i poca eficàcia en els procediments. Aquesta realitat ha significat que en els últims temps s'hagi produït un augment considerable dels procediments judicials. Concretament, el conjunt d'assumptes de totes les jurisdiccions durant l'any 2009 ha tingut un creixement de quasi el 33% en relació al nombre d'assumptes ingressats durant els darrers 10 anys. La jurisdicció que ha experimentat un augment més elevat en plets és l'ordre jurisdiccional civil, que fins i tot ha doblat l'entrada d'assumptes⁴.

La conseqüència que es deriva de les dades examinades en els tres punts anteriors és clara: la justícia és lenta i, fruit d'aquesta lentitud, en ocasions ineficaç. Aquesta realitat s'ha de connectar amb la quarta de les qüestions indicades, és a dir, la lentitud. Sobre aquest punt, observem poques variacions en l'opinió dels enquestats. Així, l'any 2005, més del 80% de la població destaca la urgència de procediments més ràpids i més àgils per evitar que la lentitud dels tribunals a l'hora de dictar les seves decisions obstaculitzi l'accés a la justícia dels ciutadans. Inclòs, la majoria d'ells estan d'acord en què les decisions dels tribunals són tan lentes que, a la pràctica, val més evitar acudir-hi.

Les dades del 2011 segueixen posant de manifest la crítica dels ciutadans davant la referida lentitud de la justícia (77,40% dels enquestats), no troben satisfactori el funcionament. Dades que es corroboren amb una enquesta efectuada per la Organització de Consumidors i usuaris, i que ha estat recollida per diferents mitjans de comunicació en que es posa de relleu dades alarmants en quant a la decepció del ciutadà respecte de la tramitació dels procediments.

⁴ Apartat II del Preàmbul de la *Ley 37/2011, de 10 de octubre, de medidas de agilización procesal*, publicada en el BOE núm. 245 de 11 d' octubre de 2011.

Diari de Pontevedra

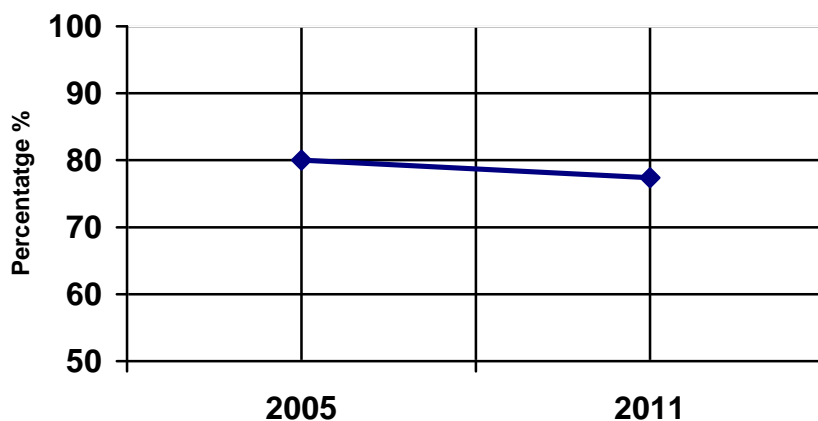
Los españoles ven la justicia "lenta, cara y decepcionante", según la OCU
07/11/2011

Los españoles consideran que la justicia es "lenta, cara y decepcionante", según una encuesta sobre el funcionamiento de la justicia de la Organización de Consumidores y Usuarios (OCU), ha informado hoy la organización.

El estudio, sobre una muestra de 800 personas, revela que 8 de cada diez encuestados tiene una mala o muy mala opinión de la justicia y el 78% está insatisfecho.

La evolució de la percepció dels ciutadans envers la lentitud de la justícia, segons el baròmetre del CIS es reflectida a continuació gràficament.

Lentitud judicial

2. El paper de l'Estat i el legislador en front aquesta situació

Davant de la realitat abans esmentada, s'ha fet una crida al legislador com encarregat d'introduir serioses reformes per assegurar que el sistema judicial sigui sostenible i es pugui garantir als ciutadans gaudir d'una Administració de Justícia de qualitat. És per aquest motiu que des de fa temps la societat espanyola demana urgentment una Justícia capacitada per donar un bon servei als ciutadans amb més agilitat, qualitat i eficàcia, de manera que en molts casos serà precís introduir nous mètodes d'organització i mitjans processals més moderns i actualitzats. Per tal d'aconseguir-ho, l'any 2001 va ser signat, per totes les forces polítiques, el Pacte d'Estat per a la Reforma de la Justícia⁵.

La finalitat principal d'aquest Acord, tal i com es reclamava per part de la societat, és aconseguir que la Justícia actuï amb rapidesa, eficàcia i qualitat, a través d'uns procediments menys complicats. D'aquest aspecte es desprèn que s'ha de complir satisfactòriament la funció constitucional de la Justícia, és a dir, s'han de garantir amb el temps raonable els drets dels ciutadans i proporcionar més seguretat jurídica. Per tot això, va ser el Govern de la Nació i els Partits Popular i Socialista els que en el seu moment es van subscriure en aquest Pacte d'Estat per crear un acord sobre els principis, objectius i procediments que haurien de formar part del nou model de Justícia.

Concretament, del text de l'Acord es desprèn com un dels principals objectius agilitzar els procediments dels diversos tribunals, de manera que les seves resolucions puguin ser més eficaces. Juntament amb això, cal posar de relleu que es preveu un nou mapa judicial encarat a accelerar els procediments i a apropar més la justícia als ciutadans. És en aquest punt on prenen protagonisme les Oficines d'Assenyament Immediat que, com ja serà analitzat més endavant, són un servei comú processal que, sense estar integrades dins d'un òrgan judicial concret, assumeixen tasques centralitzades de gestió i suport en el registre, repartiment i

⁵ El Pacte d'Estat per a la Reforma de la Justícia és un projecte que va ser afrontat per un acord de totes les forces polítiques de l'Estat per tal d'assegurar la unitat i garantir el consens sobre les bases del funcionament del Poder Judicial, el qual va ser signat el 28 de maig de 2001. Vid. <http://www.juecesdemocracia.es/pdf/pactoRefJust.pdf>.

assenyalament de vistes, compareixences i actuacions en els procediments als que es refereix la Disposició Addicional 5^a de la Llei d'Enjudiciament Civil (LEC)⁶.

En relació amb això, és rellevant mencionar que, en el marc del Pacte d'Estat, hi ha un apartat, en concret el 19, dedicat especialment a l'agilització i rapidesa de la Justícia, on es posa de manifest la importància d'evitar les dilacions indegudes en el nostre sistema judicial. Amb aquesta finalitat s'exigeix la presència de procediments que, sense posar en perill les garanties constitucionals, siguin capaços de resoldre els conflictes amb el menor temps possible. Per tal d'aconseguir-ho, en el Pacte s'acorda que s'establirà la limitació temporal proporcionada i raonable dels sumaris en funció de criteris objectius i seran regulats els supòsits excepcionals que puguin donar lloc a una pròrroga. Sobre aquest punt cal remarcar la necessitat que es duguin a terme els procediments judicials dins de terminis raonables, ja que de no ser així es podria arribar a vulnerar un dels drets fonamentals reconeguts per l'art. 24.2 de la Constitució Espanyola (CE), en concret el dret fonamental a un procés sense dilacions indegudes.

D'altra banda, en el mateix Pacte d'Estat es va preveure l'elaboració d'una Carta de Drets dels Ciutadans en front la Justícia⁷, la qual va ser aprovada per unanimitat de tots els Grups Parlamentaris en el Ple del Congrés dels Diputats el 16 d'abril de 2002.

En aquesta Carta de Drets també trobem un apartat exclusiu dedicat a una justícia ràpida i tecnològicament avançada, on es reconeix el dret a tot ciutadà a una tramitació àgil en els assumptes que l'afecten. Per aquest motiu, la seva resolució s'haurà de dur a terme dins del termini legal i si no fos així, l'afectat té el dret de conèixer el motiu concret del retràs. A més a més, pel que fa als avenços tecnològics s'impulsa la comunicació amb l'Administració de Justícia a través del correu electrònic, la videoconferència i altres mitjans telemàtics com un pas més per fer funcionar de manera més ràpida i eficaç la Justícia.

⁶ Vid. MARTÍNEZ DE SANTOS, A.: *Las oficinas de señalamiento inmediato: ¿crónica del fracaso de una reforma?*, a Diario La Ley núm. 6495, 1 juny 2006, ref. D-136, p. 1782.

⁷ Vid. http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion_Ciudadana/Guias_para_ciudadanos/Carta_de_Derechos_de_los_Ciudadanos.

A banda d'aquests dos acords, més recentment s'han aprovat dues lleis. Per una banda la Llei 13/2009, de 3 de novembre, de reforma de la legislació processal per a la implantació de la nova Oficina judicial, i per l'altra, en un àmbit més específic, la Llei 19/2009, de 23 de novembre, de mesures de foment i agilitació processal del lloguer i de l'eficiència energètica dels edificis. Totes dues lleis tenen com a objectiu principal reduir tràmits, agilitzar els procediments i modernitzar l'Administració de Justícia.

A més a més, durant aquests últims dies s'ha aprovat la recentíssima Llei 37/2011, de 10 d'octubre, de mesures d'agilització processal que, continuant amb la mateixa línia de les anteriors, té com a principal finalitat introduir a la legislació processal millores que permetin agilitzar els procediments sense, en cap cas, que es redueixin les garanties dels ciutadans. Així, les mesures regulades en aquesta llei estan essencialment encaminades, per una banda, a garantir els drets fonamentals dels ciutadans, per l'altra, a optimitzar els procediments, suprimir tràmits innecessaris o substituir-los per altres més breus i, per últim, a limitar l'ús abusiu d'instàncies judicials. Tot això amb la finalitat de garantir l'obtenció d'una justícia de qualitat, que tindrà com una de les seves principals conseqüències millorar la percepció dels ciutadans envers del sistema judicial.

3. Dret a un procés públic sense dilacions indegudes

De l'anàlisi del Pacte d'Estat per a la millora de la Justícia, de la Carta de Drets dels Ciutadans en front la Justícia, i de les diverses reformes legislatives que s'han dut a terme durant els últims anys es pot identificar com un dels objectius principals la necessitat d'evitar la lentitud en els procediments judicials. Com a conseqüència del manifestat anteriorment, cal tenir en compte que les dilacions en un procediment judicial, i més si són injustificades, poden donar lloc a la vulneració del dret fonamental a un procés sense dilacions indegudes, regulat en l'art. 24.2 CE⁸.

⁸ Concretament, pel que ens interessa, l'art. 24.2 CE estableix que: "Tothom té dret [...] a un procés públic sense dilacions indegudes i amb totes les garanties".

El dret fonamental a un procés sense dilacions indegudes el trobem regulat dins del Títol I, Capítol Segon, Secció 1^a de la CE, el que significa que es troba situat entre els drets més rellevants del nostre Ordenament Jurídic. Cal destacar que aquest dret es troba reconegut també en diversos textos internacionals de protecció dels drets humans, com és el cas de l'art. 6.1 del Conveni Europeu de Drets Humans (CEDH)⁹ i l'art. 14.3.c) del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (PDCP)¹⁰.

Particularment, el dret a un procés sense dilacions indegudes és el dret, no a l'estricta compliment dels terminis processals, sinó a la tramitació dels procediments judicials dins d'un termini raonable que s'ajusti a la complexitat del expedient judicial¹¹. És dins d'aquest marc que es pretén que la implantació de les oficines d'assenyalament immediat, pensades com un instrument per accelerar la tramitació dels procediments judicials, suposi una reducció dels *tempus* del mateix, evitant que es donin dilacions indegudes en la interinitat del judici, en contra de la pretesa rapidesa sol·licitada pels ciutadans que acudeixen al auxili judicial¹².

Així, entrant en l'estudi del concepte d'aquest dret fonamental, cal establir que segons la doctrina del Tribunal Constitucional sobre la matèria, es considera que el terme "dilacions indegudes" és un concepte jurídic indeterminat¹³, ja que exigeix

⁹ L'art. 6.1. CEDH estableix que: "Tota persona té dret a que la seva causa sigui escoltada equitativa, públicament i dins d'un termini raonable [...]".

¹⁰ L'art. 14 PDCP reconeix en el seu apartat 3r que "Durant el procés, tota persona acusada d'un delictes tindrà dret, en plena igualtat, a les següents garanties mínimes: [...] c) A ser jutjat sense dilacions indegudes".

¹¹ Per totes, SSTC 178/2007 de 23 juliol, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 3r; i, 7/2002, de 14 gener, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 7è.

¹² La correlació de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat amb la protecció del dret a un procés sense dilacions indegudes, es posat de manifest per REVERON al considerar que "el legislador pretén oferir una tutela judicial efectiva en el pla civil que ha de significar, evidentment, que comptem, per un banda, amb un model processal respectuós i ple de garanties processals però que, d'altra costat i al mateix temps, sigui capaç de donar al justiciable una resposta eficaç i ràpida davant les seves demandes de tutela, en l'ànim d'aconseguir també el respecte d'una altra de les garanties processals contingudes en el nostre text constitucional: el dret a obtenir la resolució judicial en un termini raonable o, com expressament assenyala l'art. 24.2 de la Constitució espanyola: "el dret a un procés (...) sense dilacions indegudes" (REVERON, B.: *Modernización de la justicia civil: las oficinas de señalamiento inmediato y las nuevas atribuciones de los procuradores de los tribunales*, <http://www.uv.es/coloquio/coloquio/comunicaciones/cp21rev.pdf>, pág. 3).

¹³ Per totes, SSTC 4/2007 de 15 gener, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 3r; 220/2004 de 29 novembre, ponent Sra. Elisa Pérez Vera, f.j. 6è; 7/2002, de 14 gener, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 7è; 53/1997 de 17 març, ponent Sr. Rafael de Mendizábal Allende, f.j. Únic; i, 100/1996 de 11 juny, ponent Sr. Alvaro Rodríguez Bereijo, f.j. 2n.

certa dificultat a l'hora d'acotar quin és el termini raonable que ha de durar un procediment judicial.

Davant d'això, el TC, seguint la doctrina del TEDH, gaudeix d'una consolidada jurisprudència que estableix que, a part d'examinar cas per cas, s'hauran de tenir en compte diversos elements per tal de denunciar les dilacions injustificades, entre els quals trobem els següents: la complexitat del assumpte, el comportament de les parts, l'actuació de les autoritats judicials i el marge ordinari de duració normal de processos similars¹⁴. D'aquesta manera, posant en relació cadascun dels elements mencionats, és més fàcil detectar els casos en què s'ha lesionat el dret fonamental a un procés sense dilacions indegudes i el motiu pel qual es deguda aquesta vulneració, ja que com ha reiterat en diverses ocasions el TC, no es lesiona aquest dret pel simple fet de no complir amb els terminis processals establerts¹⁵.

Pel que fa a la seva protecció, al ser dret fonamental, el dret objecte d'anàlisi gaudeix de les garanties reconegudes per l'art. 53 CE, entre les quals es troba la facultat de qualsevol ciutadà per demanar la tutela d'aquests drets davant dels Tribunals ordinaris per un procediment basat amb els principis de preferència i sumarietat i, en el seu cas, a través del recurs d'emparament davant el Tribunal Constitucional, com a màxim òrgan garant dels drets fonamentals.

No obstant això, per poder denunciar la vulneració del dret a un procés sense dilacions indegudes, el TC ha reiterat que es requereix que prèviament l'afectat faci un requeriment exprés a l'òrgan judicial que suposadament li està causant la lesió d'aquest dret fonamental, fent possible així que el mateix posi remei al retràs o a la paralització de la tramitació del procediment; de manera que es reserva com a caràcter subsidiari acudir al Tribunal Constitucional mitjançant un recurs d'emparament. Així, només en els casos en què els interessats hagin fet el requeriment pertinent i quan l'òrgan judicial no hagi adoptat les mesures adequades per posar fi a les dilacions en un termini raonable, s'entén que la vulneració

¹⁴ SSTC 141/2010 de 21 desembre, ponent Sr. Eugeni Gay Montalvo, f.j. 3r; 94/2008 de 21 juliol, ponent Sr. Manuel Aragón Reyes, f.j. 2n; 7/2002 de 14 gener, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 7è; i, 53/1997 de 17 març, ponent Sr. Rafael de Mendizábal Allende, f.j. Únic.

¹⁵ SSTC 4/2007 de 15 gener, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 3r; 220/2004 de 29 novembre, ponent Sra. Elisa Pérez Vera, f.j. 6è; 7/2002 de 14 gener, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 7è; i, 100/1996 de 11 juny, ponent Sr. Alvaro Rodríguez Bereijo, f.j. 2n.

constitucional no ha estat reparada en via judicial ordinària i és llavors quan pot ser apreciada pel TC, qualsevol actuació que no respectes aquestes regles, comportaria la inadmissió del recurs d'emparament¹⁶.

D'altra banda, també cal tenir en compte que no té sentit denunciar una suposada lesió a aquest dret fonamental si el procediment ha finalitzat, ja que llavors ja no es pot adoptar cap mesura per evitar les dilacions al no ser possible la *restitutio in integrum* del dret fonamental. Per tant, els recursos d'emparament per dilacions indegudes formulades un cop finalitzat el procediment seran rebutjades per falta d'objecte¹⁷.

Pel que ens interessa, i en relació amb la lentitud i l'excés de feina en l'àmbit de l'Administració de Justícia podem detectar que en moltes ocasions els Jutjats i Tribunals denunciats per vulnerar el dret fonamental a un procés sense dilacions indegudes al·leguen que tenen un excés d'assumptes i precisen de més personal i material per resoldre els diferents procediments dins dels terminis establerts. Però, s'ha de tenir present, que com es desprèn de la doctrina constitucional, encara que el personal titular del òrgan judicial en qüestió, pugui ser exonerat de culpa, les dilacions injustificades no tenen perquè ser suportades pels ciutadans, ja que aquests tenen un dret fonamental que els empara.

Un clar exemple el trobem en la recent STC 142/2010 de 21 desembre¹⁸, en la qual s'exposa un cas on es denuncia un retràs en l'assenyalament de la vista i on el Jutjat competent al·lega que té un gran volum de treball que porta aparellada que els assumptes siguin resolts més lentament.

Davant d'això, el TC estableix expressament que: “[...] per més que els retards experimentats en el procediment haguessin estat conseqüència de deficiències estructurals o organitzatives dels òrgans judicials o l'aclaparador treball que sobre ells pesa, aquesta hipotètica situació orgànica, si bé podria excloure de responsabilitat a les persones que intervenen en el procediment, de cap manera

¹⁶ SSTC 5/2010 de 7 d'abril, ponent Sra. María Emilia Casas Baamonde, f.j. 6è; i, 233/2005 de 26 setembre, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 12è.

¹⁷ SSTC 233/2005 de 26 setembre, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 12è.

¹⁸ Ponent Sra. Elisa Pérez Vera, f.j. 4rt.

altera el caràcter injustificat del retard. I és que l'elevat nombre d'assumptes de què conegui l'òrgan jurisdiccional davant del qual es tramitava el plet no legitima el retard en resoldre, ni tot això limita el dret fonamental dels ciutadans per reaccionar davant aquest retard, ja que no és possible restringir l'abast i contingut d'aquest dret (donat el lloc que la recta i eficaç Administració de Justícia ocupa en una societat democràtica) en funció de circumstàncies alienes als afectats per les dilacions. Per contra és exigible que jutges i tribunals compleixin la seva funció jurisdiccional, garantint la llibertat, la justícia i la seguretat, amb la rapidesa que permeti la durada normal dels processos, la qual cosa porta implícita la necessitat que l'Estat proveeixi la dotació a els òrgans judicials dels mitjans personals i materials necessaris per al correcte desenvolupament de les funcions que l'ordenament els encomana¹⁹.

A través d'aquest relat literal de la doctrina constitucional queda, en la nostra opinió, clarament provat que no serveix com a excusa de les dilacions indegudes la sobrecàrrega de feina i les deficiències estructurals i organitzatives de l'Administració de Justícia. Si bé és cert que el personal judicial podrà ser exonerat de responsabilitat si ha actuat amb la suficient diligència, esdevé una obligació per part de l'Estat suplir aquestes necessitats als Jutjats i Tribunals, oferint més recursos materials i personals, per què realment puguin complir la seva funció jurisdiccional amb el menor temps possible i dins dels límits de la duració normal dels procediments, doncs el contrari es traduiria en un perjudici pel justiciable.

Així mateix, en la mateixa sentència el TC assenyala que el TEDH ha reafirmat, en diverses de les seves resolucions, que el l'art. 6.1 CEDH obliga a tots els Estats membres a organitzar el seu sistema judicial, de manera que els seus Tribunals puguin complir amb les seves exigències, en concret la del dret a obtenir una decisió definitiva dins d'un termini raonable²⁰.

Seguint amb la doctrina europea cal apuntar que el TEDH ha sancionat més d'una vegada a l'Estat Espanyol per vulnerar el dret a un procés sense dilacions indegudes. En són exemples el Cas Soto Sánchez contra Espanya, sentència de 25

¹⁹ En la mateixa línia trobem les SSTC 160/2004 de 4 octubre, ponent Sr. Jorge Rodríguez-Zapata Pérez, f.j. 5è; 153/2005 de 6 juny, ponent Sr. Guillermo Jiménez Sánchez, f.j. 6è; 180/1996 de 12 novembre, ponent Sr. Pedro Cruz Villalón, f.j. 4rt; entre d'altres.

²⁰ Cas Lenaerts contra Bèlgica. STEDH 11 març 2004 [JUR 2004\86167], § 18.

de novembre de 2003²¹ i el Cas Díaz Aparicio contra Espanya, sentència d'11 d'octubre de 2001²².

Amb tot això queda visualitzada la problemàtica existent en torn a la lentitud judicial i el seu perill de lesionar el dret fonamental analitzat. És per aquest motiu que la societat en general reclama des de fa temps una millora en el funcionament de la Justícia, i considerem que, segons el que hem exposat, es tracta d'una obligació a solucionar per part de l'Estat, doncs sobre ell recau la responsabilitat d'oferir als ciutadans una organització judicial composta per Jutjats i Tribunals que concedeixin una tutela jurídica als ciutadans eficaç, davant d'una vulneració de drets o lesió d'interessos legítims.

Així mateix, per tal d'evitar les deficiències en el sistema ja des de la Llei 19/2003, de 23 de desembre de modificació de la LOPJ, el legislador va introduir una reforma a la LEC on es preveu la creació de les Oficines d'Assenyament Immediat, que tenen com a finalitat agilitzar els procediments en l'àmbit civil, i les quals són el principal objecte d'estudi d'aquest projecte.

²¹ [TEDH 2003/71].

²² [TEDH 2001/594].

CAPÍTOL II.- ANÀLISI LEGISLATIU DE LES COMPETÈNCIES DE CATALUNYA EN MATÈRIA JUDICIAL I LA SEVA CORRELACIÓ AMB LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL 5A LEC

1.- Introducció

Per tal de donar oxigen al problema de la lentitud en l'administració de la justícia, el legislador, a través del punt tercer de la Disposició Addicional 12a de la LO 19/2003, de 23 de desembre, de modificació de la LO 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, reforma la Llei d'Enjudiciament Civil (en endavant LEC) instaurant “mesures d'agilització de determinats processos civils”. Aquesta novetat, que es materialitza a la Disposició Addicional 5a de la LEC, es concreta en la possible creació d'Oficines d'Assenyament Immediat (en endavant OAI) als partits judicials on els Jutjats de Primera Instància romanguin separats dels d'Instrucció, tenint en compte que el seu àmbit d'actuació es circumscriu a l'ordre civil.

Segons es desprèn de l'apartat primer del precepte citat, l'establiment d'aquest servei comú processal s'atribueix al “Ministeri de Justícia d'acord amb la corresponent comunitat autònoma amb competències en la matèria, sempre previ informe favorable del Consell General del Poder Judicial” (en endavant CGPJ). Tot i que la norma no ho indiqui de manera expressa, de la seva interpretació en resulta la presència d'una doble titularitat per l'establiment de les oficines d'assenyalament immediat: “petitòria” i “decisòria”.

La primera de les titularitats, és a dir, la petitòria, s'atribueix a la comunitat autònoma amb competència reconeguda, que haurà de dirigir la seva petició al Ministeri de Justícia a qui, enllaçant amb la segona de les titularitats esmentades, això és, la decisòria, en correspondrà la decisió. Per adoptar aquesta decisió haurà de prendre

en consideració l'informe que prèviament haurà elaborat el CGPJ que, per veure la llum verda, s'haurà hagut de pronunciar de manera favorable²³.

Assentades les anteriors premisses, en el present apartat del treball ens plantegem analitzar la potestat de la comunitat autònoma de Catalunya per demanar la creació de les oficines d'assenyalament immediat, o en uns altres termes, si Catalunya és una de les comunitats autònomes, “amb competències” a les que es refereix la Disposició Addicional 5a LEC. Per acomplir aquest objectiu, caldrà que examinem la facultat de Catalunya per intervenir en qüestions d'estructura organitzativa de l'Administració de Justícia i, per extensió, en la creació de l'esmentat servei comú processal, és a dir, les oficines d'assenyalament immediat.

Aquest propòsit requereix que de manera inicial enfoquem el nostre estudi en l'articulat de la norma fonamental per, amb posterioritat, analitzar, pel cas que existeixi, el tractament que es dispensa a aquesta qüestió a la LO 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (en endavant EAC) i la seva posterior consideració a la STC 31/2010, de 28 de juny (RTC 2010\31), que resol el recurs d'inconstitucionalitat plantejat pel Grup Parlamentari Popular contra diversos preceptes la norma catalana.

²³ Sobre aquesta qüestió, MONTÓN REDONDO critica la inconcreció de la norma a l'hora d'establir les actuacions d'aquestes entitats en la creació de les Oficines d'Assenyament Immediat (vid. <http://www.ucm.es/info/procesal/revista/oficsinmediato.pdf>).

2.- El marc constitucional

L'anàlisi del text constitucional precisa que en un primer moment haguem de centrar la nostra atenció en els arts. 148 i 149 CE, doncs són aquests preceptes els que, en el marc del capítol dedicat a les comunitats autònomes –capítol tercer del títol VIII, relatiu a l'organització territorial de l'Estat–, regulen les competències que podran assumir i les que s'atribueixen de manera exclusiva a l'Estat, respectivament, produint-se d'aquesta forma el repartiment competencial entre Estat espanyol i comunitats autònomes.

Prenent en consideració el primer dels preceptes destacats, observem que d'entre el ventall de possibilitats que s'hi relacionen, cap dels apartats de l'art. 148 CE refereix la possible assumpció de competències en matèria judicial per part de les comunitats autònomes. Aquesta realitat es veu reforçada a l'ordinal següent, regulador de les matèries que són competència exclusiva de l'Estat. Extrem resultant de la reafirmació de la titularitat unilateral del Estat en relació al poder judicial a diferència de la resta de poders públics, és a dir, executiu i legislatiu respecte dels quals si existeix una autèntica descentralització.

Si ens centrem en aquest segon bloc competencial, competències exclusives del Estat, observarem que és l'art. 149.1.5 CE el que estableix la competència exclusiva de l'Estat en matèria d'Administració de Justícia. En conseqüència, podem afirmar que, d'entrada, les comunitats autònomes no tenen competències en l'àmbit de l'Administració de Justícia²⁴. Tanmateix, seguint la dicció de l'art 150.2 CE, res obsta a que l'Estat, mitjançant llei orgànica, pugui transferir a les comunitats autònomes "facultats corresponents a matèria de titularitat estatal que per la seva pròpia naturalesa siguin susceptibles de transferència o delegació". Això no ha succeït a la comunitat autònoma de Catalunya perquè no hi ha hagut una llei orgànica de transferència expressa d'aquesta matèria²⁵.

²⁴ A diferència del que succeeix amb la resta de poders públics (executiu i el legislatiu), l'Estat centralitza el poder judicial. En aquest sentit, PORRAS RAMÍREZ, J.M.: *El poder judicial en Catalunya, según el Estatut y el Tribunal Constitucional*, a Revista d'Estudis Autònomicos i Federals, núm. 12–març 2011, p. 332.

²⁵ Vid. BERNARDÍ, X.: *La doctrina de la sentència 31/2010 sobre les competències executives [sostenella e no enmendalla]*, a Revista catalana de dret públic, núm. Especial Sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional, sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006, 2010, pp. 265 a 269; i CORRETJA, M; CINTRÓ J.; BERNADÍ, X.: *Bilateralitat i multilateralitat. La participació de la*

Essent així les coses, el primer dubte que se'ns planteja és el de determinar com casa l'absència de transferència de competències en matèria de justícia amb la Disposició Addicional 5a de la LEC ? La resposta ens la dóna un altre precepte de la norma constitucional, en concret, l'art. 152. 1.II²⁶, en atenció al qual “en els Estatuts de les comunitats autònomes podran establir-se els supòsits i les formes de participació d'aquelles a l'organització de les demarcacions judicials del territori”. Per tant, es reconeix la potestat de les comunitats autònomes per participar en l'organització de les demarcacions judicials si els seus Estatuts d'Autonomia així ho disposen i ho reconeixen en el seu articulat.

L'anterior conclusió fa necessària la matisació de la inicial interpretació que hem fet de l'art. 149.1.5 CE atenent a la doctrina constitucional, que es concreta en la STC 56/1990, de 29 de març i la STC 62/1990, de 30 de març –que essencialment es remet a la primera de les citades–. Així, centrant-nos en la STC 56/1990, el tribunal examina el tema de l'exclusivitat estatal en matèria d'Administració de Justícia en un doble sentit: d'una banda, estricte, relatiu a “l'Administració de Justícia”, i de l'altra, ampli, referent a “l'administració de l'Administració de Justícia”. I, de manera més concreta, especifica que dins del concepte estricte “d'Administració de Justícia”, s'inclouria el desenvolupament de la funció jurisdiccional (art. 117.3 CE), el govern del poder judicial i la fixació de la planta i demarcació dels jutjats i tribunals (en definitiva, és el que vindria a ser el nucli essencial de l'Administració de Justícia); i el concepte ampli de la mateixa faria referència a la seva relació amb els mitjans personals i materials al servei de l'Administració de Justícia (és a dir, no estrictament integrats en la mateixa)²⁷.

Generalitat en polítiques i organismes estatals, i la comissió bilateral, a Revista d'estudis..., ob. cit., pp. 420 a 423.

²⁶ Al respecte cal indicar que l'art. 152 CE és d'aplicació, tal i com indica al paràgraf primer del seu apartat primer, als Estatuts aprovats pel procediment a que es refereix l'article 151 CE, entre els que destaca l'Estatut d'Autonomia Catalunya.

²⁷ Així, segons resulta de la STC 56/1990, de 29 de març, f.j. 6è: “[...] A la vista del procés d'aprovació dels Estatuts d'Autonomia i de la pròpia Constitució, es pot afirmar que la distinció entre un sentit ampli i un sentit estricte en el concepte d'Administració de Justícia no és una cosa irrellevant jurídicament. Aquesta diferència, present en tota l'organització i regulació de la funció jurisdiccional, com reconeix el propi advocat de l'Estat, té, almenys, valor per distingir entre funció jurisdiccional pròpiament dita i ordenació dels elements intrínsecament units a la determinació de la independència amb que s'ha de desenvolupar, d'una banda, i altres aspectes que, més o menys units a l'anterior, li serveixen de suport material o personal, de l'altra. (...). L'art. 149.1.5 de la Constitució reserva a l'Estat com a competència exclusiva la «Administració de Justícia», això suposa, en primer lloc, extrem

De la interpretació efectuada pel TC respecte del que és pròpiament “l'Administració de Justícia” i del que es correspon amb l'anomenada “Administració de l'Administració de Justícia”, s'evidencia que la qüestió relativa a l'establiment de la planta i la demarcació judicial, forma part del nucli essencial de l'Administració de Justícia –referent al sentit estricte– i, en conseqüència, es circumscriu en el marc de l'art. 149.1.5 CE, tal i com expressament reconeix el f.j. 18è de la citada resolució judicial, segons el qual: “[...] Certament, com ja s'ha dit, les clàusules subrogatòries es troben amb un límit substancial, a més del de no poder abastar qüestions que afecten l'àmbit supracomunitari; aquest límit substancial és el de que no poden assumir-se a través de la clàusula subrogatòria competències respecte de matèries que constitueixen el nucli de l'Administració de Justícia en el sentit de l'art. 149.1.5 C. E., això és, l'Administració de Justícia en sentit estricte, no existint el menor dubte que el disseny de l'estructura judicial del Estat (planta i demarcacions judicials) s'integren en el mencionat nucli i no en el que s'ha vingut anomenant «administració de l'Administració de Justícia»”. Per tant, d'entrada, és inassumible per les comunitats autònomes²⁸.

aquest per ningú qüestionat, que el Poder Judicial és únic i a ell li correspon jutjar i fer executar el jutjat, i així es desprèn de l'art. 117.5 de la Constitució, en segon lloc, el govern d'aquest poder judicial és també únic, i correspon al Consell General del Poder Judicial (art. 122.2 de la Constitució). La competència estatal reservada com exclusiva per l'art. 149.1.5 acaba precisament allà. Però no es pot negar que, enfront d'aquest nucli essencial del que s'ha d'entendre per Administració de Justícia, existeixen un conjunt de mitjans personals i materials que, certament, no s'integren en aquest nucli, sinó que es col·loquen, com diu expressament l'art. 122.1, en referir-se al personal, «al servei de l'Administració de Justícia», és a dir, no estrictament integrats. En quant no resulten element essencial de la funció jurisdiccional i de l'autogovern del poder judicial; cal acceptar que les comunitats autònomes assumeixin competències sobre aquests mitjans personals i materials. Certament, delimitar els elements bàsics de l'autogovern era una tasca difícil de realitzar en el moment en què es van aprovar els Estatuts d'Autonomia i això explica que es deixés aquesta delimitació al legislador orgànic, sense perjudici de l'hipotètic control de constitucionalitat d'aquest Tribunal. El que la clàusula subrogatòria suposa és acceptar la delimitació que l'Estat realitza entre Administració de Justícia en sentit estricte i «Administració de l'Administració de Justícia», les comunitats autònomes assumeixen així una competència per remissió a aquesta delimitació, respectant com a nucli inaccessible l'art. 149.1.5 de la Constitució, amb l'excepció del que disposa l'art. 152.1, segon paràgraf”.

²⁸ En canvi, pel fet de tractar-se d'una matèria exclosa del nucli dur de l'Administració de Justícia, les comunitats autònomes podran assumir competències “en la gestió del personal no jurisdiccional y en la provisió dels mitjans materials necessaris” (Vid. PORRAS RAMÍREZ, J.M.: ob. cit., pp. 334 i 335). Així ha succeït en el marc de la Comunitat Autònoma de Catalunya, destacant els exemples del RD 247/2009, de 27 de febrer, pel qual s'amplien els mitjans traspassats a la Generalitat de Catalunya pel Reial Decret 966/1990, de 20 de juliol, en matèria de provisió de mitjans materials i econòmics a servei de l'Administració de Justícia; el RD 1389/2008, d/1 d'agost, d'ampliació de mitjans traspassats a la Generalitat de Catalunya pel Reial Decret 966/1990, de 20 de juliol, en matèria de provisió de mitjans materials i econòmics al servei de l'Administració de Justícia; o el RD 506/2007, de 20 d'abril, pel qual s'amplien els mitjans traspassats a la Generalitat de Catalunya pel Reial Decret 966/1990, de 20 de juliol, en matèria de provisió de mitjans materials i econòmics al servei de l'Administració de Justícia.

No obstant això, tal i com de manera expressa posa de relleu la citada STC en el seu f.j. 15è, “l’art. 152.1, paràgraf segon, de la Constitució, ha permès que les Comunitats Autònomes assumeixin competències participatives en l’Organització de les demarcacions judicials, però no en l’establiment de la planta judicial, que, en tot cas, és competència exclusiva de l’Estat (art. 149.1.5.1.º de la C. E.)”. És a dir, sense interferir en l’establiment de la planta judicial –o determinació dels Jutjats i Tribunals als que s’atribueix l’exercici de la potestat jurisdiccional, jutjant i fent executar el que s’ha jutjat (art. 117.3 CE.)– la CE contempla la possible participació de les comunitats autònomes en l’organització de les demarcacions judicials, doncs aquesta és una qüestió que no afecta a la planta judicial, però si en canvi, i de forma molt directa, al correcte funcionament del sistema judicial i a la agilitat o no del mateix envers una demanda judicial.

Seguint aquest raonament, és possible que una comunitat autònoma participi de la creació d’OAI? Al nostre entendre si, en la mesura que l’establiment de dites oficines és una qüestió que afecta l’estructura organitzativa de l’Estat (en particular, al partit judicial), i en conseqüència troba cobertura a l’art 152.1.II CE. Ara bé, no podem oblidar que perquè així sigui caldrà que el pertinent Estatut d’Autonomia contempli aquesta possibilitat, establint els supòsits i la forma de dita participació.

3.- El marc estatutari

Una vegada hem determinat la possible col·laboració de les comunitats autònomes en la instauració de les Oficines d'Assenyament Immediat, ens correspon a continuació examinar si l'Estatut d'Autonomia de Catalunya ha previst aquesta possibilitat i, en cas afirmatiu, veure com ha desenvolupat el mandat de l'art. 152.1.II CE.

L'assoliment d'aquest objectiu precisa que de manera inicial analitzem el títol III de l'EAC, dedicat al Poder Judicial a Catalunya, que abasta els arts. 95 a 109 (al seu temps organitzats en tres capítols diferenciats), per a continuació centrar la nostra atenció en el tercer dels capítols que l'integren, relatiu a les competències de la Generalitat sobre l'Administració de justícia (i, de manera més específica, els arts. 101 a 109 EAC). En aquest context observem que la justificació legal a la creació d'OAI roman en l'art. 105 de l'EAC, que porta per títol: "Oficina judicial i institucions i serveis de suport". Segons aquest precepte enunciat:

"Correspon a la Generalitat, d'acord amb la Llei orgànica del poder judicial, determinar la creació, el disseny, l'organització, la dotació i la gestió de les oficines judicials i dels òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals, incloent-hi la regulació de les institucions, els instituts i els serveis de medicina forense i de toxicologia"

Si bé és cert que una inicial aproximació a la norma citada ens pot conduir a pensar que no acaba de donar el suficient encaix per la creació d'OAI, l'estudi reposat de l'article ens porta a la conclusió contrària, és a dir, al seu possible establiment.

En efecte, una primera lectura de l'art. 105 EAC no ens resol la possibilitat de la comunitat autònoma de Catalunya de crear OAI, doncs en tota la seva extensió es fa referència a aquest concret servei. Aquest article únicament es refereix a la creació, disseny, organització, dotació i gestió de les oficines judicials i dels òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals. Ara bé, si reflexionem una mica més sobre els

conceptes indicats, ens adonarem que és possible la seva vinculació amb les OAI, i per tant la seva inclusió en la literalitat del precepte.

Del contingut de la norma ens interessa destacar la facultat de la Generalitat per determinar la creació d'oficines judicials així com també dels òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals. Descartada l'opció de les oficines judicials, doncs excedeixen del que pròpiament constitueix l'OAI²⁹, cal que ens fixem en el segon dels extrems destacats, relatiu a la creació d'òrgans de suport als òrgans jurisdiccionals i, en definitiva, a la consideració com a tals de les OAI. D'aquesta manera, si resulta que les OAI esdevenen òrgans de suport als òrgans jurisdiccionals, serà possible sostenir la facultat de la Generalitat de Catalunya per, tal i com estableix la DA 5a LEC (reformada per la LOPJ), sol·licitar al Ministeri de Justícia la seva creació. De no ser així, haurem de declinar tota competència de la comunitat autònoma de Catalunya en la creació les anomenades OAI, i per tant, determinar la impossibilitat de l'aplicació de la disposició addicional cinquena de la Llei d'Enjudiciament Civil en l'àmbit judicial català.

La resposta a l'interrogant plantejat ens la dóna la interpretació conjunta de l'art. 438.1 LOPJ, que defineix què és un servei comú processal, i de la ja citada DA 5a LEC, previsora de la implantació de les OAI, com a continuació analitzarem.

En primer lloc, centrarem la nostra atenció en l'art. 438.1 LOPJ, en virtut del qual:

“Als efectes d'aquesta llei, s'entén per servei comú processal, tota aquella unitat de l'Oficina judicial que, sense estar integrada en un òrgan judicial concret, assumeix tasques centralitzades de gestió i suport en actuacions derivades de l'aplicació de lleis processals”

De la dicció del precepte citat es desprèn que els anomenats òrgans de suport als òrgans jurisdiccionals de l'art. 105 EAC es poden identificar amb el que la LOPJ defineix com a “servei comú processal”, és a dir, òrgans que sense interferir en la

²⁹ Segons indica MARTÍNEZ DE SANTOS, A.: *Las oficinas de señalamiento inmediato: ¿crónica del fracaso de una reforma?*, a La Ley, junio, 2006, “La OSI es el embrión de la nueva Oficina Judicial y su puesta en funcionamiento favorecerá el ulterior desarrollo de los Servicios Comunes y de las Unidades Procesales de Apoyo Directo”.

funció jurisdiccional (exclusiva de jutges i magistrats) i sense estar integrats en un determinat òrgan judicial, presten la seva col·laboració per aconseguir el bon desenvolupament de l'Administració de Justícia.

Assentada la premissa anterior, és moment de plantejar-nos la possible relació de les OAI amb els serveis comuns processals descrits a l'art. 438.1 LOPJ i, en definitiva, amb els òrgans de suport als òrgans jurisdiccional de l'art. 105 EAC. Al respecte, la solució és clara i s'ha de formular en sentit positiu. Aquesta afirmació troba suport en la pròpia DA 5a de la LEC, en concret, al paràgraf segon del seu apartat primer on, de manera expressa, estableix que “aquestes Oficines –és a dir, les oficines d'assenyalament immediat³⁰– tindran caràcter de servei comú processal i desenvoluparan funcions de registre, repartiment i assenyament de vistes, compareixences i actuacions en els procediments als que es refereix la present disposició addicional³¹”.

En conseqüència, encara que l'art. 105 EAC no ho especifiqui, podem sostenir que en la mesura que les OAI tenen atribuït el caràcter de “servei comú processal” –amb seu en els partits judicials amb separació entre Jutjats de Primera Instància i Jutjats d'Instrucció– poden desenvolupar funcions de suport als òrgans jurisdiccional. Essent així les coses, res obsta, tal i com es desprèn de la norma estatutària, a què la Generalitat de Catalunya pugui sol·licitar-ne la seva creació al Ministeri de Justícia, que serà qui, previ informe del CGPJ, n'acabi prenent la decisió.

³⁰ La cursiva és nostra.

³¹ MARTÍNEZ DE SANTOS, A.: ob. cit., p. 1782, defineix les Oficines d'Assenyament Immediat com “un Servei Comú Processal que, sense estar integrada en un òrgan judicial concret, assumeix tasques centralitzades de gestió i suport (art. 438.1 LOPJ) en el registre, repartiment i assenyament de vistes, compareixences i actuacions en els procediments als que es refereix la Disposició Addicional 5a”.

4.- La participació de Catalunya en l'establiment d'Oficines d'Assenyament Immediat després de la STC 31/2010 de 28 de juny

L'estudi de la norma estatutària ens porta a mantenir la possible creació d'OAI a la comunitat autònoma de Catalunya, a l'empara de l'art. 105 EAC. Tot i amb això, és evident que en el context sociopolític actual l'anàlisi que acabem d'efectuar és incompleta en la mesura que, com és sabut, alguns preceptes de l'EAC van ser titllats d'inconstitucionals davant del TC³². Aquesta realitat fa ineludible, en el present treball, l'estudi de la STC 31/2010, de 28 de juny (en endavant STC 31/2010), que interpreta EAC i resol la seva possible inconstitucionalitat. D'aquesta manera estarem en disposició de determinar si la pretesa inconstitucionalitat d'una part de l'articulat del text estatutari del 2006 afecta l'art. 105 EAC i, de ser així, examinar quina ha estat la resposta del TC davant d'aquesta impugnació. En definitiva, l'epígraf que ara ens ocupa té per objecte analitzar la competència de la comunitat autònoma de Catalunya per sol·licitar la creació d'OAI després de la STC 31/2010.

El punt de partida l'hem de situar a l'Antecedent de Fet núm. 49 de la STC 31/2010, doncs és en aquest apartat on inicialment es percep la discordança en torn a la constitucionalitat de l'art. 105 EAC. En concret, després d'assenyar que l'esmentat article atribueix, sempre d'acord amb la LOPJ, la creació i regulació de l'oficina judicial, així com també de les institucions i serveis de suport a la Generalitat de Catalunya, la problemàtica es planteja respecte de les següents qüestions: en primer lloc, el caràcter suficient o no de la LOPJ per al seu establiment; i, en segon lloc, la interferència de l'art. 105 EAC en la planta judicial.

Amb aquest teló de fons, la posició actora considera que a més "d'entrar en la planta judicial", "la seva regulació no és només la de la Llei Orgànica del Poder Judicial, com pretén l'art. 105 impugnat, sinó que admet i requereix desenvolupament per normes estatals, fins i tot per simples ordres ministerials". Aquestes causes sobre les

³² Concretament ens estem referint al recurs d'inconstitucionalitat núm. 8045-2006, interposat per 99 Diputats del Grup Parlamentari Popular del Congrés contra diversos preceptes de la Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

que es sosté la impugnació del referit art. 105 EAC i que condueixen a la part actora a demanar que sigui declarada la seva inconstitucionalitat i nul·litat³³.

En canvi, des d'una altra perspectiva, l'Advocat de l'Estat i el Govern i Parlament català coincideixen en refutar ambdues consideracions anteriors en considerar que no es pot fer dependre la interpretació d'un precepte estatutari d'una norma reglamentària "com és l'Ordre Ministerial 3244/2005", entenent que la remissió a la LOPJ és suficient en tant que l'oficina judicial³⁴ no és un aspecte nuclear de l'Administració de justícia, alhora que tampoc es pot sostenir que a través de la norma impugnada (referent a la creació d'oficines judicials i òrgans de suport) s'estigui intervenint la planta judicial³⁵.

El TC aborda la discrepància plantejada al Fonament Jurídic 53è de la STC 31/2010. D'entrada, cal destacar que l'alt tribunal reconeix que l'art. 105 EAC atribueix a la Generalitat de Catalunya, sempre d'acord amb la LOPJ, "la competència per determinar la creació, el disseny, l'organització, la dotació i la gestió de les oficines judicials i dels òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals". Per tant, no es qüestiona que aquest precepte faculti a la Generalitat per crear els referits serveis de suport i, en definitiva, OAI. Ara bé, aquesta competència de la Generalitat de Catalunya contravé la CE? Doncs segons entén el TC no, pels motius que a continuació s'exposen.

En primer lloc, en relació a les crítiques relatives a la insuficiència de la LOPJ per tal d'establir oficines judicials i altres òrgans de suport als òrgans jurisdiccionals, la interpretació que el TC fa de l'art. 105 EAC és de conformitat amb la norma constitucional. En aquest sentit entén que "no deixa dubtes sobre els termes en què s'atribueixen a la Generalitat les competències que en el precepte s'enumeren en relació a l'oficina judicial i els òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals;

³³ Vid. Antecedent de Fet núm. 126 de la STC 31/2010. En aquest punt volem destacar que en el marc del títol III de l'EAC, dedicat al Poder Judicial a Catalunya, s'impugnen també els arts. 95 (apartats 1, 2, 4, 5 i 6), 96 (apartats 1 a 4), 97, 98 (apartats 1 i 2), 99 (apartat 1), 101 (apartats 1 y 2), 102, 103, 106 i 107.

³⁴ Per extensió, també, els òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals.

³⁵ De manera més específica, segons el Govern de la Generalitat "s'ha de distingir entre els òrgans judicials i les oficines de suport, en particular perquè la creació d'uns o altres no necessàriament ha de córrer paral·lela". En aquesta línia, d'acord amb el Parlament català, "la creació d'oficines judicials (...) no implica la d'òrgans judicials, de manera que no suposa cap intervenció en la planta judicial".

sempre, i només, d'acord amb la Llei Orgànica del Poder Judicial, Llei Orgànica que, en la versió actualment vigent, disciplina el règim d'organització i funcionament de l'administració al servei de Jutges i Tribunals en els termes d'homogeneïtat que els recurrents consideren justament imprescindibles per la millora de la garantia de la independència del Poder Judicial”.

En conseqüència, en la línia dels arguments sostinguts per l'Advocat de l'Estat i el Parlament de Catalunya, el TC admet la suficiència de la LOPJ per crear oficines judicials i òrgans de suport a l'administració de la justícia, en la mesura que “sostenir que la Llei Orgànica del Poder Judicial no compleix amb aquesta escomesa per si sola, essent necessari el concurs d'altres normes estatals, constitueix, en realitat, un retret a la Llei Orgànica mateixa, inadmissible en aquest procés”.

I, en segon lloc, respecte a la denunciada invasió per part de l'art. 105 EAC de la planta judicial, la resposta del TC torna a ser de rebuig a les pretensions de qui planteja el recurs en considerar que manca de tot fonament. Per sostenir la seva decisió, el TC raona que la pretesa contradicció entre el precepte estatutari i la CE no és tal pel fet que l'atribució competencial a la que es refereix l'art. 105 EAC es realitza, en qualsevol cas, d'acord amb el que estableix la LOPJ, “cosa que fa impossible, per principi, la contradicció entre el precepte estatutari i la norma constitucionalment habilitada per a la regulació de la matèria en qüestió”.

Fetes les anteriors reflexions, el Tribunal Constitucional arriba a la conclusió que l'art. 105 EAC és plenament constitucional i, per aquest motiu, cal desestimar-ne la seva impugnació³⁶. En conseqüència, podem afirmar que després de la STC 32/2010, resolent sobre el recurs d'inconstitucionalitat de l'EAC de 2006, es manté la competència de la comunitat autònoma de Catalunya per sol·licitar la creació d'OAI.

³⁶ No obstant la decisió de l'alt tribunal, cal destacar el vot particular d'un dels seus magistrats (Vicente Conde Martín de Hijas) que, d'entre les diferents valoracions que efectua respecte de la Sentència del Ple, destaca el seu desacord en la interpretació realitzada de l'art. 105 EAC. A l'entendre d'aquest magistrat, aquesta norma contravé la CE i, per aquesta raó, hauria de ser nul·la. En concret, posa de manifest que: [...] Comparteixo la fonamentació i conclusions al·lusives a l'art. 101 del FJ 50, no així les referents als arts. 102, 103 i 105, continguts en els FFJJ 51, 52 i 53, articles que considero invasius de la reserva constitucional de la LOPJ, i per tant inconstitucionals i nuls”.

CAPÍTOL III.- REGULACIÓ PROCESSAL DE LES OFICINES D'ASSENYALAMENT IMMEDIAT

1.- Regulació vigent

La política legislativa processal ha tingut, històricament, com un dels seus principals objectius la instauració de mecanismes tant processals com materials que agilitzin la tramitació procedimental dels judicis, en general, i d'algunes matèries concretes, en particular, amb la finalitat de concedir al ciutadà una resposta judicial el més ràpida possible que garanteixi el seu dret a la tutela judicial efectiva reconegut al article 24 de la Constitució espanyola³⁷. Les oficines d'assenyalament immediat constitueixen un exemple clar d'aquesta particular filosofia legislativa³⁸.

Inicialment, la vigent Llei d'enjudiciament civil ometia qualsevol referència en el seu articulat a la possibilitat de sol·licitar la instauració de les oficines d'assenyalament immediat, doncs la seva regulació és posterior en el temps a l'entrada en vigor de la Llei 1/2000. La primera de les mesures tendents a la seva instauració troba cobertura legal a la Llei 19/2003, de 23 de desembre, text normatiu que no només comporta importants novetats en la Llei orgànica del poder judicial, sinó que tanmateix constitueix una modificació de la Llei processal civil, introduint una disposició addicional cinquena, amb l'objectiu d'instaurar les anomenades oficines d'assenyalament immediat, fins llavors inexistents, per tal d'agilitar la tramitació de

³⁷ La obligació del legislador d'introduir reformes a les lleis processals per garantir un millor funcionament de l'Administració de Justícia que repercuteixi en una major protecció dels drets processals fonamentals, ha estat reconeguda per BERROCAL al manifestar que "la seva missió (la del legislador) és la recerca incansable de solucions que garanteixin el dret de tots a una tutela judicial efectiva, consagrada en l'apartat primer del art. 24 de la Constitució" (BERROCAL, A.: *Las reformas de la Ley de Enjuiciamiento Civil durante el último trimestre de 2003*, a Diario La Ley, nº 5955, de 16 de febrero de 2004, p. 1).

³⁸ Amb independència de la bona voluntat del legislador en relació a la instauració d'aquestes oficines d'assenyalament immediat com a mesura per agilitzar la tramitació procedimental de determinades matèries civils, alguns autos són d'inici escèptics en relació al seu funcionament. Així, MARTINEZ DE SANTOS deixa pales la dificultat de la creació d'aquestes oficines en base a diferents problemes pràctics, manifestant que "les dificultats són pràctiques i consisteixen, en suma, en la relació de les novedoses oficines d'assenyalament immediat amb els jutjats de primera instància, la aplicació informàtica que la seva activitat requereix i la realització dels actes de comunicació. En un segon esglaó haurien d'afrontar-se les variades interpretacions de la norma (l'aplicació literal de la disposició addicional impedeix la realització de la major part dels judicis), la dotació i capacitació del personal d'una oficina tan singular, i la obligada intervenció del Consell General de Poder Judicial que es resisteix a compartir el control del assenyament en els òrgans judicials" (MARTINEZ DE SANTOS, A.: ob. cit., p.1).

concretes matèries civils enfront de la resta de processos, creant, el que alguns autors han denominat judicis ràpids civils en equivalència amb els judicis ràpids penals³⁹.

La disposició addicional cinquena, consignada a la Llei d'enjudiciament civil sota l'epígraf: "Mesures d'agilització de determinats processos civils", regula tant l'organització, com el contingut i el funcionament de les oficines d'assenyalament immediat, com resulta acreditat de la seva transcripció.

Medidas de agilización de determinados procesos civiles.

1. El Ministerio de Justicia, de acuerdo con la comunidad autónoma correspondiente con competencias en la materia, previo informe favorable del Consejo General del Poder Judicial, podrá crear Oficinas de Señalamiento Inmediato en aquellos partidos judiciales con separación entre Juzgados de Primera Instancia y Juzgados de Instrucción.

Estas Oficinas tendrán carácter de servicio común procesal y desarrollarán funciones de registro, reparto y señalamiento de vistas, comparecencias y actuaciones en los procedimientos a que se refiere la presente disposición adicional.

2. En aquellos partidos judiciales donde se constituyan Oficinas de Señalamiento Inmediato se presentarán ante ellas las demandas y solicitudes que versen sobre las siguientes materias:

a. Reclamaciones de cantidad referidas en el apartado 2 del [artículo 250 de esta Ley](#).

³⁹ En aquest sentit es pronuncia ARIZA, al fer les següents reflexions: "L'origen de la disp.. adic. 5ª hi ha que trovar-lo en les reformes que el procés penal ha patit per la Llei d'enjudiciament criminal en matèria d'enjudiciament ràpid de delictes i faltes. La llei 38/2002, de 24 d'octubre, ha introduït en l'ordenament espanyol els denominats <judicis ràpids> (...) La pròpia exposició de motius reconeix que després de successius intents, la pràctica ha demostrat que la pràctica d'aquests judicis ha estat molt desigual. Per això, dins del Pacte d'Estat per a la reforma de la Justícia (...), els principis reflectits apuntaven a millorar el funcionament de la Justícia accelerant alguns processos que resultaven massa lents. Així, doncs, i donat que ja es contava amb l'antecedent immediat del procés penal, i degut a la confluència d'algunes circumstàncies històriques, en l'any 2003 es va intentar traslladar aquesta experiència a l'àmbit civil" (ARIZA, J.: *El procurador en el ámbito de los juicios rápidos civiles*, a Diario La Ley, nº 6316, de 12 de setembre de 2005, p. 1 i 2).

- b. Desahucios de finca urbana por falta de pago de rentas o cantidades debidas y, en su caso, reclamaciones de estas rentas o cantidades cuando la acción de reclamación se acumule a la acción de desahucio.*
- c. Medidas cautelares previas o simultáneas a la demanda, a las que se refiere la regla 6 del [artículo 770](#).*
- d. Medidas provisionales de nulidad, separación o divorcio, previas o simultáneas a la demanda, previstas en los [artículos 771](#) y [773.1](#).*
- e. Demandas de nulidad, separación o divorcio solicitados de mutuo acuerdo, o por uno de los cónyuges con el consentimiento del otro.*

3. Estas demandas y solicitudes presentadas ante las Oficinas de Señalamiento Inmediato se tramitarán conforme a las normas de esta Ley, con las siguientes especialidades:

Primera. Con carácter previo a su admisión a trámite, las Oficinas de Señalamiento Inmediato, en una misma diligencia:

- a. Registrarán aquellas demandas o solicitudes previstas en el apartado anterior que ante ellas se presenten.*
- b. Acordarán su reparto al juzgado que corresponda y señalarán directamente la vista referida en el [artículo 440.1](#), la comparecencia prevista en los [artículos 771.2](#) y [773.3](#), la comparecencia para ratificación de la demanda contemplada en el [artículo 777.3](#), y la fecha y hora en que hubiera de tener lugar el lanzamiento, en el supuesto a que se refiere el [artículo 440.3](#).*
- c. Ordenarán, librándolos al efecto, la práctica de las correspondientes citaciones y oficios, para que se realicen a través del servicio común de notificaciones o, en su caso, por el procurador que así lo solicite, y se entreguen cumplimentadas directamente al juzgado correspondiente.*
- d. Remitirán inmediatamente la demanda o solicitud presentada al juzgado que corresponda.*

Segunda. Las citaciones para las comparecencias y vistas a que se refiere la regla anterior contendrán los requerimientos y advertencias previstos en cada caso en esta

Ley. También harán indicación de los extremos a que se refiere el apartado 3 del [artículo 440](#).

Asimismo la citación expresará que, si el demandado solicita el reconocimiento del derecho de asistencia jurídica gratuita o interesa la designación de abogado y procurador de oficio en el caso del [artículo 33.2](#), deberá instarlo ante el juzgado en el plazo de tres días desde la recepción de la citación.

Tercera. Recibida la demanda o solicitud, el juzgado acordará lo procedente sobre su admisión a trámite, ordenando en su caso la subsanación de defectos procesales, que deberán solventarse en un plazo máximo de tres días. En el supuesto en que se admita la demanda, se estará al señalamiento realizado. Si no fuera admitida a trámite, se dejará sin efecto el señalamiento, comunicando el juzgado esta circunstancia a quienes ya hubieren sido citados.

Cuando alguna de las partes hubiera solicitado el reconocimiento del derecho a la asistencia jurídica gratuita o la designación de abogado y procurador de oficio, el Juzgado de Primera Instancia requerirá la inmediata designación de los profesionales de conformidad a lo establecido en el apartado 3 del [artículo 33](#). En este caso, la designación se efectuará a favor de los profesionales asignados para la fecha en que haya de celebrarse la vista o comparecencia señalada, de acuerdo con un turno especial de asistencia establecido al efecto por los Colegios de Abogados y Procuradores.

Cuarta. Las Oficinas de Señalamiento Inmediato realizarán los señalamientos a que se refiere el párrafo b del apartado 3, Primera, de esta disposición ante el Juzgado de Primera Instancia que por turno corresponda de acuerdo con un sistema programado de señalamientos, en el día y hora hábiles disponibles más próximos posibles, dentro en todo caso de los siguientes plazos:

e. Los señalamientos para las vistas a que se refiere el [artículo 440.1](#) se efectuarán en los plazos señalados en el mismo precepto, contados a partir del quinto día posterior a la presentación de la demanda en la Oficina de Señalamiento Inmediato.

f. Los señalamientos para las comparecencias previstas en los [artículos 771.2 y 773.3](#) se efectuarán entre el quinto y el décimo día posteriores a la presentación de la solicitud o demanda en la Oficina de Señalamiento Inmediato.

g. Los señalamientos de las comparecencias para ratificación de la demanda contempladas en el [artículo 777.3](#) se efectuarán dentro de los tres días siguientes a la presentación de la correspondiente demanda.

h. La fijación de fecha y hora en que, en su caso, haya de tener lugar el lanzamiento, de acuerdo con lo previsto en el último inciso del apartado 3 del [artículo 440](#), se realizará en un plazo inferior a un mes desde la fecha en que se hubiera señalado la correspondiente vista.

Quinta. Cada Juzgado de Primera Instancia, en los partidos judiciales en que se constituyan Oficinas de Señalamiento Inmediato, deberá reservar la totalidad de su agenda en las fechas que le corresponda actuar en turno de asistencia continuada para que la Oficina de Señalamiento Inmediato realice directamente dichos señalamientos.

El Consejo General del Poder Judicial, previo informe favorable del Ministerio de Justicia, dictará los Reglamentos necesarios para regular la organización y funcionamiento del sistema programado de señalamientos, el establecimiento de los turnos de asistencia continuada entre los Juzgados de Primera Instancia y el fraccionamiento de franjas horarias para la realización directa de los señalamientos.

Sexta. Las normas de reparto de los partidos judiciales en que se constituyan Oficinas de Señalamiento Inmediato atribuirán el conocimiento de los procedimientos contemplados en el apartado 2 de esta disposición a aquel Juzgado de Primera Instancia que haya de actuar en turno de asistencia continuada en la fecha en que se realicen los señalamientos de las vistas y comparecencias a que se refiere la regla cuarta.

4. En las actuaciones realizadas en el ámbito de esta disposición adicional, los procuradores de las partes personadas podrán practicar, si así lo solicitan y a costa de la parte que representen, las notificaciones, citaciones, emplazamientos y requerimientos, por cualquiera de los medios admitidos con carácter general en esta Ley.

Se tendrán por válidamente realizados estos actos de comunicación cuando quede constancia suficiente de haber sido practicados en la persona o en el domicilio del destinatario.

A estos efectos, el procurador acreditará, bajo su responsabilidad personal, la identidad y condición del receptor del acto de comunicación, cuidando de que en la copia quede constancia de su firma y de la fecha en que se realice.

En las comunicaciones por medio de entrega de copia de la resolución o cédula en el domicilio del destinatario, se estará a lo dispuesto en el [artículo 161](#) en lo que sea aplicable, debiendo el procurador acreditar la concurrencia de las circunstancias contempladas en dicho precepto, para lo que podrá auxiliarse de dos testigos o de cualquier otro medio idóneo.

Aquesta regulació processal inicial de les oficines d'assenyalament immediat no ha resultat ser immune a posteriors reformes legislatives. Així, aquesta norma ha estat objecte de modificació amb l'entrada en vigor de la Llei 13/2009, de 3 de novembre, de reforma de la legislació processal per a la implantació de la nova oficina judicial, com a conseqüència de les reformes processals i materials efectuades per tal de protegir i enfortir la protecció judicial dels arrendadors i lloguers, davant dels arrendataris que incompleixen les seves obligacions contractuals.

En el següent quadre, de forma descriptiva, reflectim les modificacions introduïdes per la Llei 13/2009, de 3 de novembre en relació a la regulació de l'estructura, funcionament i organització de les oficines d'assenyalament immediat.

	Ley 13/2009, de 3 de noviembre	Ley 19/2003, de 23 de diciembre
NO MODIFICAT	Apartado primero	Apartado primero
ADICIÓN	Apartado segundo 2. En aquellos partidos	Apartado segundo 2. En aquellos partidos

	judiciales donde se constituyan Oficinas de Señalamiento Inmediato se presentarán ante ellas las demandas y solicitudes que versen sobre las siguientes materias <i>y siempre que al demandante o solicitante le sea posible designar un domicilio o residencia del demandado a efectos de su citación:</i>	judiciales donde se constituyan Oficinas de Señalamiento Inmediato se presentarán ante ellas las demandas y solicitudes que versen sobre las siguientes materias:
ADICIÓN	Apartado segundo B.- Desahucios de finca urbana <i>por expiración legal o contractual del plazo</i> o por falta de pago de rentas o cantidades debidas y, en su caso, reclamaciones de estas rentas o cantidades cuando la acción de reclamación se acumule a la acción de desahucio.	Apartado segundo B.- Desahucios de finca urbana por falta de pago de rentas o cantidades debidas y, en su caso, reclamaciones de estas rentas o cantidades cuando la acción de reclamación se acumule a la acción de desahucio.
ADICIÓN	Apartado tercero, punto primero Primera. Con carácter previo a su admisión a trámite, <i>en el mismo día de su presentación o, de no ser posible, en el siguiente día hábil</i> , las Oficinas de Señalamiento Inmediato, en una misma	Apartado tercero, punto primero Primera. Con carácter previo a su admisión a trámite, las Oficinas de Señalamiento Inmediato, en una misma diligencia

	diligencia	
ADICIÓ	<p>Apartado tercero, punto primero, adición párrafo</p> <p><i>Requerirán a la parte actora, de ser necesario, para la subsanación de los defectos procesales de que pudiere adolecer la presentación de la demanda o solicitud, que deberán solventarse en un plazo máximo de tres días.</i></p>	<p>Apartado tercero, punto primero</p> <p>Inexistente</p>
NO MODIFICAT	Apartado tercero, punto segundo	Apartado tercero, punto segundo
SUPRESIÓ	<p>Apartado tercero, punto tercero, párrafo primero</p> <p>Tercera. Recibida la demanda o solicitud, se acordará lo procedente sobre su admisión a trámite.</p>	<p>Apartado tercero, punto tercero, párrafo primero</p> <p>Tercera. Recibida la demanda o solicitud, el juzgado acordará lo procedente sobre su admisión a trámite, <i>ordenando en su caso la subsanación de defectos procesales, que deberán solventarse en un plazo máximo de tres días..</i></p>
ADICIÓ	<p>Apartado tercero, punto tercero, párrafo primero</p> <p>En el supuesto de que se admita la demanda, se estará al señalamiento realizado. Si no fuera admitida a trámite, se</p>	<p>Apartado tercero, punto tercero, párrafo primero</p> <p>En el supuesto en que se admita la demanda, se estará al señalamiento realizado. Si no fuera admitida a trámite, se</p>

	dejará sin efecto el señalamiento, comunicando el Juzgado esta circunstancia a quienes ya hubieren sido citados, <i>a través del servicio común de actos de comunicación o, en su caso, del procurador que así lo hubiera solicitado.</i>	dejará sin efecto el señalamiento, comunicando el juzgado esta circunstancia a quienes ya hubieren sido citados
ADICIÓN	<p>Apartado tercero, punto tercero, párrafo segundo</p> <p>Cuando alguna de las partes solicite el reconocimiento del derecho a la asistencia jurídica gratuita o la designación de abogado y procurador de oficio, <i>se requerirá en la misma resolución de admisión de la demanda, si para entonces ya se conoce dicha solicitud o, en caso contrario, en decreto posterior,</i> la inmediata designación de los profesionales de conformidad a lo establecido en el apartado 3 del artículo 33. En este caso, la designación se efectuará a favor de los profesionales asignados para la fecha en que haya de celebrarse la vista o</p>	<p>Apartado tercero, punto tercero, párrafo segundo</p> <p>Cuando alguna de las partes hubiera solicitado el reconocimiento del derecho a la asistencia jurídica gratuita o la designación de abogado y procurador de oficio, el Juzgado de Primera Instancia requerirá la inmediata designación de los profesionales de conformidad a lo establecido en el apartado 3 del artículo 33. En este caso, la designación se efectuará a favor de los profesionales asignados para la fecha en que haya de celebrarse la vista o comparencia señalada, de acuerdo con un turno especial de asistencia establecido al efecto por los Colegios de Abogados</p>

	comparecencia señalada, de acuerdo con un turno especial de asistencia establecido al efecto por los Colegios de Abogados y Procuradores	y Procuradores.
NO MODIFICAT	Apartado tercero, punto cuarto	Apartado tercero, punto cuarto
NO MODIFICAT	Apartado tercero, punto quinto	Apartado tercero, punto quinto
NO MODIFICAT	Apartado tercero, punto sexto	Apartado tercero, punto sexto
NO MODIFICAT	Apartado cuarto	Apartado cuarto

Examinat el recorregut legislatiu de la regulació de les oficines d'assenyalament immediat, a continuació esdevé necessari procedir a l'anàlisi de la regulació legal vigent, per determinar el procediment a seguir per l'efectiva instauració d'aquesta nova estructura organitzativa judicial i les conseqüències pràctiques de la seva implantació en la tramitació tant d'alguns procediments civils així com en la organització dels partits judicials on és procedeixi a la seva creació i instauració.

2.- Sol·licitud d'instauració

El punt central pel que fa a la regulació de la creació d'aquesta nova estructura judicial, el constitueix l'apartat primer de la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil en el qual s'estableixen les següents previsions:

Medidas de agilización de determinados procesos civiles.

1. El Ministerio de Justicia, de acuerdo con la comunidad autónoma correspondiente con competencias en la materia, previo informe favorable del Consejo General del Poder Judicial, podrá crear Oficinas de Señalamiento Inmediato en aquellos partidos

judiciales con separación entre Juzgados de Primera Instancia y Juzgados de Instrucción.

Tot i la regulació de la estructura i del funcionament de les oficines d'assenyalament immediat que efectua la Llei processal, la seva vigència ni esdevé immediata ni automàtica, sinó que la seva posada en marxa es troba condicionada al compliment de diferents pressupostos formals que a continuació destaquem.

1.- Petició de la Comunitat Autònoma. De la dicció de la norma, es desprèn que, en tot cas, la creació d'aquestes oficines no constitueix una mesura de caràcter obligatori, sinó potestatiu, com denota la consignació del vocable *podrà crear*, utilitzat per la disposició addicional cinquena de la Llei d'Enjudiciament Civil.

La petició de creació d'aquestes oficines d'assenyalament immediat correspondrà a la Comunitat Autònoma que pretengui la seva instauració en alguns dels seus partits judicials, sempre i quan la comunitat sol·licitant tingui competències en matèria d'organització judicial. Requisits que exigeix d'un estudi casuístic del marc competencial de cadascuna de les comunitats autònomes que conformen l'Estat espanyol. En el nostre cas concret, Catalunya si té assumides les competències en relació a la organització judicial, com s'ha analitzat en el capítol segon del present treball.

No obstant l'acompliment d'aquest primer pressupost respectuós amb la legitimació competencial autonòmica, la petició d'instauració de les oficines d'assenyalament immediat considerem que no hauria de ser objecte d'una simple decisió de caràcter polític sinó que la mateixa hauria de fonamentar-se en decisions i estudis de naturalesa judicial. Així, si bé entenem procedent que la Conselleria de Justícia de la Comunitat Autònoma en qüestió, formalitzés la petició, en la motivació de la mateixa hauria d'assumir un paper decisiu les sales de govern dels Tribunals Superiors de Justícia, d'acord amb les funcions encomanades per l'article 152.10 de la Llei Orgànica del Poder Judicial, amb la finalitat de poder proposar al Consell General del Poder Judicial qualsevol tipus de mesura que considerin necessàries i convenients

per millorar l'Administració de Justícia en l'àmbit territorial dels seus òrgans judicials⁴⁰.

Tot i això, d'acord amb la redacció literal de la disposició addicional cinquena, la Conselleria de Justícia de la Comunitat Autònoma no és la única Administració pública intervinent en el procés de creació de les oficines d'assenyalament immediat, doncs aquesta norma exigeix la conformitat en l'acceptació d'aquesta sol·licitud per part del Ministeri de Justícia, reflex de la titularitat estatal del poder judicial. Tal i com es troba actualment la regulació de la creació de les oficines d'assenyalament immediat, el Ministeri de Justícia tindria un paper principal en la creació d'aquesta estructura organitzativa, doncs si la disposició exigeix l'acord entre les dues Administracions a *sensu contrario* podríem entendre que la negativa del Ministeri de Justícia a la seva creació vetaria la sol·licitud de la Comunitat autònoma corresponent.

Finalment, com no podia ser d'un altre forma, i així ho manifestàvem en aquest mateix apartat del treball, la decisió de la instauració de les oficines d'assenyalament immediat no pot ser solament una decisió de caràcter polític. La pròpia Llei processal en la disposició addicional cinquena condiona la creació de les oficines d'assenyalament immediat a l'existència d'un informe favorable del Consell General del Poder Judicial. El text legal és explícit en aquest àmbit, exigint, de manera taxativa, l'argumentació favorable del òrgan de govern del poder judicial, de manera que aquest òrgan podria impossibilitar la instauració d'aquestes oficines si així ho desaconsellen els seus informes amb independència de la voluntat de les comunitats autònomes i del Ministeri de Justícia.

En conclusió, podríem afirmar que la creació de les oficines d'assenyalament immediat es troba condicionada a una doble voluntat de diferent naturalesa. La voluntat política del Ministeri de justícia i de les comunitats autònomes per a crear-

⁴⁰ En aquest sentit es pronuncia MONTON, A.: *Pero, ¿qué son las oficinas de señalamiento inmediato?*, en Revista Jurídica La Ley, nº-2004, p. 1695, al afirmar que "el que es evident es que te que haver acord entre el Ministeri i la Comunitat Autònoma per a que es produeixi aquesta creació, i ens sembla que en ella hauria de tenir un paper rellevant les Sales de Govern del corresponent Tribunal Superior de Justícia".

les, i a una voluntat judicial plasmada en l'informe favorable del Consell General del Poder Judicial, com a òrgan de govern d'aquest poder públic.

2.- Àmbit territorial: El contingut de la disposició addicional cinquena també regula un requisit d'àmbit territorial. Així, aquesta norma circumscriu l'àmbit territorial d'actuació d'aquesta oficines, no sent viable la seva instauració en qualsevol divisió territorial de caràcter judicial, sinó que la regulació legislativa la concreta a l'àmbit dels partits judicials.

3.- Mesures estructurals: Seguint amb l'estudi de la literalitat de la disposició addicional cinquena, aquesta limitació territorial resulta a la seva vegada més exigent, doncs es complementa amb un segon pressupost de caràcter estructural. Així, si bé la creació d'aquesta estructura organitzativa és permesa en els partits judicials, no ho serà en tots ells, sinó només en aquells en què hi hagi una separació entre jutjats de primera instància i jutjats d'instrucció, de manera que aquells partits judicials en que es trobi unificada les funcions d'instància i instrucció en un únic òrgan judicial veuran vedada la instauració de les oficines d'assenyalament immediat.

No obstant, en aquest punt la regulació legal no deixar de ser imprecisa, circumstància que requerirà d'una posterior regulació reglamentaria a efectes d'evitar problemes d'interpretació o aplicació, doncs no determina aquesta disposició addicional cinquena de quina estructura dependran funcionalment les oficines d'assenyalament immediat. La resposta més coherent a aquest interrogant és que les mateixes depenguessin funcionalment dels jutges degans⁴¹.

⁴¹ La imprecisa regulació es també denunciada por MONTON, al manifestar que "una altre qüestió que no resulta perfilada és el lloc físic d'ubicació d'aquestes oficines d'assenyalament immediat, perquè es diu que es constituïran en partits judicials amb separació entre Jutjats de Primera instància e instrucció. Però a on?, cal pensar que segons les seves funcions (...) son assimilables en relació al seu règim als Serveis Comuns, resultant-lis per tant aplicables les normes contingudes en el títol II del Reglament del Consell General del Poder Judicial 5/1995 de 7 de juny (...) D'aquesta manera, entenem aplicables les previsions del seu art. 96, d'acord amb el qual passarien a dependre funcionalment del jutge degà, reiterant amb això la previsió general del art. 272.1 de la Llei Orgànica del Poder Judicial per aquest tipus de serveis" (ob. cit., p. 1696).

També defensa que dependran dels jutjats degans les oficines d'assenyalament immediat, MAGRO SERVET al considerar que "els secretaris judicials dels jutjats degans en partits judicials amb jurisdicció separada -que és on s'implantaran aquestes OSI-, assumeixen una important funció a l'hora de «avançar» una gran part de l'activitat processal dels procediments que rebran els jutjats de primera instància que rebran les demandes presentades per la via del «Judici ràpid civil» (MAGRO SERVET,

Aquesta exigència legislativa, d'àmbit territorial, traslladada al àmbit judicial de la província de Tarragona, objecte d'estudi d'aquest treball, suposaria que només resultaria viable la creació d'oficines d'assenyalament immediat en el partit judicial de Tarragona, excloent qualsevol altre, doncs als partits judicials d'Amposta, El Vendrell, Falset, Gandesa, Reus, Tortosa i Valls no s'ha fet real aquesta separació entre jutjats de primera instància i jutjats d'instrucció, per tant amb l'actual organització judicial en l'àmbit territorial de la província de Tarragona resultaria molt restrictiva la possibilitat d'instaurar aquestes oficines.

Aquesta restricció en relació a la possible instauració de les oficines d'assenyalament immediat constitueix un error derivat de la tipologia d'òrgans judicials. No sembla correcte, que assolit l'objectiu de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat, en el sentit d'accelerar la tramitació del procediment, aquest benefici solament sigui efectiu en partits judicials on hi ha separació de jutjats de primera instància o instrucció, doncs en funció de la distribució i organització dels jutjats del concret partit judicial, els ciutadans tindran una justícia de diferent velocitat. La solució recau en la eliminació del caràcter mixta dels Jutjats i convertir-los en òrgans judicials d'un únic ordre jurisdiccional, o bé civil –jutjats de primera instància- o bé jutjats de caràcter penal –jutjats d'instrucció-.

3.- Funcions

Per analitzar les funcions que la Llei processal encomana a les oficines d'assenyalament immediat esdevé necessari efectuar una tasca de correlació de diferents apartats de la disposició addicional cinquena, doncs la concreció de les funcions no es troba regulada en un únic punt d'aquesta norma sinó en diversos punts.

V.: *Funcionamiento de las oficinas de señalamiento inmediato*, a Diario La Ley, nº 7195, de 12 de juny de 2009, p. 1).

De forma genèrica, l'àmbit funcional es troba regulat en el seu apartat primer, al manifestar la disposició addicional cinquena que aquestes Oficines tindran caràcter de servei comú processal i desenvoluparan funcions de registre, repartiment i assenyalament de vistes, compareixences i actuacions en els procediments a què es refereix aquesta norma. Aquesta regulació global es concreta en el seu apartat segon, el qual serveix per determinar les concretes matèries afectades per aquesta major agilitat en relació a la seva tramitació, enunciant, com veurem a continuació, de forma taxativa els procediments subjectes a aquesta especial normativa. En tot cas, l'àmbit d'actuació de les oficines d'assenyalament immediat resulta circumscrit a l'ordre jurisdiccional civil.

4.- Matèries

La creació de les oficines d'assenyalament immediat no comporta que totes i cadascuna de les matèries objecte d'enjudiciament en un procés civil puguin ser tramitades per aquesta especial via, sinó que les matèries a les quals és aplicable aquesta agilització processal són objecte de regulació en forma de *numerus clausus* en l'apartat segon de la disposició addicional cinquena.

Aquesta taxativa regulació denota la intenció del legislador de convertir aquestes mesures, tendents a l'agilització, en una especial via processal, que adquireix caràcter d'excepcionalitat davant la genèrica tramitació de la resta de matèries civils, originant-se en la interinitat de la Llei d'enjudiciament civil, una doble velocitat procedimental, una urgent aplicable a les matèries englobades en la disposició addicional cinquena i una ordinària per al gran nombre de matèries civils restants.

Les matèries que seran objecte de tramitació a través de les normes específiques de les oficines d'assenyalament immediat es circumscriuen a cinc supòsits que a continuació detallem⁴²:

⁴² Amb independència de la regulació taxativa avui existent, en relació a les matèries a tramitar per la oficina d'assenyalament immediat, alguns autors ja han manifestant la necessitat de que aquestes siguin ampliables si es comprova el bon funcionament d'aquestes oficines. Aquesta tesis es defensada per MAGRO SERVET, al afirmar que aquestes "oficines que podran agilitzar una sèrie de

En primer lloc, les reclamacions pecuniàries regulades al article 250 apartat segon de la Llei d'enjudiciament civil, és a dir, reclamacions per quantitats que no sobrepassin la suma de 6.000 euros, suma límit per la utilització dels judicis verbals.

En segon lloc, qualsevol assumpte que pugui ser objecte de coneixement mitjançant un procediment arrendaticí verbal, supòsits que es concreten en tres extrems, els desnonaments amb independència de la seva causa, ja sigui be per falta de pagament o be per expiració del termini contractual, i la reclamació de les quantitats degudes per impagament de les rentes o de qualsevol dels conceptes assimilats a la renta, amb el condicionament de que aquesta reclamació es trobi lligada a la petició conjunta de l'acció de desnonament.

En tercer lloc, es preveu la tramitació de diferents procediments relatius a nul·litats, separacions i divorcis, en concret es preveuen tres supòsits, la tramitació de les demandes de separació o divorci sol·licitats de mutu acord entre les parts, o per un dels cònjuges amb el consentiment de l'altre, i la tramitació tant de les mesures provisionals prèvies a la presentació de les demandes on es sol·licita la nul·litat, separació o divorci, com la corresponent a les mesures derivades de la admissió de la demanda.

Finalment, també es tramitaran mitjançant aquests judicis ràpids civils la sol·licitud de mesures cautelars que es demanin tant en la interinitat d'un procés que tingui com a objectiu l'enjudiciament de la guarda i custòdia de fills menors com les mesures cautelars relatives a la reclamació d'aliments en nom de fills menors.

matèries de tramitació preferent en els òrgans judicials i que podria servir de via experimental per, més endavant, ampliar la ràtio de matèries que podrien presentar-se per la via de les OSI, a fi d'optimitzar el seu rendiment quan es comprovi l'eficàcia del seu funcionament" (MAGRO SERVET, V.: *Funcionamiento de las...ob. cit.*, p.2).

5.- Tramitació

La tramitació dels procediments civils que tinguin com a objecte l'enjudiciament d'alguna de les matèries regulades en la disposició addicional cinquena de la Llei processal, es trobarà condicionada per una sèrie de regles específiques d'aplicació prioritària en relació a les normes processals de caràcter genèric, regles que tenen com a principis informadors, la instauració de mesures que donin prioritat a la tramitació d'aquestes matèries respecte de qualsevol altre assumpte judicial, per tal de donar una major agilitat al procés en qüestió i una més ràpida resposta judicial. Aquestes especialitats es troben regulades en els diferents punts de l'apartat tercer de la norma objecte d'estudi, i que a continuació analitzarem.

Primer.- La primera de les especialitats es plasma en una sèrie de mesures que les oficines d'assenyalament immediat han d'aplicar amb caràcter previ a l'admissió de la demanda, activitats totes elles, que segons dicció literal de la norma, es troben subjectes a un concret termini legal que es concreta en el mateix dia de la presentació de la demanda o extraordinàriament en el dia següent. Així mateix, la pròpia Llei processal exigeix que les oficines d'assenyalament immediat consignin totes aquestes activitats, que a continuació detallarem, en una mateixa diligència.

La primera de les mesures a adoptar es concreta en el necessari registre de la demanda o sol·licitud, segons la classe de procés que es pretengui incoar. L'exigència d'inscripció registral ens planteja el dubte de si aquestes inscripcions s'han d'efectuar en el llibre de registre genèric del jutjat o si, en tot cas, s'haurà de crear un registre específic per a la inscripció d'aquesta classe de processos.

De no determinar-se legalment aquest interrogant, en la pràctica ens hi podem trobar davant d'una duplicitat de situacions, aquelles oficines d'assenyalament immediat que no realitzin diferenciació de registre i aquelles altres en què conviuen dos registres diferents, un relatiu a les matèries de caràcter urgent i un altre per les matèries que podríem anomenar ordinàries, extrem que evidencia la necessitat d'una reglamentació complementària de les oficines d'assenyalament immediat.

Degut a la especialitat d'aquestes matèries i a la voluntat del legislador de diferenciar-les de la resta de processos civils, considerem més convenient la creació d'un registre específic per la inscripció dels judicis que versin sobre alguna de les matèries regulades en la disposició addicional cinquena de la Llei processal, més i quan les normes genèriques de repartiment també es veuran modificades per la necessitat d'atribuir l'enjudiciament d'aquests processos en els dies reservats a tal efecte i al jutjat que actuï en aquestes dates en torn d'assistència continuada.

Tanmateix, obvia la Llei processal la concreció de la persona de la oficina d'assenyalament immediat sobre la que ha de recaure aquesta responsabilitat registral. En el nostre entendre aquesta activitat ha d'estar realitzada pel secretari judicial.

En segon lloc, les oficines d'assenyalament immediat han d'acordar el repartiment de la demanda o de la sol·licitud al jutjat que correspongui. En aquest punt es precís aclarir que el secretari judicial de la oficina d'assenyalament immediat es limita a determinar el repartiment de la demanda al jutjat de primera instància que toqui per torn d'assistència, però no decidirà envers a l'admissió de la demanda presentada, doncs aquesta funció resta encomanada al òrgan judicial⁴³.

La regulació de les normes de repartiment per a aquesta classe de processos es troben regulades, no únicament en l'apartat tercer de la disposició addicional cinquena de la Llei processal, sinó que la regulació d'aquest aspecte es complementa amb la reglamentació continguda en l'apartat sisè de la mateixa norma legal, en la qual es consignen una sèrie d'especialitats enfront del sistema general de repartiment de les demandes civils, en manifestar que s'atribuirà el coneixement dels procediments que preveu l'apartat 2 d'aquesta disposició, a aquell Jutjat de primera instància que hagi d'actuar en torn d'assistència continuada en la data en què es

⁴³ Aquesta diferenciació d'activitats processals es tanmateix defensada per MAGRO SERVER al manifestar que "cal fer notar que en l'OSI, el secretari director de la mateixa no dicta Decret d'admissió de la demanda, sinó simplement el repartiment sota l'examen d'uns requisits bàsics en cada un dels supòsits que queden sota la seva competència"(MAGRO SERVET, V.: *Protocolo para el funcionamiento de las oficinas de señalamiento inmediato. «los juicios rápidos civiles»*, a Diario La Ley, nº 73, Juliol-Agost 2010, p. 3).

realitzin els assenyaments de les vistes i compareixences corresponents a alguns d'aquests judicis regulats legalment.

La previsió de que determinats jutjats de primera instància del partit judicial on s'instal·lin les oficines d'assenyalament immediat, actuïn en torn d'assistència continuada amb la finalitat de que es procedeixi al assenyament immediat de determinades vistes o compareixences, ha suposat que la doctrina sostingui que la nova reglamentació procedimental ha originat la creació dels jutjats de guàrdia en l'ordre jurisdiccional civil⁴⁴.

No obstant, la lletra b de la regla tercera de la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil no es limita a establir que les oficines d'assenyalament immediat acordin el seu repartiment al jutjat que correspongui, sinó que en el mateix apartat s'estableix una segona previsió d'especial importància per a la concreció dels terminis necessaris per a la realització de les activitats processals que s'han de dur a terme en la interinitat del procediment, al manifestar que les oficines d'assenyalament immediat assenyalaran directament la vista referida en l'article 440.1 LEC, la compareixença prevista en els articles 771.2 i 773.3, la compareixença per a la ratificació de la demanda que preveu l'article 777.3, i la data i hora en què hagués de tenir lloc, en el seu cas, el llançament, en el supòsit a què es refereix l'article 440.3.

En aquest punt es precís determinar que no es una postura acceptada de forma unànime que les oficines d'assenyalament immediat puguin procedir al assenyament de les vistes sense vulnerar cap precepte de la Llei d'enjudiciament civil. Aquesta problemàtica es denunciada per PEDRAZ PENALVA, quan al analitzar el possible assenyament de les vistes per part de la Oficina, manifesta que "no es pot atribuir aquestes competències a la OSI, en conseqüència l'emplaçament del demandat quan no estigui personat això com l'assenyalament de la vista i la citació

⁴⁴ Tesis defensada per REVERON, al considerar que "per a la seva plena efectivitat és imprescindible desenvolupar no només el model, sinó els instruments necessaris de coordinació (reglaments i protocols del CGPJ), així, entre altres, el disseny d'una Agenda Programada d'Assenyaments (APS), les normes de funcionament dels jutjats constituïts en Torns d'Assistència Continuada (TAC), el que suposarà en la pràctica la creació en l'ordre civil de "jutjats de guàrdia", i a més, serà necessari establir l'adequada coordinació amb els col·legis professionals amb vista a realitzar una prestació efectiva i immediata del dret a l'assistència jurídica gratuïta" (ob. cit., p. 7).

per a la vista no la podrà realitzar aquesta oficina, a no ser que es considerin inaplicables els arts. 156, 157 y 182 de la LEC, preceptes que no apareixen citats en la Disposició derogatòria única de la LO 19/2003, que tampoc contempla la clàusula general, de forma que es pot afirmar que continuen plenament vigents⁴⁵.

El propi autor dona la resposta a aquesta situació, manifestant que la solució radica en que sigui el propi jutjat, el que anualment envii a la oficina d'assenyalament immediat la disponibilitat de dies i horàries per l'enjudiciament d'aquestes matèries, prenen el secretari judicial només la decisió de quin d'aquells dies es objecte d'assenyalament⁴⁶.

Les oficines d'assenyalament immediat també decreten una sèrie de mesures complementàries per l'efectiva realització dels judicis, mesures heterogènies entre si, en funció de la naturalesa del objecte a jutjar. Degut a la manca d'uniformitat en relació a aquestes mesures es pot plantejar una triple possibilitat en la pràctica judicial, com analitzarem a continuació.

a.- Quan el judici tingui per objecte la reclamació de quantitats no superiors a 6.000 euros, els desnonaments de finca urbana, ja sigui per expiració legal o contractual del termini o per manca de pagament de rendes o quantitats degudes o, si s'escau, la reclamació d'aquestes rendes o quantitats quan l'acció de reclamació s'acumuli a l'acció de desnonament, a més del repartiment de la corresponent demanda, s'haurà de procedir al assenyament immediat de la vista de judici verbal que regula l'article 440.1 de la Llei processal.

Així mateix, en els judicis de desnonament, en la resolució d'admissió de la demanda es fixarà dia i hora perquè tingui lloc, si s'escau, el llançament del arrendatari, que s'ha de produir, com a màxim, abans d'un mes des de la data de la vista, advertint al demandat que, en cas que la sentència sigui condemnatòria i la mateixa no es recorri, es procedirà al llançament en la data fixada, sense necessitat d'efectuar cap notificació posterior.

⁴⁵ PEDRAZ PENALVA, E.: *Sobre la disposición adicional quinta de la LEC (Introducida por la disposición adicional duodécima de la LO 19/2003)*, <http://www.uv.es/coloquio/coloquio/comunicaciones/sp9ped.pdf>, p. 2.

⁴⁶ PEDRAZ PENALVA, E.: ob. cit., p. 2.

b. - En els processos que versin exclusivament sobre guarda i custòdia de fills menors o sobre aliments reclamats en nom dels fills menors, o en la nul·litat matrimonial, separació o divorci, es procedirà, a més del pertinent repartiment, a assenyalar la celebració de la compareixença relativa be a l'adopció de mesures provisionals prèvies a la demanda de nul·litat, separació o divorci o be per a la concreció de les mesures provisionals derivades de l'admissió de la demanda de nul·litat, separació o divorci presentada davant de la oficina d'assenyalament immediat.

c.- Finalment, quan es presenti demanda de separació o divorci, sol·licitats de mutu acord entre les parts, o per un dels cònjuges amb el consentiment de l'altre, es procedirà a la convocatòria de la compareixença pertinent, amb l'objectiu de ratificar la demanda de separació o divorci presentada.

En tercer lloc, les oficines d'assenyalament immediat ordenaran, lliurant-los a l'efecte, la pràctica de les corresponents citacions i oficis, perquè es realitzin a través del servei comú de notificacions o, si s'escau, pel procurador que així ho sol·liciti, i es lliurin emplenades directament al Jutjat corresponent. En aquest punt, donada la seva novetat en relació a la regulació anterior es precis puntualitzar dos extrems.

La primera de les concrecions es centra en l'anàlisi de la possibilitat que concedeix la Llei processal de facultar al procurador per efectuar i practicar les citacions, ampliant les seves facultats i intervenció assumida fins ara en els procediments judicials. La segona precisió recau en la necessitat d'examinar la concreció de la forma en què s'han de dur a terme les corresponents citacions en el procés.

La possibilitat de que els procuradors puguin dur a terme las funcions de citació en la interinitat d'aquests processos civils ràpids constitueix una de les principals novetats introduïdes en la disposició addicional cinquena de la Llei processal, augmentant les funcions de comunicació del procurador⁴⁷. Inicialment, la possibilitat de que fos el

⁴⁷ L'augment de les competències del procurador ha estat defensat positivament per part de la doctrina. En aquest sentit, ARIZA sosté que "aquest precepte suposa un avenç notable en les funcions atribuïdes als procuradors que, en qualsevol cas, requereix d'un desenvolupament

procurador que assumís la responsabilitat de les activitats de comunicació, podia posar en tela de judici la imparcialitat del procediment, doncs no podem oblidar que la funció principal del procurador dins d'un procés no és un altre que representar a una de les parts, activitat que podria ser incompatible amb la realització d'una activitat que fins al moment s'encarregava al personal de la oficina judicial, garantint així la eliminació de qualsevol discrecionalitat en la seva pràctica⁴⁸.

Les noves i ampliades funcions de comunicació del procurador apareixen regulades en diferents apartats de la disposició addicional cinquena de la Llei processal. En dos d'ells, tant en l'apartat primer com en el tercer, sols es preveu que aquest professional procedeixi a realitzar la citació a la vista o compareixença o la notificació de la suspensió de la vista en els supòsits en que el jutge inadmeti la demanda, respectivament.

No obstant, existeix en la disposició addicional cinquena un apartat, en concret el quart, que regula, de forma concreta i expressa, l'actuació comunicativa del procurador en aquesta classe especial de processos civils. Del estudi de la literalitat d'aquest apartat quart podem sostreure les següents conclusions.

L'activitat comunicativa dels procuradors resulta ser en tot cas opcional, en manifestar la Llei processal que els procuradors de les parts personades podran practicar, el terme podran ésser clarivident i elimina la seva preceptivitat. D'aquesta forma, la no sol·licitud expressa d'aquesta facultat, comporta la pràctica de les

reglamentari posterior. (...) es dona un major protagonisme als procuradors, doncs se'ls atribueix la possibilitat de que siguin ells els encarregats d'efectuar les notificacions, per lo que se'ls incrementa les seves competències, al menys en el procés civil, tal i com venen reclamant des de fa anys" (ob. cit., p. 2).

⁴⁸ Aquest fet no ha passat desapercebut per la doctrina, buscant la mateixa arguments que justifiquessin aquesta decisió del legislador d'ampliar les funcions del procurador en el procés civil. D'aquesta forma, ARIZA afirma que "inicialment pot resultar contrari als principis processals la concessió a una de les parts de l'atribució de desenvolupar un acte de comunicació. Ara bé, la clau ens la proporciona la naturalesa jurídica de la funció del procurador (...) com a representant en el procés ostenta un interès particular perfectament identificable amb el seu representat. Però no i ha que oblidar que representació processal no es el mateix que la representació en el sentit que dona el dret privat(...)

El procurador s'encarrega de que el procés es desenvolupi segons els principis que el regeixen i per això està sotmès al imperi de la llei, al igual que la resta d'operadors jurídics. D'aquí la possibilitat de practicar els actes de comunicació en ares d'aquesta labor de cooperació reconeguda en l'Estatut, coadjuvant a la millor realització de la funció judicial" (ob. cit. p. 3).

notificacions de manera uniforme a la resta de procediments civils, a través del servei comú de notificacions.

Així mateix, de la literalitat d'aquesta norma també resulta patent que aquesta prerrogativa del procurador és excepcional, i en conseqüència no es pot fer extensible a la resta de processos civils regulats en la Llei processal, doncs la literalitat de la norma resulta clara, al manifestar que només s'aplicaran en les actuacions realitzades en l'àmbit d'aquesta disposició addicional cinquena, això és, sols en l'enjudiciament de les matèries regulades en l'apartat segon de la disposició addicional cinquena, els procuradors podran fer efectives les diferents activitats comunicatives que es concreten, segons enumera el text legal, en les notificacions, citacions, emplaçaments i requeriments.

Aquest plus d'activitat del procurador en la interinitat del procediment no resulta gratuïta pel seu representat, doncs la disposició addicional cinquena en el seu apartat quart s'encarrega de precisar que, en tot cas, el pagament de les despeses que es derivin de la realització de les actuacions de comunicació efectuades pel procurador correspon al seu representat. L'interrogant que s'origina a continuació es si aquest pagament es pot repercutir en les costes processals, en el cas de que el procediment doni la raó a la part representada pel procurador que ha realitzat la pràctica de les comunicacions, i es condemni a la part contrària al pagament de les costes processals. La nostra opinió en aquest sentit resulta contrària a la seva inclusió en les costes dels processos, doncs en tot cas la realització dels actes de comunicació per part del procurador, és, com hem dit abans, una activitat potestativa que decidirà el procurador d'acord amb el seu representant, i que per tant no ha d'assumir una tercera persona aliena a aquesta relació de servei professional, que es lliuraria d'aquesta despesa, pels casos en que la notificació s'hagués dut a terme pel personal de la oficina judicial⁴⁹.

La disposició addicional cinquena no llista, de forma específica, quins són els mecanismes aptes per practicar aquestes activitats comunicatives, limitant-se a

⁴⁹ Mantén aquesta mateixa línia de argumentació REVERON, al afirmar taxativament que "el no poder repercutir les despeses ocasionades amb ocasió d'aquesta actuació en concepte de costes processals, pot portar a que la seva utilització no es correspongui amb les expectatives inicials previstes pel legislador" (ob. cit., p. 10).

efectuar una remissió a la regulació genèrica, acceptant la validesa dels mitjans admesos amb caràcter general en aquesta Llei processal civil, mitjans que segons l'articulat del text processal seran: -Article 158. Comunicació mitjançant lliurament; Article 160. Remissió de les comunicacions per correu, telegrama o altres mitjans semblants; Article 161. Comunicació per mitjà d'entrega de còpia de la resolució o de cèdula; i Article 162. Actes de comunicació per mitjans electrònics, informàtics i similars-.

Partint de l'especial importància de les comunicacions en relació a la protecció del dret de defensa de les parts, l'apartat quart de la disposició addicional cinquena especifica quines condicions han de concórrer perquè la notificació sigui considerada correcta i per tant produeixi efectes jurídics en la interinitat del procés. En aquest sentit, es determina que es consideren vàlidament realitzats, aquests actes de comunicació en els que quedi constància suficient d'haver estat practicats en la persona o en el domicili del destinatari de la comunicació.

A aquests efectes, el procurador ha d'acreditar, sota la seva responsabilitat personal, la identitat i condició del receptor del acte de comunicació⁵⁰, tenint cura de que en la còpia de la diligència d'entrega, resulti acreditat la signatura del receptor, així com la data en què es realitza la entrega efectiva de la comunicació⁵¹.

⁵⁰ L'incompliment per part del procurador d'aquestes exigències requerides legalment per tal de garantir l'entrega de la notificació, comportaria l'aplicació del règim de responsabilitat aplicable a aquest professional. Així, ho manifesta ARIZA al defensar que "amb relació amb el procurador s'estableix un sistema de responsabilitat reconegut en tres normes diferents. Amb caràcter general, l'art. 168 de la LEC assenyalava que el procurador que incorri en dolo o morositat en els actes de comunicació que assumeix o no respectes alguna de les formalitats legals exigides causant perjudici a tercers, serà responsable dels danys i perjudicis ocasionats i podrà ser sancionat d'acord a lo establert en les normes legals o estatutàries. També la LOPJ preveu la responsabilitat civil, penal i disciplinària dels procuradors en l'exercici de la seva professió (art. 546) corresponent al seu col·legi professional la correcció disciplinària en atenció a les normes processals i deontològiques. En aquest sentit, l'estatut estableix un sistema de responsabilitat disciplinària en els supòsits en que el procurador incorri en infraccions en l'exercici dels seus deures professionals" (ob. cit., p. 9)

⁵¹ Algun autor dubte del fet que els procuradors tinguin l'autoritat suficient per a que els receptors de la notificació no es neguin a la seva signatura. Així, REVERON sosté que "el problema es troba en la declaració que fa la LEC en el sentit de entendre que el procurador assumeix la responsabilitat de la pràctica dels actes de comunicació, en els aspectes d'identitat i condició del receptor de la comunicació i vetllant que en la còpia quedi constància de la signatura del receptor i la data en què es realitza (...) I això és així perquè el procurador no té el caràcter d'autoritat que té el personal al servei de l'Administració de Justícia comissionat per a l'execució dels actes de comunicació, que fins i tot pot deixar constància de la negativa a signar la còpia de l'acte de comunicació i, no obstant això, el procurador podria incórrer en supòsits de responsabilitat, no només disciplinària sinó civil (art. 168.2 LEC)" (ob. cit. p. 10).

En les comunicacions per mitjà de lliurament de còpia de la resolució o cèdula al domicili del destinatari, cinc són les possibles situacions a contemplar:

A.- Que el destinatari es trobi en el domicili, i es procedeixi a la seva notificació, en aquest supòsit el lliurament s'ha de documentar per mitjà de diligència que serà signada pel procurador que l'efectuï i per la persona a qui es faci, el nom del qual es farà constar en la diligència.

B.- Que el destinatari sigui trobat al domicili, però es negui a rebre la còpia de la resolució o la cèdula o no vulgui signar la diligència acreditativa del lliurament. Davant d'aquesta manca de voluntat de ser notificat, el procurador que assumeixi la seva pràctica, li farà saber que la còpia de la resolució o la cèdula queda a la seva disposició en l'oficina judicial, produint els efectes de la comunicació, de la qual cosa quedarà constància a la diligència, a efectes de produir en el procediment els efectes oportuns.

C.- Si el destinatari es trobés absent del domicili, el lliurament es pot efectuar tant a qualsevol empleat, familiar o persona que es trobi en aquest lloc i amb qui convisqui el destinatari de la comunicació, en tot cas sempre i quan sigui major de 14 anys, com al conserge de la finca, si en té, advertint al receptor de la mateixa que està obligat a lliurar la còpia de la resolució o la cèdula entregada al destinatari d'aquesta, o, en tot cas, a donar-li avís, si sap on es pot trobar.

D.- Si la comunicació s'adreça al lloc de treball no ocasional del destinatari, en absència d'aquest, el lliurament s'ha de fer a persona que manifesti que el coneix o, si n'hi ha dependència encarregada de rebre documents o objectes, a qui n'estigui al càrrec d'ella.

En aquestes dues últimes hipòtesis, en la diligència s'ha de fer constar el nom de la persona destinatària de la comunicació i la data i l'hora en què va ser buscada i no trobada en el seu domicili, així com el nom de la persona que rep la còpia de la resolució o la cèdula i la relació d'aquesta persona amb el destinatari, produint tots els seus efectes la comunicació efectuada.

E. - Davant l'absència de cap persona en el domicili on es pretenia fer la notificació, s'ha de determinar si en el mateix encara resideix o treballa el destinatari de la diligència. En cas de resposta negativa, es procedirà, de conformitat amb el que estableix l'article 156 LEC, és a dir, el tribunal ha de procedir a realitzar les investigacions pertinents del domicili del subjecte passiu de la notificació i només davant la impossibilitat de determinar-les procedirà a la notificació edictal.

A efectes de donar compliment a la obligació del procurador, en relació a l'asseveració d'alguna de les anteriors circumstàncies acreditatives de la recepció de la comunicació, aquest professional, per acreditar la concurrència d'alguna d'elles, pot auxiliar-se tant de dos testimonis com de qualsevol altre mitjà idoni.

En relació a la segona de les qüestions que era necessari matisar, en concret la forma de les citacions, la mateixa ve precisada en el punt segon de l'apartat tercer de la disposició addicional cinquena en determinar que el contingut de les citacions no sempre resultarà homogeni sinó que el mateix variarà en funció de la classe de procés que es tramiti.

D'aquesta manera, cadascuna de les citacions haurà de respectar, pel que fa al seu contingut, les especialitats que determini la Llei processal per a cada classe de procés, essent diferents els requeriments i advertències que es puguin consignar en cada citació en funció de la matèria a enjudiciar. D'aquesta manera, el contingut de les citacions en les matèries que s'hauran de tramitar d'acord amb les normes aplicables a les oficines d'assenyalament immediat, es concreta de la següent forma:

A.- Processos de reclamació de quantitats no superiors a 6.000 euros o desnonaments de finca urbana per expiració legal o contractual del termini o per manca de pagament de rendes o quantitats degudes i, si s'escau, reclamacions d'aquestes rendes o quantitats quan l'acció de reclamació s'acumuli a l'acció de desnonament. En aquests judicis, a més de les regles generals, en la citació s'ha de fer constar que la vista no s'ha de suspendre per inassistència del demandat, i s'ha d'advertir als litigants que han de concórrer amb els mitjans de prova de què intentin

valer-se, amb la prevenció de que si no hi assisteixen i es proposa i s'admet la seva declaració, es poden considerar admesos els fets del interrogatori.

Així mateix, en la citació s'ha de prevenir al demandant que en els supòsits d'incompareixença, si el demandat no al·legues interès legítim en la continuació del procés, a efectes de dictar sentència sobre el fons, es consideraria en el mateix acte que desisteix de la demanda, amb la conseqüent imposició de les costes causades, amb l'agreujant de que se'l condemnarà a indemnitzar al demandat comparegut, si aquest ho sol·licita i acredita els danys i perjudicis soferts. De la mateixa forma, al demandat se l'advertirà que la seva inassistència comporta la seva declaració en rebel·lia i la continuació del procés.

En aquesta modalitat procedimental, en la citació també s'haurà d'indicar a les parts que, en el termini dels tres dies següents a la recepció de la citació, tindran la obligació d'indicar les persones que per no poder-les presentar elles mateixes a la vista, han de ser citades pel secretari judicial a la mateixa, per a què declarin en qualitat de parts o de testimonis. Amb aquesta finalitat, les parts han de facilitar totes les dades i circumstàncies necessàries per dur a terme la citació.

Així mateix, en els casos de demandes de desnonament per falta de pagament de rendes o quantitats degudes, s'ha d'indicar, si s'escau, en la citació per a la vista, la possibilitat d'enervar el desnonament, i també, si el demandant ha expressat en la seva demanda que assumeix el compromís relatiu a la condonació del deute, l'advertiment al demandat que l'acceptació d'aquest compromís per part seva equival a un aplanament, a la qual cosa s'atorgarà un termini de cinc dies al demandat perquè manifesti si accepta el requeriment efectuat per l'arrendador.

En tots els casos de desnonament, també s'ha d'advertir al demandat en la citació que, si no compareix a la vista, es declararà el desnonament sense més tràmits, i que queda citat per rebre la notificació de la sentència, el sisè dia següent a comptar des de la data corresponent al assenyament de la vista. Igualment, en la resolució d'admissió de la demanda es fixarà dia i hora perquè tingui lloc, si s'escau, el llançament, que s'ha de produir abans d'un mes des de la data de la vista, advertint

al demandat que, en cas que la sentència sigui condemnatòria i no es recorri, es procedirà al llançament en la data fixada, sense necessitat de notificació posterior.

En els processos que versin respecte de mesures cautelars prèvies o simultànies a la demanda de nul·litat, separació o divorci i els relatius exclusivament sobre guarda i custòdia de fills menors o sobre aliments reclamats en nom dels fills menors, a més de les regles comuns, s'ha de citar els cònjuges i, si hi ha fills menors o incapacitats, també al ministeri fiscal, a una compareixença en què s'intentarà un acord de les parts, que assenyalarà el secretari judicial i que se celebrarà els deu dies següents.

En la citació s'haurà d'advertir al cònjuge demandat, que a la compareixença haurà d'acudir assistit pel seu advocat i representat pel seu procurador. De forma comú a ambdues parts, en la citació s'indicarà la necessitat de que compareguin amb les proves que voldran practicar, si fos necessari, per acreditar la veracitat dels seus posicionaments. De la mateixa forma, s'advertirà a les parts que la falta d'assistència d'algun cònjuge, sense causa justificada i al·legada, pot determinar que es considerin admesos els fets al·legats pel cònjuge present.

Tanmateix, en la citació s'ha d'assenyalar a les parts que, en el termini dels tres dies següents a la recepció de la mateixa, han d'indicar les persones que per no poder-les presentar elles mateixes, han de ser citades pel secretari judicial a la vista perquè declarin en qualitat de parts o de testimonis. Amb aquesta finalitat, han de facilitar totes les dades i circumstàncies necessàries per dur a terme la citació. En el mateix termini de tres dies les parts poden demanar respostes escrites a càrrec de persones jurídiques o entitats públiques, pels tràmits que estableix l'article 381 de la Llei processal.

En els judicis que versin sobre demandes de separació o divorci sol·licitats de mutu acord, o per un dels cònjuges amb el consentiment de l'altre, admesa la sol·licitud de separació o divorci, s'ha de citar els cònjuges, dins dels tres dies següents, perquè es ratifiquin per separat en la seva petició. En la citació se'ls advertirà que hauran d'acompanyar tota la documentació i proves necessàries per acreditar la procedència i aprovació del conveni regulador.

Així mateix, la citació expressarà, de forma comú per a tots els processos, que, si el demandat sol·licita el reconeixement del dret d'assistència jurídica gratuïta o interessa la designació d'advocat i procurador d'ofici quan la seva intervenció sigui preceptiva o quan, no sent-ho, la part contrària hagi comunicat al tribunal que actua defensada per un advocat i representada per un procurador, aquesta petició s'haurà d'instar davant del jutjat en el termini de tres dies des de la recepció de la citació.

Posteriorment, es requerirà a la part actora, si és necessari, per a l'esmena dels defectes processals que pugui patir la presentació de la demanda o sol·licitud, els quals s'hauran de resoldre en un termini màxim de tres dies. La manca d'esmena dels defectes processals assenyalats comporta la inadmissió de la demanda. Es per això, que deixar la observació dels defectes processals a un anàlisi posterior del òrgan judicial, comportaria un endarreriment innecessari en l'examen de la correcta constitució de la litis, motiu que justifica que sigui el propi secretari judicial encarregat de la oficina d'assenyalament immediat, el que realitzi aquesta inicial comprovació de la inexistència de defectes processals que impedirien un posterior pronunciament en relació al fons objecte de tutela judicial⁵².

Finalment, l'oficina d'assenyalament immediat remetrà immediatament la demanda o sol·licitud presentada al jutjat que correspongui. Per donar compliment a aquesta darrera obligació de les oficines d'assenyalament immediat, i a l'efecte de no deixar buida de contingut la reforma i assegurar l'èxit pretès pel que fa a l'agilització de les matèries especificades en la disposició addicional cinquena, la norma cinquena d'aquesta disposició exigeix a tots aquells Jutjats de primera instància ubicats en partits judicials on hi hagi oficines d'assenyalament immediat, la reserva a l'agenda judicial de determinades dates per actuar en torn d'assistència continuada per tal que l'Oficina d'assenyalament immediat pugui procedir a efectuar directament els oportuns assenyalaments.

⁵² Aquesta postura es també defensada per MAGRO SERVET al manifestar que "s'ha percebut que en assenyalar el judici ràpid civil des de la OSI es podria donar el cas que si es detecta més tard el defecte processal s'hagués de suspendre el judici. Per això, es deixa al tràmit inicial en la OSI la resolució de defectes processals i concessió de termini per esmenar a la part abans de fer l'assenyalament el secretari judicial del Deganat. Això no impedeix al jutge competent per tornar a entrar a conèixer de l'existència de defectes, ja que el tràmit processal d'admissibilitat definitiu depèn d'ell, de manera que encara que no s'especifiqui expressament aquesta opció és obvi entendre-ho així" (*El funcionamiento de las...*, ob. cit., pág. 4).

La coordinació d'aquesta agenda entre les oficines de assenyament immediat i els jutjats de primera instància comporta una modificació de les normes de repartiment generals amb relació a unes determinades matèries. Circumstància que requerirà de la necessària reglamentació pel Consell General del Poder Judicial, amb l'informe favorable del Ministeri de Justícia, dels següents aspectes: en primer lloc, la regulació de normes que estableixin l'organització i funcionament del sistema programat d'assenyalaments, en segon lloc, de l'establiment dels torns d'assistència continuada entre els jutjats de primera instància i finalment, el fraccionament de franges horàries per a la realització directa dels assenyaments. La regulació d'aquesta nova normativa de funcionament esdevé imprescindible, a efectes d'unificar criteris d'actuació i organització, doncs com a conseqüència de la insuficiència de normes que detallin de forma concreta el procedir d'aquestes oficines d'assenyalament immediat, si no s'unifiquen criteris es podrien donar solucions heterogènies davant d'una mateixa activitat, en funció del criteri d'actuació que determini cada oficina segons el seu lliure criteri.

La regulació de les noves regles de repartiment dels expedients judicials entre els jutjats de primera instància en què hi hagi oficines de assenyament immediat és completat amb les previsions establertes en l'apartat sisè de la norma, en el qual s'estableix que el coneixement d'un concret assumpte correspondrà al jutjat de primera instància al qual li correspongui el coneixement en torn d'assistència continuada en la data en què procedeix al repartiment, extrem que denota que no només s'haurà de prefixar una agenda entre la oficina d'assenyalament immediat i el jutjat de primera instància, sinó que a més, entre els jutjats de primera instància d'un mateix partit judicial, s'ha de consignar un calendari específic en què es reparteixin les dates en què actua en torn d'assistència continuada cadascun dels diferents òrgans judicials d'aquell partit judicial.

6.- Terminis especials en els assenyalaments

Com hem analitzat amb anterioritat, les oficines d'assenyalament immediat no es limiten a efectuar el repartiment de la demanda o sol·licitud al Jutjat de primera instància que correspongui, sinó que a més procedeixen a assenyalar les concretes vistes o compareixences necessàries per a la tramitació del procés, dins dels terminis legals establerts en funció de la concreta matèria a enjudiciar.

Aquesta funció encomanda per la lletra b del punt primer del apartat tercer de la disposició addicional cinquena es complementa amb les regles contingudes al apartat quart d'aquesta disposició addicional. El conjunt d'aquestes específiques normes modifiquen les previsions genèriques contingudes en la regulació d'aquests processos, i en especial en relació a les normes relatives als terminis que han de transcórrer entre l'assenyalament i la presentació de la demanda judicial, com comprovarem a continuació, anàlisis que efectuarem de forma diferenciada, en funció de la matèria del procés i que demostrarà que la instauració de les oficines d'assenyalament immediat comporta la modificació dels terminis processals regulats de manera genèrica en la Llei d'enjudiciament civil.

En els judicis en què es pretengui el desnonament de finca urbana per expiració legal o contractual del termini o per manca de pagament de rendes o quantitats degudes i, si s'escau, la reclamació d'aquestes rendes o quantitats quan l'acció de reclamació s'acumuli a la acció de desnonament o la reclamació de les quantitats, sempre i quan, l'import degut i reclamat no resulti ser superior a 6.000 euros, l'assenyalament de les vistes que regula l'article 440.1 LEC, s'efectuarà en els terminis assenyalats en el mateix precepte, comptats a partir del cinquè dia posterior a la presentació de la demanda en la oficina d'assenyalament immediat, però no quan s'hagi repartit al jutjat competent pel seu enjudiciament.

D'aquesta forma, si l'article 440.1 de la llei processal estableix que el secretari judicial ha de citar les parts per a la celebració de la vista en el dia i hora que a aquest efecte assenyali, i han de transcórrer deu dies, almenys, des del següent a la citació i sense que puguin excedir de vint, aquest còmput de dies, segons la nova dicció literal de la disposició addicional cinquena de la Llei processal, s'haurà de

computar a partir del cinquè dia posterior a la presentació de la demanda en la oficina d'assenyalament immediat, no des de el moment que es rep al Jutjat de primera instància.

En relació a l'adopció de mesures provisionals tant prèvies com posteriors a l'admissió de les demandes de nul·litat, separació o divorci, els assenyalaments per a les compareixences previstes en els articles 771.2 i 773.3 de la Llei processal s'efectuaran entre el cinquè i el desè dia posterior a la presentació de la sol·licitud o demanda en l'oficina d'assenyalament immediat.

Al regular-se en aquest apartat dos supòsits diferents, els mateixos requereixen d'un anàlisi individualitzat. Respecte a la sol·licitud de mesures prèvies a la presentació de la demanda de nul·litat, separació o divorci, l'article 771.2 LEC estableix que presentada la sol·licitud davant del tribunal del domicili del cònjuge, per l'aplicació de les mesures prèvies reglamentades als articles 102 i 103 del Codi Civil, el secretari judicial hauria de convocar a les parts a una compareixença amb la finalitat de trobar el mutu acord entre les parts, compareixença que s'hauria de dur a terme dins dels deu dies següents a la presentació de la sol·licitud. Aquesta normativa no resultarà d'aplicació i, d'acord amb les regles específiques contingudes a la disposició addicional cinquena, aquesta compareixença s'haurà d'assenyalar entre els cinc i deu dies posteriors a la presentació de la sol·licitud davant de la oficina d'assenyalament immediat.

Pel que fa a la petició d'instauració de mesures provisionals derivades de l'admissió de la demanda de nul·litat, separació o divorci, l'article 773.3 de la Llei processal reenvia la regulació de la seva tramitació a les normes establertes al precepte 771 del mateix text legal. Segons aquests preceptes, la compareixença s'hauria de realitzar entre els deu dies posteriors a l'admissió de la demanda, previsió modificada per la nova regulació continguda a la disposició addicional cinquena i que es concreta, com en el cas anterior, en la celebració de la pertinent compareixença entre els cinc i deu dies posteriors a la presentació de la demanda davant de la corresponent oficina d'assenyalament immediat.

Finalment, en els processos judicials de separació o divorci sol·licitats de mutu acord o per un dels cònjuges amb el consentiment de l'altre, els assenyalaments de les compareixences per a la ratificació de la demanda que preveu l'article 777.3 LEC, s'efectuaran, segons estableix la disposició addicional cinquena, dins dels tres dies següents a la presentació de la demanda. En aquest cas, no hi ha modificacions substancials en relació al termini temporal per a la celebració de la compareixença amb l'objectiu de ratificar la demanda, doncs l'article 777.3, ja establí que admesa la sol·licitud de separació o divorci, el secretari judicial hauria de citar als cònjuges, dins dels tres dies següents, perquè es ratifiquin per separat en la seva petició inicial. No hi ha modificació en el termini de dies, l'únic fet diferencial entre la regulació genèrica i la reglamentació específica recau en que aquests dies comencen a córrer des de la presentació de la demanda davant de la oficina d'assenyalament immediat.

Dels tres supòsits enunciats anteriorment, queda palès que la modificació més important es concreta en el fet de que la data determinant, a efectes d'assenyalament de les oportunes vistes o compareixences, és la corresponent a la presentació de la demanda o sol·licitud davant de l'oficina d'assenyalament immediat, no la corresponent a la presentació davant del jutjat de primera instància que correspongui.

7.- Activitat posterior del òrgan judicial

Tramesa la demanda o sol·licitud presentada al jutjat corresponent, l'òrgan judicial ha de procedir a examinar la mateixa a efectes de pronunciar-se sobre la seva admissió o inadmissió. És a partir d'aquest moment que l'òrgan judicial assumeix la direcció principal del plet⁵³. D'aquesta forma, si de l'anàlisi judicial efectuat, el jutge decreta l'admissió de la demanda es procedirà a efectuar la concreta actuació processal decretada per la oficina d'assenyalament immediat segons l'assenyalament practicat.

En el cas contrari, és a dir, si l'òrgan judicial es pronuncia en contra de l'admissió de la demanda, l'activitat efectuada per l'oficina d'assenyalament immediat queda sense efecte, cancel·lant l'assenyalament, i es procedirà a notificar, pel Jutjat de primera instància no per l'oficina d'assenyalament immediat, aquesta circumstància als qui ja hagin estat citats a la vista o compareixença, a través del servei comú d'actes de comunicació o, si s'escau, del procurador que ho hagi sol·licitat, si hagués fet efectiva aquest professional la realització de les seves noves activitats de comunicació en la interinitat del procés.

⁵³ En aquest sentit, MONTON sosté que “a partir d'aquest moment es quan el jutjat que ha de resoldre sobre la qüestió litigiosa pren la iniciativa perquè el que faci la Oficina d'assenyalament immediat no pot condicionar la seva llibertat de criteri, ni la seva independència”, (ob. cit., p. 1697).

8.- Sol·licitud d'assistència jurídica gratuïta

La pròpia disposició addicional cinquena conté dues normes relatives a la possible sol·licitud del dret a l'assistència jurídica gratuïta per alguna de les parts processals. La primera d'aquestes especialitats es troba regulada en l'apartat segon de la disposició i reglamenta dues possibilitats, tant que el demandant sol·liciti el dret a l'assistència jurídica gratuïta, com els casos en què tot i no tenir dret a la gratuïtat dels professionals del dret sol·liciti la designació d'advocat i procurador. En ambdós casos, s'estableix com a regla comú que tal sol·licitud s'ha de fer davant el Jutjat en el termini de tres dies des de la recepció de la citació.

Aquesta norma es complementa amb l'apartat tercer de la disposició addicional cinquena, en el qual s'estableix que quan alguna de les parts sol·liciti el reconeixement del dret a l'assistència jurídica gratuïta o la designació d'advocat i procurador d'ofici, es requerirà en la mateixa resolució d'admissió de la demanda, si llavors ja es coneix la sol·licitud o, en cas contrari, en decret posterior, la immediata designació dels professionals de conformitat amb el que estableix l'apartat 3 de l'article 33. En aquest cas, la designació s'efectuarà a favor dels professionals assignats per a la data en què s'hagi de celebrar la vista o compareixença assenyalada, d'acord amb un torn especial d'assistència que s'hauria d'instaurar a aquests efectes pels col·legis d'advocats i procuradors⁵⁴..

La regulació del dret a l'assistència jurídica gratuïta continguda a la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil constitueix una ampliació de les excepcionalitats regulades al article 33, que solament preveia un supòsit en que s'assignés de forma directa advocat d'ofici, supòsit que es concretava en aquells casos en que es pretengués la resolució d'un contracte de lloguer per qualsevol dels dos possibles supòsits, és a dir, o la finalització del termini o l'impagament de les rentes o quantitats assimilades. Amb la nova reglamentació, la excepcionalitat, en el sentit de procedir a la seva designació directa, s'amplia també a les matèries regulades en la disposició addicional cinquena.

⁵⁴ Aquesta possibilitat la defensa MONTON, al afirmar que "en qualsevol cas, tal designació haurà d'efectuar-se exclusivament d'advocats i procuradors integrants d'un torn especial d'assistència, que s'haurà d'establir als efectes al corresponents col·legis i precisament d'entre aquells que apareixien designats per a la data en que s'hagi de celebrar la vista o compareixença per a la que s'hagi requerit la seva assistència" (ob. cit., p. 1698).

CAPÍTOL IV.- INCIDÈNCIA DE LA REGULACIÓ DE LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL CINQUENA DE LA LEC EN LA TRAMITACIÓ DELS PROCEDIMENTS CIVILS

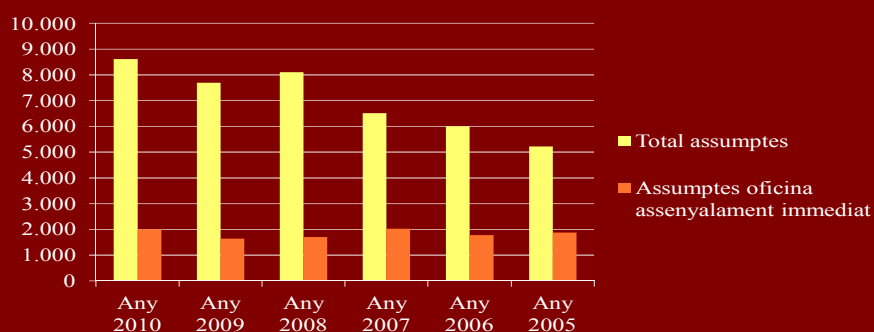
Una de les qüestions d'especial importància per determinar a quin volum d'expedients judicials afecta la disposició addicional cinquena, i comprovar la rellevància de la seva aplicació en la pràctica forense, es concreta en identificar el percentatge d'expedients judicials que corresponen a les matèries regulades en aquesta norma en relació a la totalitat d'assumptes judicials civils tramitats en un concret partit judicial.

Per tal d'efectuar aquest estudi s'han analitzat les estadístiques judicials dels jutjats de primera instància de Tarragona, per ser aquestos els únics que tenen separació d'ordres jurisdiccionals entre jutjats de primera instància i jutjats d'instrucció dins del partit judicial de Tarragona.

1.- Anàlisi de les dades en la globalitat de Jutjats de primera instància

En el primer dels gràfics es pretén analitzar el percentatge total que ocupa la tramitació de les matèries regulades en la disposició addicional cinquena de la Llei processal en relació a la globalitat de procediment civils, prenen en consideració la totalitat de jutjats de primera instància, sense efectuar un anàlisi individual de cadascun d'ells.

Fig.1. Total Jutjats (6)

És una realitat, en la pràctica judicial dels tribunals de Tarragona, el creixement en el darrer any dels assumptes a tramitar per les oficines d'assenyalament immediat: així, a l'any 2010, es tramiten 2.007 expedients judicials de matèries subjectes a les normes de les oficines d'assenyalaments immediats –del total de 8.616 assumptes tramitats, el que suposa la quarta part dels assumptes totals- s'ha produït un increment d'aquests procediments respecte de l'any 2009 (quan van haver tan sols 1.637 assenyalaments immediats). No obstant, el percentatge més alt d'aquests expedients en relació a la totalitat, es produeix l'any 2005, en el que de la totalitat d'assumptes civils tramitats, el 36% corresponia a matèries regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal.

2.- Anàlisi de les dades individualitzant Jutjats de primera instància

Si aquest anàlisi l'efectuéssim de forma particular per a cada jutjat de primera instància comprovaríem que en cap d'ells, en els darrers anys, el percentatge de la tramitació dels assumptes de matèries subjectes a la disposició addicional cinquena sobrepasa el 33% de la globalitat, sent la diferència cada vegada més gran a mesura que transcorren els anys, tal i com es desprèn dels gràfics que a continuació s'inclouen en el treball.

Fig. 2 Jutjat n°1

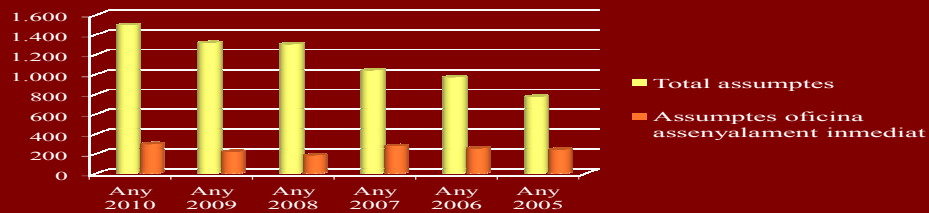

Fig. 3 Jutjat n° 2

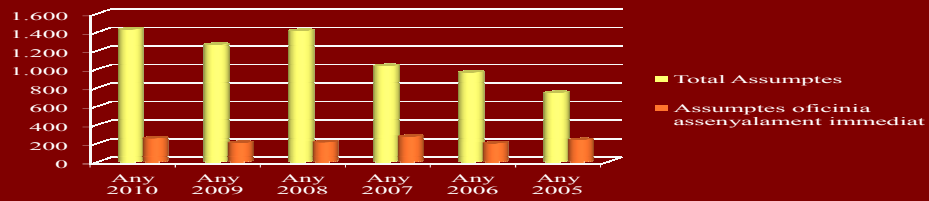

Fig. 4 Jutjat n° 3

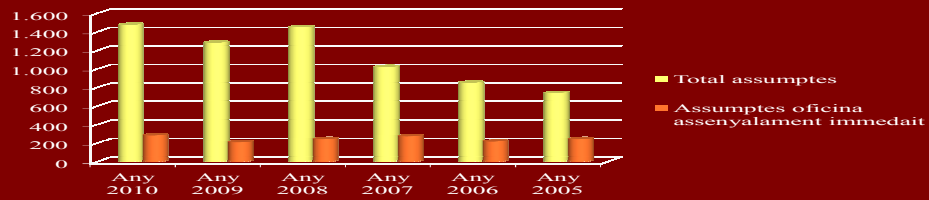
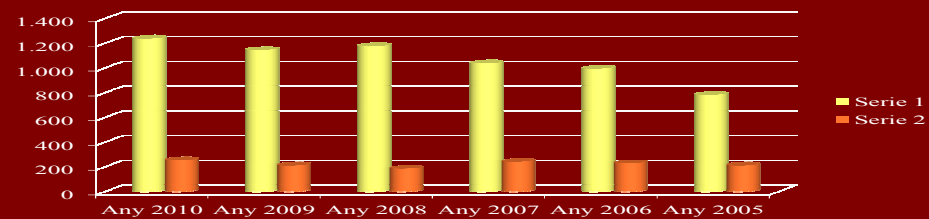

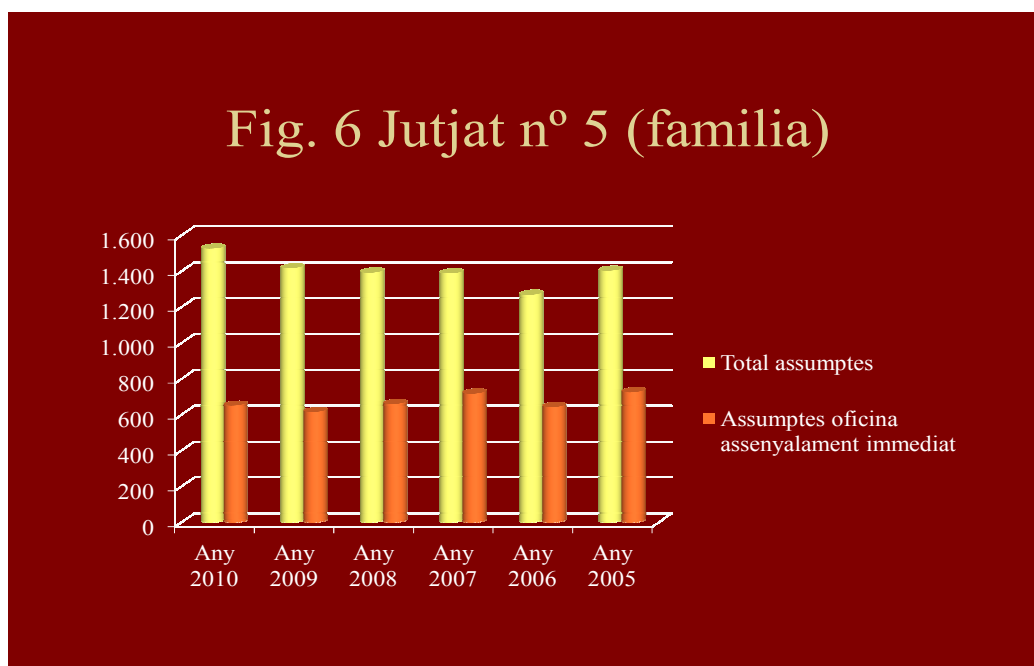
Fig. 5 Jutjat n° 4

Així, si prenem com a exemple el darrer any 2010, en relació al total d'expedients de matèries pròpies de les oficines d'assenyalament immediat va haver un repartiment molt similar en tots els jutjats de primera instància –a excepció del jutjar de família que, per raons d'especialització, va ser bastant superior- : 292 al Jutjat n° 1; 251 al Jutjat n° 2; 279 al Jutjat n° 3; 251 al Jutjat n°. 4; 284 al Jutjat n° 6.

Si aquestes xifres les convertim en percentatges respecte dels expedients judicials globals, en cap cas en el darrer any es sobrepassa el 21% de la globalitat d'expedients judicials, concretant-se les dades en els següents percentatges: 19,5% al Jutjat nº 1; 17,6% al Jutjat nº 2; 18,9% al Jutjat nº 3; 20,3 al Jutjat nº. 4; i 19,3% al Jutjat nº 6.

Especial menció mereixen les matèries subjectes a assenyalaments immediats practicats al Jutjat de Família (el nº 5 dels Jutjats de Primera Instància) amb un total de 650 dels 1.526 d'assumpes totals tramitats en el darrer any, el que suposa el 42,6 % dels assumpes –en front dels 23,3 % de la resta dels jutjats de primera instància-.

En aquest jutjat, el percentatges de tramitacions de les matèries englobades en la disposició addicional cinquena de la Llei processal en relació a la resta de processos son molt alts. Així, l'any 2010 la tramitació d'aquests expedients judicials suposa el 42,5% de la totalitat, l'any 2009 el 43,4%, l'any 2008 el 47,34%, l'any 2007 el 51,7%, l'any 2006 el 50,6% i l'any 2005 el 51,7% del total.

3.- Percentatge de les matèries regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal

Una vegada identificat el percentatge total de les matèries regulades a la disposició addicional cinquena respecte de la totalitat d'expedients judicials, esdevé necessari, a continuació, a examinar quina és de les matèries regulades en aquesta norma la més exercitada davant dels Tribunals de Justícia.

Com a conseqüència de la existència en el partit judicial de Tarragona, d'un concret Jutjat de primera instància especialitzat en matèries de família, la única possibilitat que ens queda és examinar de les restants matèries –verbals o desnonaments– quina ha estat la més incoada davant de la resta d'òrgans judicials. La resposta és sempre coincident tant per anys analitzats com per Jutjats de primera instància, la incoació de processos verbals és sempre superior a la incoació de processos de desnonaments, potser per la seva generalitat en front de l'especificitat d'aquests darrers. Aquestes dades son comprovables amb l'examen dels següents gràfics.

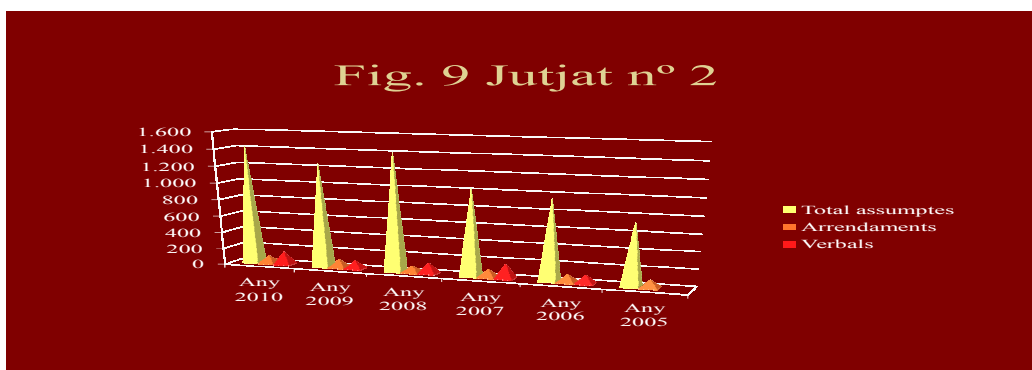
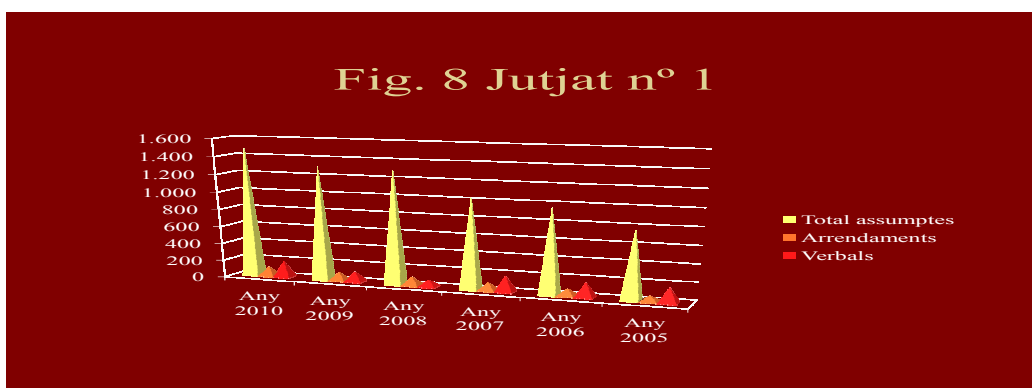

Fig. 10 Jutjat n° 3

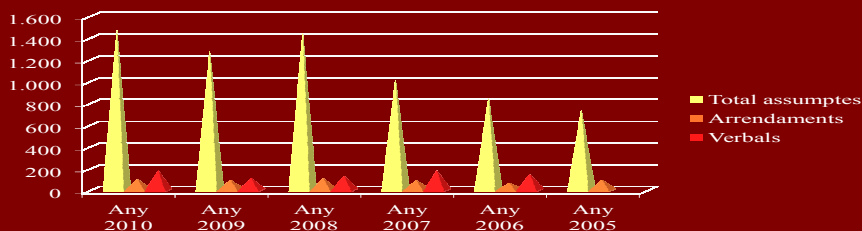

Fig. 10 Jutjat n° 4

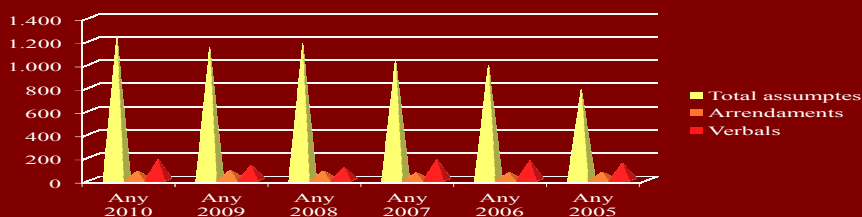
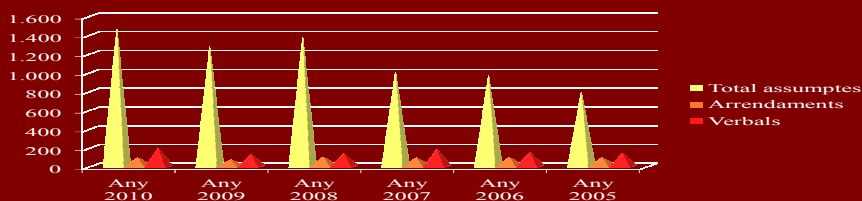

Fig. 12 Jutjat n° 6

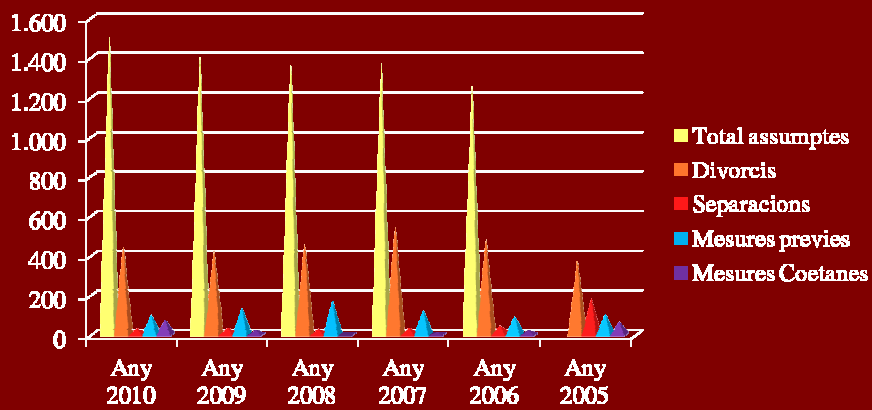

En el jutjat de família, com hem vist, els percentatges de la incoació dels procediments consignats en la disposició addicional cinquena representen un important volum, en especial els relatius als procediments de divorci. Tal i com queda il·lustrat en els següents gràfics:

Any	<u>Total</u>	<u>Divorcis</u>	<u>Separacions</u>	<u>Mesures prèvies</u>	<u>Mesures Coetànies</u>
2010	1.526	448	29	99	74
2009	1.416	425	33	135	22
2008	1.392	460	27	171	1
2007	1.388	549	31	125	13

2006	1.268	487	44	91	20
2005	1.402	375	184	102	64

Jutjat n° 5 (familia)

CAPÍTOL V.- VALORACIÓ DE LA REFORMA PELS COL·LECTIUS PROFESSIONALS

Una vegada analitzada la relació entre la instauració de mecanismes i instruments jurídics que accelerin la tramitació procedimental i el dret a un procés sense dilacions indegudes, inclòs en el dret més ampli de la tutela judicial efectiva reconeguda constitucionalment, la potestat de Catalunya per demanar la instauració d'oficines d'assenyalament immediat en els seus partits judicials, d'acord amb el marc competencial i la seva regulació estatutària, la regulació legal que determinarà les regles de funcionament i organització d'aquesta nova estructura processal, i l'abast de la reforma, quantificant la mateixa per determinar el percentatge de processos civils afectats per aquesta envers a la totalitat d'assumpes judicials, esdevé necessari analitzar la opinió, respecte de la creació de les oficines d'assenyalament immediat, dels diferents col·lectius jurídics que resultaran afectats per ella, degut a la seva activitat professional diària en els Tribunals de Justícia.

Per tal d'analitzar la opinió que els hi mereixen la regulació de les oficines d'assenyalament immediat continguda en la disposició addicional cinquena de la Llei processal s'ha realitzat una enquesta a quatre diferents col·lectius, que presenten com a característica comú, el seu exercici professional davant dels Jutjats. Els col·lectius que s'han estriat per contestar un qüestionari han estat quatre: el jutges de primera instància, els secretaris judicials d'aquests Jutjats, els advocats i els procuradors.

Les finalitats de respondre a aquest qüestionari son quatre. En primer lloc, comprovar l'acceptació positiva o negativa de la reforma processal, en segon lloc, analitzar l'encert o incorrecció de la regulació, del funcionament i organització de les oficines d'assenyalament immediat, en tercer lloc, identificar quines son les possibles deficiències pràctiques existents en el nostre sistema judicial que dificultin el funcionament correcte de les mateixes, i finalment, determinar els aspectes positius de la reforma.

Les preguntes que conformaven el qüestionari han estat homeneges pels quatre col·lectius professionals, ítems que a continuació procedim a la seva transcripció.

PREGUNTES PEL PERSONAL JUDICIAL/PROFESSIONALS DEL DRET ON NO S'HAN IMPLANTAT LES OFICINES D'ASSENyalAMENT IMMEDIAT

1.- Li sembla correcte la implantació de les oficines d'assenyalament immediat?

2.- Amb els recursos actuals de l'administració de Justícia resulta viables la instal·lació de les oficines d'assenyalament immediat?

Si

No, pels següents motius:

3.- Està d'acord amb el llistat de matèries que s'han de tramitar a través de les oficines d'assenyalament immediat?

Si

No, falten les següents:

No, s'haurien de suprimir les següents:

4.- Quins considera que seran els aspectes negatius de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat?

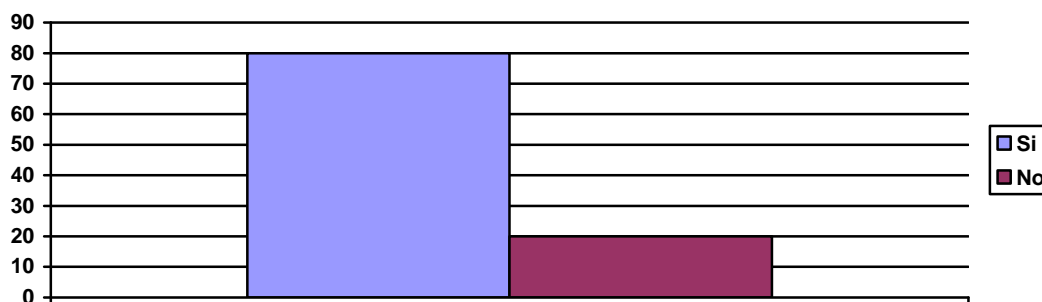
5.- Quins considera que seran els aspectes positius de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat?

1.- Valoració de la instauració de les oficines d'assenyalament immediat

La finalitat de la primera de les qüestions plantejades tenia com a objectiu comprovar si els diferents col·lectius professionals afectats per la reforma legislativa, estaven d'acord amb la creació de les oficines d'assenyalament immediat, i quins son els arguments que sostenen per defensar aquest posicionament, o si be pel contrari es posicionaven en contra del seu funcionament, i per quines raons.

Els resultats d'aquesta primera pregunta queden reflectits en el següent quadre:

Pregunta 1.- Li sembla correcte la implantació de les oficines d'assenyalament immediat?

La primera de les preguntes del qüestionari ha estat la que ha presentat una major homogeneïtat en les seves respostes. Majoritàriament, els diferents col·lectius de professionals s'han posicionat a favor de la reforma i de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat. D'aquesta forma, el 80% dels enquestats consideren que es positiu pel funcionament del sistema judicial, la creació d'aquestes oficines. En contrapartida, solament el 20% dels enquestats consideren un error la regulació i creació d'aquesta nova estructura organitzativa.

Els motius que justifiquen una votació contraria a la seva implantació son diversos. No obstant, majoritàriament els mateixos es poden agrupar conjuntament tant en la crítica a la insuficiència de recursos materials i personals com en l'incompliment de les previsions contingudes en les darreres reformes legislatives de caràcter processal.

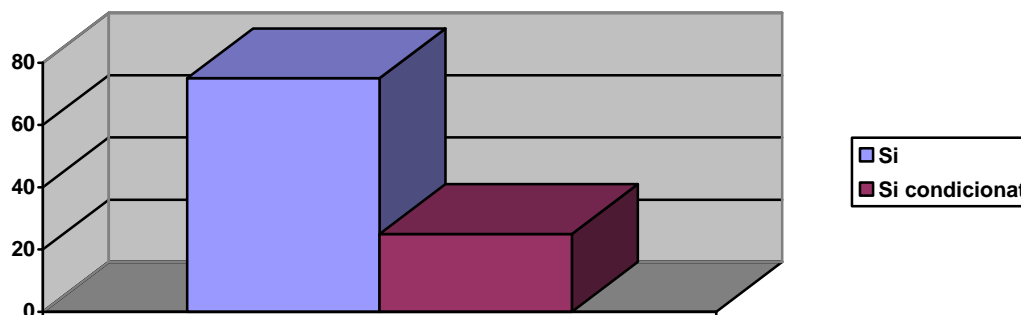
En relació al primer grup, es a dir, la insuficiència de recursos materials i personals, la queixa generalitzada es concreta en dos punts. En primer lloc, en afirmar que resulta inviable una correcta actuació d'aquestes oficines amb els recursos vigents en l'actualitat, doncs els mateixos ja resulten insuficients per donar una ràpida resposta judicial. De la lectura de la disposició addicional cinquena de la Llei processal, es desprèn que la seva implantació exigeix, per garantir un bon funcionament, tant de nous mitjans electrònics que assegurin una estricta coordinació entre les oficines d'assenyalament immediat i els jutjats de primera instància, en especial, per a la senyalització de les vistes i compareixences, com d'un augment de la plantilla que doni resposta a la tramitació de les matèries regulades en

aquesta disposició de la Llei d'enjudiciament civil. La falta d'increment d'aquests recursos porten, segons els enquestats, al seu fracàs.

En segon lloc, sostenen els contraris a la reforma, que aquesta constitueix una més de moltes reformes legislatives de naturalesa processal que bé no han entrat mai en vigor o que mai s'han concretat en la organització del sistema judicial. El motiu fonamental que justifica aquest posicionament és la falta d'incompliment de les previsions previstes en relació a la creació i funcionament dels serveis comuns, els quals no existeixen a dia d'avui en molts dels nostres partits judicials, sense que s'hagi determinat una data per la seva instauració. D'aquesta forma, si la implantació d'aquests oficines no es fa efectiva conjuntament amb aquest serveis comuns, com a mesura principal de la reforma de la oficina judicial efectuada l'any 2003 amb la modificació de la Llei Orgànica del Poder Judicial, la mateixa constituiria un instrument aïllat sense sentit i inoperatiu, que constataria un incompliment del legislador en relació a la reforma del actual sistema judicial.

Si bé el percentatge d'entrevistats que considera la implantació de la oficina d'assenyalament immediat com una mesura encertada és majoritari, la sola dada resulta enganyosa, doncs si bé el 80% dels enquestats han contestat afirmativament, un percentatge molt alt d'ells ho fa de forma condicionada, és a dir, consideren necessari que la reforma vingui acompanyada de l'adopció d'altres mesures de caràcter orgànic o processal, si no es vol deixar buit de contingut la regulació de la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil.

A continuació es mostra gràficament el percentatge d'opinions afirmatives subjectes a condicionants.

El gruix dels professionals consideren un encert la creació de nous instruments que accelerin la resposta judicial sol·licitada pel ciutadà. D'aquesta forma, el 75% dels enquestats que donen suport a aquesta reforma, ho fan sense condicionar la mateixa a la instauració de cap altre mesura estructural o legislativa, justificant la seva taxativa afirmació, en diferents arguments heterogenis entre sí, però que podrien classificar-se en dos grans grups.

Un primer gruix de respostes justifiquen el vot afirmatiu en la necessària reforma de la oficina judicial. Així, els defensors d'aquesta tesis, sent coneixedors de la manca d'implantació dels serveis comuns en la gran majoria de partits judicials, consideren aquesta previsió com una mesura més per la necessària reforma global de la oficina judicial, implantació que creuen podria ser coetània en el temps o inclòs com una primera mesura de la posterior reforma global.

Un altre tipus de respostes podria ser englobat en una segona gran categoria, que presenta com a principi informador la reducció de terminis i formalitats en la tramitació de determinats procediments, que es traduiria obligatòriament en una major celeritat en la resposta judicial pretesa pel ciutadà. Així, la justificació comú a aquest vot afirmatiu radica en el fet d'acreditar bé la exigència d'implantar una major agilitat en procediments especialment sensibles en l'àmbit familiar, -separacions, divorcis, aliments- com en aquells que no presenten una excessiva complexitat en quant a la seva tramitació –demandes inferiors a 6.000 euros o desnonaments-...

Amb independència de quina sigui la raó concreta que justifiqui defensar la tesis de la correcció i encert de la reforma legislativa efectuada en la disposició addicional

cinquena, el conjunt d'enquestats que sostenen aquest posicionament troben un punt d'acord en les conseqüències que es derivarien del correcte funcionament de les oficines d'assenyalament immediat, concloent manifestant que amb independència d'assolir el objectiu principal, que no és un altre que accelerar la justícia, la implantació d'aquestes oficines contribuirien a descongestionar la feina que avui en dia presenten molts jutjats, reduint els terminis relatius al registre, repartiment i assenyalament de les vistes i compareixences.

No obstant, com hem manifestat abans existeix un col·lectiu de professionals, que si bé consideren encertada la reforma estructural introduïda per la disposició addicional cinquena, manifesten els seus dubtes envers l'efectiu funcionament de les oficines, condicionant la correcció de la seva actuació a la presa d'una sèrie de mesures concretes.

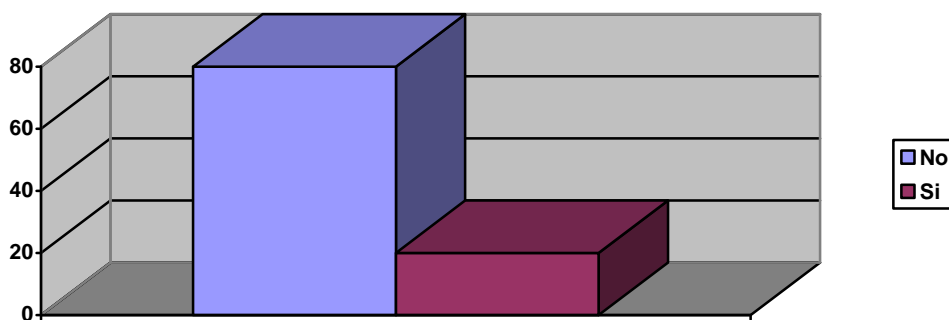
La primera d'elles, es concreta en la anhelada i reclamada exigència d'increment de recursos materials i tècnics que garanteixin el compliment de les funcions que la disposició addicional cinquena encomana a aquestes oficines. En segon lloc, com a conseqüència de la inconcreció de la regulació del funcionament d'aquestes oficines i la diversitat de comunitats autònomes que ostenten la legitimació per sol·licitar la seva implantació, pren especial importància, la fixació d'un protocol de funcionament homogeni per a totes elles, doncs d'obviar aquesta realitat es podria originar el problema de la convivència de diferents règims en funció de les normes implantades en una u altre comunitat autònoma, i finalment, un tercer grup de respostes denuncien el perill d'originar desajustos en el funcionament de la globalitat de jutjats d'un mateix partit judicial, doncs si bé es pot produir una major agilitat en la resposta judicial de les matèries englobades en la disposició addicional cinquena de la Llei processal civil, com efecte contrari, com a conseqüència de la reserva de dies per la celebració dels judicis d'aquestes matèries, es podria produir un endarreriment en la resta de judicis civils que no queden afectats per la instauració de les oficines d'assenyalament immediat.

Pregunta 2.- Amb els recursos actuals de l'administració de Justícia resulta viable la instal·lació de les oficines d'assenyalament immediat?

Les respostes a aquesta segona pregunta podien semblar certament previsibles, doncs un dels històrics requeriments als poders públics, que han efectuat els col·lectius de professionals que diàriament treballen davant dels Jutjats i Tribunals, ha estat l'anhelat increment de la dotació dels recursos personals i materials dels que es disposen a l'actualitat, com a condicionant necessari tant per accelerar la tramitació dels procediments com per millorar el funcionament global del sistema judicial.

En aquesta pregunta és on existeix una major diferenciació en relació al percentatge de les dues postures possibles. De totes formes, es precis matisar que no en totes les comunitats autònomes existeix el mateix nombre de recursos personals ni de mitjans materials, circumstància que justificaria un resultat diferent en funció de la comunitat autònoma on es fes el pertinent estudi.

A continuació es consigna el gràfic on queda reflectit el resultat de les mateixes.

Del gràfic anterior queda clarament plasmat la postura minoritària que considera que amb els recursos actuals es pot fer front a la implantació de les oficines d'assenyalament immediat. El estudi d'aquestes respostes testimonia un cert grau de resignació, doncs acceptant la negativa històrica a incrementar els recursos personals i materials, consideren una utopia que en els moments actuals es pugui fer

front a un increment dels mateixos. D'aquesta forma, els col·lectius professionals afirmen que una vegada més el sistema judicial, i en concret aquestes oficines, funcionarien amb l'esforç i bona voluntat dels professionals.

Un altre grup de respostes defensen l'èxit de les oficines d'assenyalament immediat sempre i quan existeixi una prèvia activitat de reorganització del personal que treballa a la oficina judicial. La implantació d'aquestes oficines implicaria, segons aquesta tesis, la necessitat de traslladar funcionaris i personals d'un concret jutjat o altres serveis judicials a cobrir les places de les oficines d'assenyalament immediat, assegurant així el correcte funcionament de les mateixes. No obstant, aquesta reorganització no hauria d'afectar solament al àmbit personal de l'Administració de Justícia sinó que la mateixa hauria d'afectar també als espais i recursos materials dels que es disposen.

En contrapartida, majoritàriament els diferents col·lectius professionals s'han pronunciat de forma pessimista davant de la reforma, denunciant la inoperativitat de les oficines d'assenyalament immediat, sinó s'incrementen els recursos, per diferents arguments que a continuació detallem.

En primer lloc, i com ja avançàvem, els motius que justificarien aquesta línia de argumentació es concreten en la insuficiència de recursos tant personals com materials. En relació als recursos personals, la organització processal actual, ja deixa en evidència la manca de funcionaris i personal a les oficines judicials, precarietat que es veuria augmentada com a conseqüència de la creació de noves oficines amb noves responsabilitats.

Tanmateix, no es considera viable la possibilitat de reestructurar la plantilla existent a les dependències judicials, doncs el fet de traslladar el personal, lluny de solucionar aquest problema, augmentaria el ja existent, concretat en el retard de la tramitació dels procediments, doncs eliminar personal d'un determinat jutjat per traslladar-ho a les oficines d'assenyalament immediat té com a conseqüència directa la disminució de personal en aquell concret òrgan judicial, sense cobrir aquella plaça, deixant descobertes responsabilitats que avui en dia es troben assumides, i per tant amb la necessitat de cobrir amb la resta de funcionaris, els treballs que abans realitzaven

aquestes persones, més treball per menys persones que irremediablement es traduiria en un major retard de la tramitació dels processos civils que versin sobre matèries diferents a les regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal.

Altres enquestats, partint d'aquesta insuficiència de personal, adverteixen del perill de cobrir insuficientment aquesta nova estructura, doncs la manca de personal, sostenen, podria fer perillar la exigida celeritat en la tramitació de les matèries regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal, resultant temporalment impossible preparar el judici i procedir a les citacions en els terminis marcats per la llei. La conseqüència de la falta de preparació es traduiria en successives suspensions de les vistes o compareixences que lluny d'accelerar el procediment, produirien l'efecte contrari, és a dir, l'endarrerien.

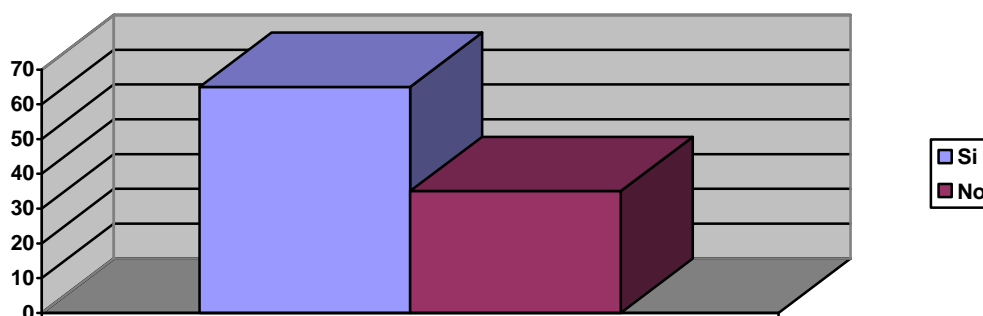
Pel que fa als mitjans materials, la implantació de les oficines d'assenyalament immediat requereixen de diferents exigències. Primer de la ubicació d'aquesta en un nou espai, amb la dificultat que tindrien la majoria de dependències judicials de destinar-hi un, per la falta d'espai que existeix en molts palaus de justícia. Segon de la creació d'un nou sistema informàtic i de l'adequació dels mitjans disponibles al mateix. El punt central del correcte funcionament de les oficines d'assenyalament immediat es concreta en la coordinació que ha d'existir entre elles i els Jutjats de primer instància, coordinació que sols s'aconseguiria amb un programa informàtic nou, a efectes de procedir a l'assenyalament de les vistes i compareixences, a la determinació tant de la disponibilitat de les sales per a la seva celebració, com del Cos d'auxili judicial necessari.

La situació econòmica que en l'actualitat afecta al Estat espanyol no constitueix el millor escenari per a que es posi fi a aquesta històrica reclamació, i es procedeixi al augment dels reclamats recursos personals i materials de l'Administració de Justícia, extrem necessari per assegurar el correcte funcionament dels denominats judicis civils ràpids.

Pregunta 3.- Està d'acord amb el llistat de matèries que s'han de tramitar a través de les oficines d'assenyalament immediat?

En el capítol anterior ja hem analitzat el percentatge d'assumpes judicials civils que queden afectats per la regulació continguda en la disposició addicional cinquena de la Llei processal envers a la tramitació de judicis civils enjudiciats, en el nostre cas en el partit judicial de Tarragona.

La regulació de les matèries subjectes a la tramitació de les oficines d'assenyalament immediat es realitza en forma de *numerus clausus*. A continuació, amb aquesta tercera pregunta volem comprovar la opinió que tenen els diferents col·lectius professionals, en relació a la elecció de les matèries que ha efectuat el legislador, a efectes de donar-los-hi una tramitació amb una major celeritat que la resta de judicis civils, ja sigui per la seva senzillesa o per la sensibilitat del objecte del procés.

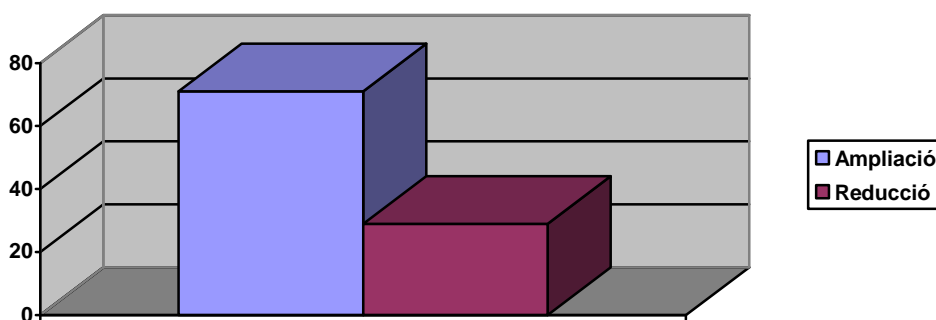
Potser és aquesta la pregunta on influeixen les percepcions subjectives de les diferents persones que formen part dels col·lectius professionals, doncs resulta molt difícil arribar a un acord unànime en la elecció de quines matèries han de presentar una major agilitat en relació a les altres, i per tant resulta improbable que qualssevol concreció, que en aquest sentit efectuï el legislador, trobi l'aprovació i el comú acord de tots.

Amb independència del vot afirmatiu o negatiu, en quan a la concreció de les matèries, el punt d'acord entre els dos posicionament es concreta en la inexorable

necessitat de regular les matèries civils a la disposició addicional cinquena en forma de *numerus clausus*, sense que aquesta via pugui servir de calaix desastre pels assumptes judicials que no estiguin expressament assenyalats en la mateixa.

Majoritàriament, els enquestats s'han pronunciat en el sentit de considerar correcte la enumeració de matèries que efectua el legislador. Tesis que sostenen en base a dos raons. En primer lloc, perquè les matèries enumerades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal constitueixen percentualment el volum més important dels judicis civils tramitats, suposant aquesta mesura una descongestió dels jutjats i una recuperació de la confiança del ciutadans en l'Administració de Justícia, si respecte del volum més important d'assumptes judicials civils es produeix una major agilitat tant en relació a la seva tramitació com envers a la seva resolució. En segon lloc, els defensors de la correcció en quant a la selecció de matèries, defensen la mateixa bé per la senzillesa de la seva tramitació, en relació a les demandes verbals del apartat segon del article 250 de la Llei d'enjudiciament civil, bé per la sensibilitat del objecte del judici, i la seva afectació a la sensibilitat de les persones, respecte dels procediments de separació, divorcis, i nul·litats.

En contrapartida, un 35% dels enquestats consideren desafortunada la designació de les matèries que ha efectuat el legislador a la disposició addicional cinquena de la Llei processal, però si be existeix unanimitat en la incorrecció de la selecció de les matèries, existeix disconformitat en quan a la necessitat de suprimir alguna d'elles per innecessària o en contraposició en la petició d'augmentar el llistat afegint algun assumpte judicial civil més que complementaria aquesta regulació. Aquesta disconformitat resulta patent en el següent gràfic:

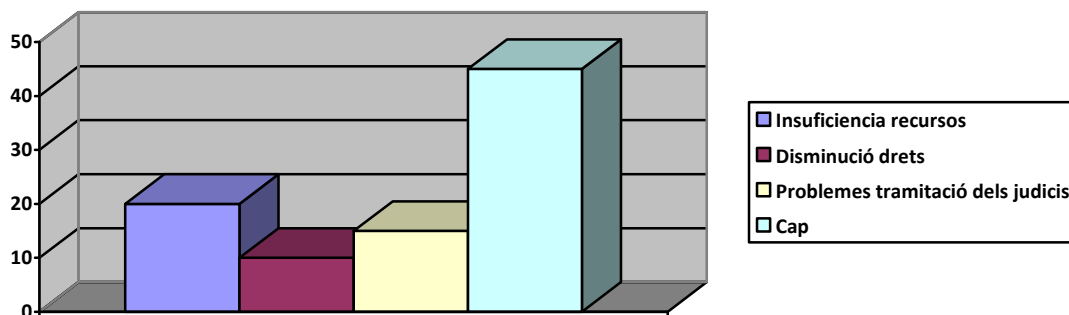
De forma minoritària, els enquestats que consideren incorrecta la enumeració de les matèries contingudes a la disposició addicional cinquena ho fonamenten en la necessitat de reduir les mateixes. El caràcter d'excepcionalitat d'aquesta especial tramitació urgent, exigeix que les matèries afectades requereixin de la seva celeritat. En la norma, el legislador, sostenen algunes enquestes, engloba l'enjudiciament de matèries que no requereixen d'aquesta celeritat, en especial les reclamacions pecuniàries dels judicis verbals, no es pot confondre senzillesa procedimental amb la exigència de celeritat en la seva tramitació, doncs el contrari suposaria desvirtuar el veritable esperit de la reforma.

Un sector més majoritari, considera que la regulació de matèries continguda a la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil resulta massa restrictiva, i consideren que la mateixa hauria d'englobar altres qüestions caracteritzades per la seva senzilla tramitació. En aquest sentit, son diferents les propostes que es fan d'incloure la tramitació de les mesures cautelars quan exigeixen una audiència contradictòria o la resolució de les diligències preliminars com a activitat preparatòria de la correcció del futur procediment civil.

Pregunta 4.- Quins considera que seran els aspectes negatius de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat?

Resulta certament complicat donar resposta a aquesta pregunta, donat que la implantació de les oficines d'assenyalament immediat a dia d'avui no és efectiva, i per tant la contesta es basarà en mera conjetures que amb posterioritat es poden donar o no, i per tant son impressions, en moltes ocasions, carregades de subjectivisme i en d'altres fruit d'un anàlisi de la experiència personal de molts d'aquests professionals.

L'anàlisi de les respostes donades a aquest quart interrogant és plasmat en la següent taula:

Tota reforma legislativa té com a principal objectiu millorar l'estat actual d'una determinada situació. Acceptant aquesta premissa prèvia i la bondat de la disposició addicional cinquena de la Llei processal pensada per agilitzar la tramitació del volum més important de procediments civils, i per millorar la percepció de la justícia que tenen els ciutadans, majoritàriament els enquestats han contestat que la implantació de les oficines d'assenyalament immediat no hauria de general cap conseqüència negativa ni de manera directa ni indirecta.

No obstant, aquest majoritari posicionament es troba condicionat al compliment d'una sèrie d'exigències estructurals i logístiques que garanteixin l'èxit de la reforma, doncs el seu incompliment faria fracassar la mateixa. Així, és precís que la instauració d'aquestes oficines vingui acompanyada de la implantació d'un sistema informàtic adequat que garanteixi la perfecta coordinació entre la oficina i el jutjat de primera instància que actuï en torn d'assistència continuada, a efectes de procedir al oportú assenyalament de la vista o compareixença.

En correlació amb la instauració d'un nou programa informàtic resultaria necessari l'estudi de la implantació del expedient electrònic que evitaria tràmits burocràtics i despesa en documentació al jutjat.

Tanmateix, es defensa que la instauració de la oficina d'assenyalament immediat no ha de constituir una mesura aïllada, sinó que la mateixa s'ha d'englobar en la nova oficial judicial, i per tant, s'hauria d'instaurar conjuntament amb els serveis comuns, extrem que garantiria la eliminació de la heterogeneïtat de pràctiques i comportaments deguts a la pluralitat de jutjats i formes de procedir.

Finalment, es recomanable que les regles o protocol d'actuació de cadascuna de les oficines d'assenyalament immediat, en especial les normes relatives a repartiment dels assumptes judicials, no siguin dispars en funció del partit judicial al qual donin servei. És per tant necessari la instauració d'un procediment d'actuació únic i uniforme per a la totalitat d'oficines d'assenyalament immediat.

Altres enquestats manifesten que la instauració d'aquestes oficines si que tindrà una sèrie d'efectes directes o indirectes en altres estructures judicials o en la tramitació de la resta de procediments. Aquestes conseqüències negatives es poden agrupar en tres grans blocs.

El primer d'ells fa referència, una vegada més a la insuficiència de recursos personals i/o matèries. Degut a aquesta precarietat, s'haurà de reestructurar les oficines judicials i les activitats i responsabilitats que assumeixen cada funcionari donant prioritat a la tramitació de les matèries regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal, aquesta major atenció influirà de manera negativa en la tramitació de la resta de procediments, originant-se respecte d'elles un retard o col·lapse. Tanmateix, la insuficiència de personal pot implicar un segon problema, concretat en la falta de capacitat per dur a terme, en els reduïts terminis exigits per la Llei processal, totes les tasques necessàries per a la preparació del judici, extrem que implicarà la suspensió de diferents vistes o compareixences.

Conjuntament amb aquest factors lligats a la manca de personal, no son més important les conseqüències negatives que es poden derivar de la falta de recursos materials. Així, aquesta precarietat posa en perill la instal·lació i creació d'un nou programa informàtic lligat a la implantació dels mitjans necessaris per la seva utilització. La inexistència o erroni funcionament d'aquest programa condiona la pràctica del major nombre d'activitats, que segons la disposició addicional cinquena de la Llei processal, ha d'assumir la oficina d'assenyalament immediat, convertint en inoperant les regles d'actuació d'aquest servei.

En segon lloc, alguns representats d'aquests col·lectius professionals entrevistats, es converteixen en garants dels drets dels ciutadans, manifestant la seva preocupació

concretada en que la pretesa agilitat jugui en contra tant del dret de defensa del justiciable com del dret a l'assistència jurídica gratuïta. Encara que sigui lloable l'esmentada preocupació, aquesta vulneració de drets no s'hauria de produir en cap cas, en primer lloc, perquè el dret de defensa del ciutadà té la mateixa protecció que en la resta de procediments civils i, en segon lloc, perquè es modifica la regulació del dret a l'assistència jurídica gratuïta, en concret, l'article 33 de la Llei que el desenvolupa, per tal de procedir com a excepció a la designació directa d'advocat i procurador.

El darrer bloc de conseqüències negatives derivades de la instauració de les oficines d'assenyalament immediat radica en els efectes que tenen en la tramitació dels expedients judicials de les matèries pròpies regulades a la disposició addicional cinquena. El principal problema que adverteixen els enquestats es relatiu tant a la citació de les persones que han d'assistir a la vista o compareixença com a la pràctica de la resta d'activitats de comunicació del procés. La primera dificultat es de caràcter temporal, i es tradueix en la dificultat de procedir a la ràpida citació, respectant els terminis marcats legalment, quan la citació s'ha de realitzar fora de la capital judicial. Per tal de subsanar aquesta dificultat, la pròpia Llei processal ens ofereix un mitjà alternatiu, consistent en la notificació a través de la figura del procurador. Però aquesta solució no es troba exempta de problemes i lliga amb la segona problemàtica, que es concreta en la falta d'autoritat d'aquest per tal de que els subjectes passius de les comunicacions acreditin la recepció de la notificació efectuada pel procurador, que en aquest cas no actua tant com a representant de la part sinó com a col·laborador del personal de la oficina judicial.

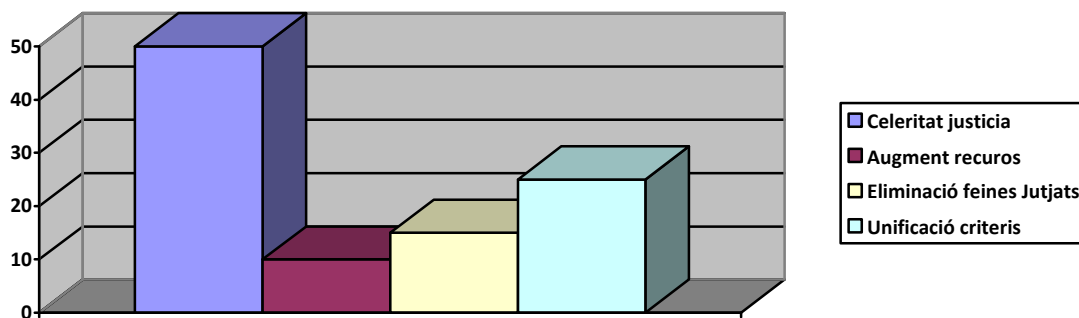
La darrera preocupació es concreta en la potestat que té el director de la oficina d'assenyalament immediat, que no és un altre que el secretari judicial, per advertir de la existència de defectes processals que poden condicionar l'admissió de la demanda. S'adverteix que si el secretari judicial no pot assumir cap responsabilitat en aquest sentit, ens podem trobar amb situacions en que una vegada fetes totes les activitats de registres, repartiment, citacions i assenyalaments, el jutge de primera instància rebí la demanda i procedeixi a decretar la seva inadmissió per observar de l'existència de defectes processals que impossibiliten la celebració de la vista i que

impliquen la inoperativitat de totes les actuacions realitzades fins al moment. Com hem manifestat en el capítol tercer d'aquest treball, per evitar aquesta problemàtica al secretari judicial se li ha d'autoritzar per efectuar un primer anàlisi de caràcter processal de la demanda, per així evitar realitzar actuacions infructuoses.

Pregunta 5.- Quins considera que seran els aspectes positius de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat?

Una vegada analitzada les disfuncions que pot originar en el sistema processal vigent, la implantació de les oficines d'assenyalament immediat a continuació, i en base a la experiència professional dels enquestats es pretén examinar les millores que pot originar aquesta reforma legislativa.

De forma similar a la pregunta anterior les respostes són disperses, com transcrivim en el corresponent gràfic.

L'objectiu principal de la regulació, en la disposició addicional cinquena de la Llei processal, de les oficines d'assenyalament immediat és l'augment de la celeritat en la tramitació de diferents matèries civils. D'acord amb aquesta finalitat, majoritàriament es percep que l'avantatge més important de la creació d'aquestes oficines, si es realitza de forma correcta, serà un increment en la rapidesa de la resposta judicial pretesa pel ciutadà. Aquesta celeritat es manifesta en diferents aspectes, en una major celeritat en la tramitació dels expedients judicials, en una

major rapidesa en l'assenyalament de les vistes, en una reducció de tràmits innecessaris, en evitar dilatacions en els assenyalaments i pràctica de diferents activitats, en una ràpida obtenció de resposta judicial...

L'assoliment de tots i cadascun dels objectius amb anterioritat enunciats, incidirà, com així sostenen els enquestats, en una major protecció dels ciutadans, en retornar a la societat la confiança en la justícia, en un millor funcionament del sistema judicial, o fonamentalment, en la concessió de la tutela judicial efectiva sol·licitada pel justiciable en la major brevetat possible.

Amb independència d'aquesta primera fita fonamental, la instauració de les oficines d'assenyalament immediat ha de suposar la consecució d'altres aspectes positius. Així, amb la regulació de les feines que se li encomanen, d'acord amb la reglamentació de la disposició addicional cinquena de la Llei processal, es produeix una reordenació de la feina duta a terme fins a dia d'avui pels jutjats de primera instància que es manifesta en dos extrems.

En primer lloc, la especialització de les oficines d'assenyalament immediat en la tramitació de diferents matèries civils, ha de comportar una major agilitat i eficiència en la seva tramitació, alhora que una uniformitat en la aplicació de criteris i terminis per assenyalaments i pràctica d'activitats que acabin amb la diversificació existent en l'actualitat, en funció de la tradició pròpia de cada jutjat de primera instància.

En segon lloc, la assumpció de les noves tasques per la oficina d'assenyalament immediat hauria de suposar una descongestió dels jutjats de primera instància, en relació a la innecessarietat de realitzar tasques relatives a registre, repartiment i assenyament en el major nombre de judicis de caràcter civil.

Finalment, els enquestats més optimistes, partint de la necessitat d'incrementar els recursos personals i materials per assegurar un bon funcionament de les oficines d'assenyalament immediat, creuen que la seva implantació és la excusa perfecta per incrementar la dotació dels mitjans que avui en dia disposen els òrgans judicials.

CONCLUSIONS

Primera.- Els ciutadans no tenen confiança en el funcionament de l'Administració de Justícia:

Aquesta falta de confiança es deu, fonamentalment, a la percepció dels ciutadans del incorrecte funcionament de la mateixa, identificant com un dels fets que origina aquest imperfecte procedir, la falta de recursos personals i materials existents a la oficina judicial, mitjans insuficients per treballar correctament, fet que genera que la Justícia sigui lenta i poc eficaç.

És per aquest motiu, que des de fa temps la societat espanyola demana urgentment una Justícia capacitada per donar un bon servei als ciutadans amb més agilitat, qualitat i eficàcia, de manera que en molts casos serà precís introduir nous mètodes d'organització i mitjans processals més moderns i actualitzats.

Segona.- La lentitud de la Justícia pot vulnerar el dret a un procés sense dilacions indegudes, i en conseqüència el dret a la tutela judicial efectiva:

Sobre aquest punt cal remarcar la necessitat que es duguin a terme els procediments judicials dins de terminis raonables, ja que de no ser així es podria arribar a vulnerar un dels drets fonamentals reconeguts per l'art. 24.2 de la Constitució Espanyola (CE), en concret el dret fonamental a un procés sense dilacions indegudes.

Com té declarat el Tribunal Constitucional, el dret a un procés sense dilacions indegudes és el dret, no a l'estricta compliment dels terminis processals, sinó a la tramitació dels procediments judicials dins d'un termini raonable que s'ajusti a la complexitat del expedient judicial.

És dins d'aquest marc que es pretén que la implantació de les oficines d'assenyalament immediat, com un instrument per accelerar la tramitació dels procediments judicials, suposi una reducció dels *tempus* dels mateixos, evitant que es donin dilacions indegudes en la interinitat del judici.

Tercera.- Catalunya es troba legitimada per demanar la creació de les oficines d'assenyalament immediat:

La Constitució espanyola reconeix la potestat de les comunitats autònomes per participar en l'organització de la estructura i funcionament de les demarcacions judicials si els seus Estatuts d'Autonomia així ho disposen i ho reconeixen en el seu articulat, sempre i quan no s'interfereixi en l'establiment i concreció de la planta judicial.

Una primera lectura de l'art. 105 del Estatut d'Autonomia de Catalunya no ens resol el dubte de la creació d'Oficines d'assenyalament immediat. Del contingut de la norma destaca la facultat de la Generalitat per determinar la creació dels òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals.

Les Oficines d'assenyalament immediat son òrgans que sense interferir en la funció jurisdiccional (exclusiva de jutges i magistrats) i sense estar integrats en un determinat òrgan judicial, presten la seva col·laboració per aconseguir el bon desenvolupament de l'Administració de Justícia. En conseqüència, encara que l'art. 105 EAC no ho especifiqui, podem sostenir que en la mesura que les OAI tenen atribuït el caràcter de "servei comú processal" –amb seu en els partits judicials amb separació entre Jutjats de Primera Instància i Jutjats d'Instrucció– poden desenvolupar funcions de suport als òrgans jurisdiccionals. Essent així les coses, res obsta, tal i com es desprèn de la norma estatutària, a què la Generalitat de Catalunya pugui sol·licitar-ne la seva creació al Ministeri de Justícia, que serà qui, previ informe del CGPJ, n'acabi prenent la decisió.

Quart.- L'article 105 del Estatut d'Autonomia de Catalunya és constitucional:

El Tribunal Constitucional arriba a la conclusió que l'art. 105 EAC és plenament constitucional i, per aquest motiu, cal desestimar-ne la seva impugnació. En conseqüència, podem afirmar que després de la STC 32/2010, resolent sobre el recurs d'inconstitucionalitat de l'EAC de 2006, es manté la competència de la comunitat autònoma de Catalunya per sol·licitar la creació de les Oficines d'Assenyament immediat.

Cinquè.- La regulació legal de les oficines d'assenyalament immediat continguda a la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil és incompleta.

En el capítol tercer del treball es posen de manifest, les diferents omissions legislatives que la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil presenta en relació al funcionament d'aquesta nova estructura organitzativa. D'aquesta forma, la regulació legal no determina de quin òrgan depenen funcionalment les oficines d'assenyalament immediat. Obvia la determinació de si el registre de les demandes presentades s'ha d'efectuar en un registre únic del Jutjat o si es necessita de la creació d'un específic per aquestes matèries. Tampoc es fixa quina ha de ser la persona encarregada de procedir a la efectiva inscripció registral de la demana o de la sol·licitud presentada. Existeix una falta de concreció respecte de la persona sobre la que ha de recaure la funció d'assenyalament de la vista. Tanmateix, sorgeix l'interrogant de si les costes generades per l'activitat comunicativa del procurador es poden repercutir en les costes processals.

Sisè.- La tramitació de les matèries civils regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal no arriba a la meitat del total d'assumpes civils tramitats:

El percentatge més alt d'aquests expedients en relació a la totalitat, es produeix l'any 2005, en el que de la totalitat d'assumpes civils tramitats, el 36% corresponia a matèries regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal.

Si aquest anàlisi l'efectuem de forma particular per a cada jutjat de primera instància, en cap d'ells, en els darrers anys, el percentatge de la tramitació dels assumpes de matèries subjectes a la disposició addicional cinquena sobrepassa el 33% de la globalitat.

Especial menció mereixen les matèries subjectes a assenyaments immediats practicats al Jutjat de Família (el nº 5 dels Jutjats de Primera Instància) amb un total de 650 dels 1.526 d'assumpes totals tramitats en el darrer any, el que suposa el 42,6 % dels assumpes.

Setè.- Els processos verbals i de divorci son les matèries regulades en la disposició addicional cinquena més incoats davant dels nostres Jutjats:

En els Jutjats de primera instància no especialitzats, la incoació de processos verbals és sempre superior a la incoació de processos de desnonaments, potser per la seva generalitat en front de la especificitat d'aquests darrers. En el jutjat de família, els relatius als procediments de divorci són els que presenten un major percentatge d'incoació en relació a la totalitat d'assumpes judicials.

Vuitè.- La creació de les oficines d'assenyalament immediat contribueixen a agilitzar els procediments judicials:

Majoritàriament, els diferents col·lectius de professionals s'han posicionat a favor de la reforma i de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat.

La seva creació suposa una reducció de terminis i formalitats en la tramitació de determinats procediments, que comporta una major agilitat tant en procediments especialment sensibles en l'àmbit familiar, -separacions, divorcis, aliments- com en aquells que no presenten una excessiva complexitat en quant a la seva tramitació – demandes inferiors a 6.000 euros o desnonaments-..., resultant encertada, encara que millorable, la enumeració de matèries civils que efectua els legislador en la disposició addicional cinquena de la Llei processal.

Tanmateix, la implantació d'aquestes oficines contribuirà a descongestionar la feina que avui en dia presenten molts jutjats, reduint els terminis relatius al registre, repartiment i assenyalament de les vistes i compareixences.

Novè.- El correcte funcionament de les oficines d'assenyalament immediat es troba condicionat a la implantació d'una sèrie de mesures:

La reforma organitzativa ha de venir acompanyada de l'adopció d'altres mesures de caràcter orgànic o processal, si no es vol deixar buit de contingut la regulació de la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil.

Primera.- Per donar compliment a la reforma de la Oficina judicial, la implantació de les Oficines d'assenyalament immediat ha de ser simultània en el temps a la creació dels serveis comuns. La especialització de les oficines d'assenyalament immediat en la tramitació de diferents matèries civils, ha de comportar una uniformitat en la aplicació de criteris i terminis per assenyalaments i pràctica d'activitats que acabin amb la diversificació existent en l'actualitat, en funció de la tradició pròpia de cada jutjat de primera instància.

Segona.- Resulta imprescindible l'increment tant dels recursos materials i tècnics, creació d'un nou sistema informàtic i de l'adequació dels mitjans disponibles com dels personals, creació de noves places.

Tercer.- Com a conseqüència de la diversitat de comunitats autònomes que ostenten la legitimació per sol·licitar la seva implantació, pren especial importància, la fixació d'un protocol de funcionament homogeni per a totes elles.

Desè.- La falta de presa de mesures comporta el fracàs de les oficines d'assenyalament immediat:

L'incompliment de cadascuna dels anteriors condicionants té lligat un efecte negatiu i contrari a la finalitat de les oficines d'assenyalament immediat.

La falta de creació d'un protocol uniforme d'actuació pot originar el problema de la convivència de diferents règims en funció de les normes implantades en una u altre comunitat autònoma.

El no increment de recursos personals implicaria un endarreriment en la resta de judicis civils que no queden afectats per la instauració de les oficines d'assenyalament immediat. El trasllat de personal a aquests oficines té com a conseqüència directa la disminució de personal en els altres òrgans judicials, si no es cobreix aquella plaça, es deixen descobertes responsabilitats que avui en dia es troben assumides. Si pel contrari, no es dota suficientment de personal a les oficines d'assenyalament immediat perillaria la exigida celeritat en la tramitació de les matèries regulades a la disposició addicional cinquena de la Llei processal, resultant temporalment impossible preparar el judici i procedir a les citacions en els terminis marcats per la llei, amb la irremediable suspensió dels mateixos.

El no increment de recursos materials i electrònics impossibilitaria la coordinació entre oficina i jutjat, a efectes de procedir a l'assenyalament de les vistes i compareixences. La inexistència o erroni funcionament d'aquest programa

condiciona la pràctica del major nombre d'activitats, que segons la disposició addicional cinquena de la Llei processal, ha d'assumir la oficina d'assenyalament immediat, convertint en inoperant les regles d'actuació d'aquest servei.

La no implantació dels serveis comuns conjuntament amb les oficines d'assenyalament immediat suposa mantenir la heterogeneïtat de pràctiques i comportaments, degut a la pluralitat de jutjats i formes de procedir.

PROPOSTES DE MILLORA

Les propostes de millora derivades de la recerca efectuada en aquest estudi, per tal de garantir el correcte funcionament de les oficines d'assenyalament immediat es poden classificar en sis grans grups:

1.- Mesures de caràcter legislatiu: La regulació continguda en la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil esdevé incompleta i plena d'omissions legislatives, que comportarà contradiccions i interrogants en el funcionament de les oficines d'assenyalament immediat.

Per tal d'evitar aquesta deficient situació esdevé necessària una reforma legislativa que complementi i que doni resposta als principals interrogants que planteja la vigent regulació. A continuació donem resposta als principals interrogants plantejats:

A.- Dependència funcional: La regulació legal no determina de quin òrgan depenen funcionalment les oficines d'assenyalament immediat. Aquesta nova estructura organitzativa comparteix les característiques comuns a les activitats que realitzen els serveis comuns, al donar servei a una diversitat de Jutjats, establint-se legalment la dependència funcional dels serveis comuns del jutge degà. Al ser equiparables les funcions de les oficines d'assenyalament immediat a les activitats dels serveis comuns, aquestes també hauran de dependre del Jutge degà.

B.- Creació d'un registre específic: Degut a la especialitat d'aquestes matèries i a la voluntat del legislador de diferenciar-les de la resta de processos civils, considerem més convenient la creació d'un registre específic per la inscripció dels judicis que versin sobre alguna de les matèries regulades en la disposició addicional cinquena de la Llei processal.

C.- Concreció de la persona encarregada del registre: Aquesta activitat ha d'estar realitzada pel secretari judicial, d'acord amb l'article 454 de la Llei Orgànica del Poder Judicial al manifestar que aquests professionals seran els responsables del bon funcionament del registre de recepció de documents.

D.-Impossibilitat d'incloure les despeses derivades de l'activitat comunicativa del procurador en les costes processals: La nostra opinió en aquest sentit resulta contrària a la seva inclusió en les costes dels processos, doncs en tot cas la realització dels actes de comunicació per part del procurador, és una activitat potestativa que decidirà el procurador d'acord amb el seu representant, i que per tant no ha d'assumir una tercera persona aliena a aquesta relació de servei professional, que es lliuraria d'aquesta despesa, pels casos en que la notificació s'hagués dut a terme pel personal de la oficina judicial.

2.- Mesures territorials: La creació de les oficines d'assenyalament immediat tenen com a principal objectiu agilitzar la tramitació dels expedients judicials civils. Aquesta finalitat hauria d'aplicar-se al major nombre d'assumptes judicials. No obstant, amb l'actual regulació aquest benefici resulta limitat, com a conseqüència de permetre's només la creació d'aquestes oficines solament a aquells partits judicials on hi ha divisió de jutjats de Primera Instància e Instrucció. Aquesta limitació resulta patent a la província de Tarragona, doncs dels 8 partits judicials existents, només en un es podrien crear les oficines d'assenyalament immediat. És per això que creiem més convenient la eliminació d'aquest factor restrictiu, ampliant la possible sol·licitud d'instauració de les oficines d'assenyalament immediat a tots els partits judicials.

3.- Mesures competencials: Seguint amb la línia d'argumentació del anterior apartat, el benefici d'agilitzar els procediments s'hauria de fer extensible al major nombre de procediments civils. La normativa vigent regula en forma de *numerus clausus* els judicis civils subjectes a aquesta especial tramitació. Al nostre entendre, aquesta regulació és restrictiva, afirmació que resulta contrastada per les dades del Jutjats del partit judicial de Tarragona, en els que en els darrers anys les matèries regulades a la disposició addicional cinquena mai han superat el 36% de la totalitat d'expedients judicials. En conseqüència, considerem una mesura adient l'ampliació de les matèries regulades en aquesta disposició, ampliació que es podria concretar en la tramitació de la petició de mesures cautelars amb tràmit contradictori o de les diligències preliminars.

4.- Mesures procedimentals: La creació de les oficines d'assenyalament immediat no ha de justificar-se exclusivament en judicis polítics sinó que la mateixa s'ha de trobar fonamentada per raons jurídiques. Així, si a nivell estatal no resulta suficient el beneplàcit del Ministeri de Justícia sinó que a més es demana l'informe favorable del Consell General del Poder Judicial, a nivell autonòmic no existeix aquesta doble dimensió, regulant la disposició addicional cinquena la sol·licitud per part de la Conselleria de Justícia de la Comunitat Autònoma sense que es realitzi previsió alguna a efectes de determinar la motivació jurídica de la creació d'aquestes estructures processals. A efectes de garantir la justificació jurídica de la necessitat d'instaurar les oficines d'assenyalament immediat seria convenient exigir, amb caràcter preceptiu, informe favorable emes pels Tribunals Superiors de Justícia com a òrgan judicial superior de cada Comunitat Autònoma.

5.- Mesures d'harmonització: En aquest grup de mesures resulten englobades aquelles previsions que garanteixin una uniformitat tant en relació a la sol·licitud de la instauració de les oficines d'assenyalament immediat com en el seu funcionament.

A.- Sol·licitud d'instauració: Com hem analitzat en el treball, la possibilitat de demanar la creació d'aquesta estructura processal constitueix una voluntat de cada comunitat autònoma que ostenti competència en aquest àmbit. Davant de la multiplicitat de comunitats i de la seva diversitat competencial considerem necessari la regulació d'un protocol en relació a la sol·licitud de la instauració de les oficines d'assenyalament immediat, per a que no existeixin discrepàncies envers a les formalitats i exigències relatives a la petició, que d'existir podrien dur a terme a situacions discriminatòries.

B.- Protocol de funcionament: Una de les exigències bàsiques pel correcte funcionament de les oficines d'assenyalament immediat és la regulació d'unes noves normes de repartiment dels assumptes judicials per part del Consell General del Poder Judicial. No obstant, aquesta reorganització de la distribució dels expedients judicials no és suficient i considerem bàsic que l'òrgan de govern dels Jutges i Magistrats estableixi un protocol d'actuació o una reglamentació del funcionament de les oficines d'assenyalament immediat, que constitueixi un factor d'uniformitat de

totes elles, doncs del contrari al poder-ne crear aquestes oficines en cada partit judicial es podrien produir en la pràctica una disfuncionalitat i diversitat de comportaments i actuacions que dificultaria el treball dels diferents operadors jurídics.

6.- Mesures estructurals: Constitueix condició *sine qua non* per garantir el correcte funcionament de les oficines d'assenyalament immediat l'augment tant de recursos personals com materials, la falta d'increment d'aquests recursos suposaria el fracàs de les noves estructures processals. Partint d'aquesta realitat els extrems a millorar són els següents:

A.- Recursos personals: La intenció d'implantar aquestes oficines amb els mitjans personals avui en dia existents a l'Administració de Justícia suposa obviar la realitat, un volum de treball excessiu pels funcionaris que hi treballen que es tradueix en una justícia lenta. L'èxit de la implantació de les oficines d'assenyalament immediat requereix d'un increment de plantilla, doncs la mobilitat dels treballadors per ocupar aquesta nova oficina comportaria desatendre altres activitats que avui assumeixen i que quedarien desateses.

B.- Recursos materials: La segona de les exigències incloses en les millores de caràcter instrumental es tradueix en la necessitat de dotar als treballadors dels mecanismes i instruments necessaris per desenvolupar la seva feina en òptimes condicions. Aquesta necessitat és tradueix en els següents requisits:

1.- Instauració dels serveis comuns: A dia d'avui es constata el fet objectiu de que la majoria de partits judicials no disposen dels serveis comuns, sense que s'hagi determinat una data per la seva instauració. D'aquesta forma, si la implantació d'aquests oficines no es fa efectiva conjuntament amb aquests serveis comuns, com a mesura principal de la reforma de la oficina judicial efectuada l'any 2003 amb la modificació de la Llei Orgànica del Poder Judicial, la mateixa constituiria un instrument aïllat sense sentit i inoperatiu. Resulta molt més coherent, en primer lloc implantar els serveis comuns que donaran un servei genèric, i amb posterioritat les oficines d'assenyalament immediat que tenen un caràcter específic. Tanmateix, la instal·lació dels serveis comuns constitueix la eina necessària per finalitzar amb la

heterogeneïtat de pràctiques realitzades a la pluralitat de jutjats i les seves diferents formes de procedir.

2.- Dotació dels mitjans electrònics a tots els Jutjats: La interrelació que s'haurà de dur a terme entre oficines d'assenyalament immediat i Jutjats de primera instància requereix d'una òptima dotació electrònica d'ambdues seus que garanteixin la seva coordinació. Una bona dotació informàtica als jutjats ha de suposar un pas més en la instauració del expedient judicial electrònic que evitaria tràmits burocràtics i despesa en documentació al jutjat.

3.- Creació d'un programa informàtic: Es precis la creació d'un nou programa informàtic que garanteixi la coordinació entre les oficines d'assenyalament immediat i els jutjats de primera instància, en especial, per a la senyalització de les vistes i compareixences, reservant dies setmanals per efectuar aquestes actuacions processals relatives a les matèries de la disposició addicional cinquena de la Llei d'enjudiciament civil. Aquest programa no només haurà de prefixar una agenda entre la oficina d'assenyalament immediat i el jutjat de primera instància, sinó que a més, entre els jutjats de primera instància d'un mateix partit judicial, s'ha de consignar un calendari específic en què es reparteixin les dates en què actua en torn d'assistència continuada cadascun dels diferents òrgans judicials d'aquell partit judicial.